

**T.C.
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**İLKOKULLARDA MİLLİ TARİH ŞUURUNU KAZANDIRMADA TARİHİ
ÇİZGİ ROMANLARIN ÖNEMİ: TARKAN ÇİZGİ ROMANLARI ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

MUSTAFA SAİD SARIBIYIK

Tez Danışmanı

DR. ÖĞR. ÜYESİ NAZIM KURUCA

GİRESUN

Ağustos, 2018

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün tarihli toplantısında oluşturulan jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Mustafa Said SARIBIYIK'ın "İlkokullarda Milli Tarih Şuurunu Kazandırmada Tarihi Çizgi Romanların Önemi: Tarkan Çizgi Romanları Örneği" başlıklı tezini incelemiş olup aday tarihinde, saat da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Aday çalışma, sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Yeterlik tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmzası
Üye (Başkan)	Dr. Öğr. Üyesi Nazım KURUCA	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Ceren Çevik Kansu	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Hülya YOLASIĞMAZOĞLU	

ONAY

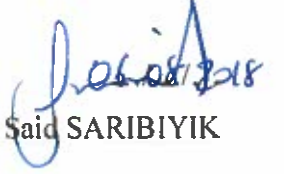
...../...../201..

Doç. Dr. Güven ÖZDEM

Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum "*İlkokullarda Milli Tarih Şuurunu Kazandırmada Tarihi Çizgi Romanların Önemi: Tarkan Çizgi Romanları Örneği*" adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

M. Said SARIBIYIK

ÖNSÖZ

Tarihin derinliklerine bakıldığında örnek alınabilecek tarihî şahsiyet ve kahramanların sayısı oldukça fazladır. Bu kahramanların hayatlarına dair uygulamalara bakıldığında gelecek kuşaklara her zaman örnek olmuşlardır. Bu tarihî kahramanlar, toplumların aynı zamanda birlik ve bütünlüğünü de sağlayan önemli mesajlar vermişlerdir. Toplumları ayakta tutan milli ve manevi değerlerin sürekli canlı kalabilmesi için tarihî kahramanların verdiği mesajların toplum tarafından algılanabilmesi önemlidir. Türk tarihi incelendiğinde Orta Asya coğrafyasına ait birçok tarihî kahramanın varlığını görmek mümkündür. Türk kültürüne ait canlı ve cansız birçok kültür unsuru, Orta Asya'da varlığını günümüzde de muhafaza etmektedir. Bu kültür eserlerinin aynı zamanda süreklilik gösterdiği ve tarihin hiçbir döneminde kesintiye uğramadan günümüze kadar geldiği ifade edilmektedir.

Tarih şuurunun meydana gelmesinde tarihî eserlerin yanında onu destekleyen materyallerin de önemli bir fonksiyonunun olduğunu ifade etmek gerekir. Özellikle çocuklara tarih eğitimi ve bilgisi kazandırılmaya çalışılırken sadece müfredattaki kitaplardan ya da yardımcı ders kitaplarından değil, bunları destekleyen başka kaynaklardan da faydalanılması gerekir. Bu kaynakların başında romanlar, hikâyeler, çizgi romanlar ve çizgi filmler gibi eserler sayılabilir.

Bu çalışmada, ilkokul sınıf öğretmenlerinin Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinin içeriğinde yer alan tarih ve kültür konularının işlenmesinde yardımcı kaynaklardan "*tarihi çizgi romanlar*" üzerine araştırma yapılmıştır. Ülkemizde yayınlanan tarihî çizgi romanlardan olan; Tarkan, Kara Murat, Tolga, Karaoğlan gibi tarihî çizgi romanların, öğrencilerin ders konularını öğrenmesine ve sınıf öğretmenlerinin etkili bir materyal olarak kullanmalarının eğitim öğretime katkıları üzerine değerlendirmeler yapılmıştır.

Yapılan çalışmada sınıf öğretmenlerinin milli tarih şuurunun kazandırılmasında çizgi romanların tarih eğitimindeki önemi hakkındaki görüşleri

incelenmiştir. Türk tarihine ait tarihi çizgi romanların öncelikle İslam öncesi Türk tarihi hakkında yayınlanmış olması münasebetiyle Tarkan çizgi romanları araştırmada temel kaynak olarak kullanılmıştır. Sezgin Burak tarafından çizimi yapılan Tarkan karakterli çizgi romanlar, Batı Hun Devleti (M.S.400-M.S.469) döneminde yaşanan hadiseleri anlatmaktadır.

Çizgi romanlar sadece tarihi kahramanlara ait karakterleri canlandırmayıp aynı zamanda kahramanın hayatının geçtiği döneme ait bütün kültürel eserlerin de öğrenilmesine yardımcı olmaktadır. Hadiselerin geçtiği döneme ait yiyecek, giyecek, konaklanan mekânlar, kullanılan ihtiyaç malzemeleri ve savaş araç-gereçleri bu roman ve hikâyeler aracılığıyla okuyucuya aktarılır. Son yıllarda okullarda çizgi romanların yanında çizgi filmlerin de kullanılıyor olması öğretmenlerin bu konu hakkında bilgi sahibi olduğunu göstermektedir.

Türk tarihi ve kültürüne ait çizgi romanların ve çizgi filmlerin sadece İslam öncesi Türk tarihine ait olmadığı yakın tarihi konuları da içine alan eserlerin de olduğu yapılan çalışmalarda ortaya çıkmıştır. I. Dünya Savaşı ve İstiklal Savaşı dönemlerini anlatan çizgi romanların ve çizgi filmlerin her geçen yıl artarak eğitim öğretim kurumlarında kullanıldıkları görülmektedir.

Batı ülkelerinde yardımcı ders araç gereci ve materyal kullanımı ülkemizden çok önce başlamıştır. Batılı devletler, tarihi kahramanlarını derslerine ve ders dışı eğitim öğretim faaliyetlerine dâhil etmişlerdir. Yapılan araştırmada Türk kültürüne ait Ortaçağ Avrupa'sını anlatan çizgi filmlerin ve çizgi romanların çoğunlukta olduğu görülmüştür.

Araştırmanın şekillenmesinde emeği geçen ve eleştirileriyle yönlendirici olan danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Nazım KURUCA'ya, İngilizce makale ve tezleri yorumlamada yardımcı olan Yunus BOZKURT'a ve destekleriyle yardımını esirgemeyen Burhan KAKUNÇ'a çok teşekkür ediyorum.

ÖZET

İLKOKULLARDA MİLLİ TARİH ŞUURUNU KAZANDIRMADA TARİHİ ÇİZGİ ROMANLARIN ÖNEMİ: TARKAN ÇİZGİ ROMANLARI ÖRNEĞİ

SARIBIYIK, Mustafa Said

Yüksek Lisans, Temel Eğitim Anabilim Dalı, Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Nazım KURUCA

Ağustos- 2018

Bu araştırmanın amacı, Hayat Bilgisi 3. sınıf ve Sosyal Bilgiler 4. sınıf derslerinde geçen, Türk tarihine ait konuların öğretiminde, tarihi çizgi romanların kullanılmasıyla ilgili öğretmen görüşlerini saptamaktır. Araştırma grubunu Şırnak ilinin Silopi ilçesinde görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Toplam 130 sınıf öğretmeni üzerinde yapılan araştırmada öğretmenlerin 75'i kadın, 55'i erkektir. Sınıf öğretmenlerine ilkokullarda tarihi çizgi romanların milli tarih şuurunun kazanımındaki önemine ilişkin görüşlerini ortaya çıkaracak bir anket formu uygulanmıştır. Yapılan araştırmada elde edilen verilere ilişkin analizler, bir istatistik paket programı (SPSS-21) kullanılarak yapılmıştır. Bu araştırmada edilen bulgular birbiri ile ilişkilendirilerek betimsel analiz yöntemi ile yorumlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, tarihi çizgi romanların bir materyal olarak kullanılması, ilkokul öğrencilerine milli tarih şuurunun kazandırılmasında önemli bir araçtır. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre çizgi romanların görsel unsurları içermesi ve kolay okunabilir özelliklerinin olmasından dolayı öğrencilerin okuma, anlama, yazma ve dinleme becerilerinin de gelişebileceği ifade edilmiştir. Bu bakımdan çizgi romanların derslerde etkin bir materyal olarak kullanılması ve öğretmenlere bu konuda eğitim verilmesi gerektiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Çizgi Roman, Tarih Eğitimi, İlkokul, Milli Şuur, Eğitim Materyali.

ABSTRACT

**THE İMPORTANCE OF HISTORICAL GRAPHİC NOVELS TO CAUSE
THE STUDENTS TO GAIN NATIONAL COUNCIENCE İN ELEMENTARY
SCHOOLS: THE SAMPLE OF TARKAN GRAPHİC NOVELS**

SARIBIYIK, Mustafa Said

Master's Degree, Department Of Primary Education

Thesis Advisor: Dr.Teaching Member Nazım KURUCA

August- 2018

The aim of this research is to determine the ideas of teachers about the usage of graphic novels dealing with Turkish History which have been used in The Knowledge of Life Courses in 3 rd and 4 th grades. The research group is 130 teachers working in different elementary schools in Silopi, Şırnak. 75 of these teachers is female and 55 is male. A survey form questioning the importance of graphic novels on national councience was given to these elementary schools teachers and asked them to answer. The quantitative evolution is used in this research as a statistical packet programme (SPSS-21). The findings and results have been interpreted with descriptive analysis method. According to these findings and results the usage of historical graphic novels as a material is very important and useful in order to bring in the national councience in elementary schools. Moreover these materials help students to improve their abilities on reading, writing, listening and understanding. There fore it can be stated that teachers in elementary schools should be educated on using these graphic materials.

Key words: Graphic Novels, History Teaching, Elementary School, National Councience, Educational Material.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ONAY SAYFASI	
YEMİN METNİ	
JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI	II
YEMİN METNİ	III
ÖNSÖZ.....	I
ÖZET	III
ABSTRACT	IV
İÇİNDEKİLER	V
TABLolar LİSTESİ.....	VIII
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ.....	XII
KISALTMALAR	XII
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
1.GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmanın Önemi.....	2
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	3
1.5. Araştırmanın Varsayımları.....	3
1.6. Araştırmanın Tanımları	4
İKİNCİ BÖLÜM	5
2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR	5
2.1. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	5

2.1.1. Kavram Olarak Çizgi Roman	5
2.1.2. Çizgi Romanların Amacı	7
2.1.3. Çizgi Romanların Tarihi Gelişim Süreci	8
2.1.3.1. Dünyada Çizgi Romanların Gelişim Süreci	10
2.1.3.2. Türkiye’de Çizgi Romanın Tarihi Gelişim Süreci	12
2.1.4.Çizgi romanların Temel Özellikleri.....	17
2.1.4.1. Çizgi Romanlarda Karakterler.....	21
2.1.4.2. Çizgi Romanlarda Dil.....	22
2.1.4.3. Çizgi Romanda Zaman	24
2.1.4.4. Çizgi Romanlarda Konu	27
2.1.4.5. Çizgi Romanlarda Grafik ve Yapı.....	25
2.1.5. Çizgi Romanların Diğer Disiplinler İle İlişkisi.....	28
2.1.5.1. Çizgi Roman ve Sinema	29
2.1.5.2. Çizgi Roman ve Moda.....	31
2.1.5.3. Çizgi Roman ve Kültür.....	31
2.1.6. Çizgi Romanların Eğitimdeki Yeri ve Önemi	35
2.1.6.1. Eğitici Çizgi Romanların Eğitim Ortamındaki İşlevi	36
2.1.6.2. Tarihi Çizgi Romanlar ile Yapılacak Tarih Eğitiminin Önemi	41
2.1.6.3. Tarih Çizgi Romanların Değerler Eğitimindeki Önemi	46
2.1.7. Tarihi Çizgi Romanlardan Tarkan	48
2.1.7.1. Tarkan Çizgi Romanları Yazarı Sezgin Burak Kimdir?.....	48
2.1.7.2. Tarihi Çizgi Romanlardan: Tarkan.....	49
2.1.7.3. Tarihi Çizgi Romanlardan Tarkan’ın Sinemaya Uyarlanması	54
2.1.8. Milli Tarih Şuurun Kazanımında Kültür ve Önemi.....	55
2.1.9. Milli Tarih Şuurunun Geliştirilmesinde Edebi Eserlerin Önemi	63
2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	67

2.2.1. Türkiye’de Çizgi Romanlar ve Tarih Öğretimi Üzerine Yapılan Çalışmalar.....	67
2.2.2. Dünyada Çizgi Romanlar ve Tarih Öğretimi Üzerine Yapılan Çalışmalar.....	72
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	75
3.YÖNTEM.....	75
3.1.Araştırma Modeli.....	75
3.2. Araştırma Grubu	75
3.3. Veri Toplama Araçları	77
3.3.1. Veri Toplama Araçlarının Hazırlanması	77
3.3.2. Sınıf Öğretmenleri için Tarihi Çizgi Romanlar Anketi	78
3.3.2.1. Geçerlik Çalışması	79
3.3.2.2. Güvenirlik Çalışması	80
3.3.3. Kişisel Bilgi Formu	80
3.4. Verilerin Analizi.....	81
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	82
4. BULGULAR VE YORUM.....	82
4.1. Çizgi Romanlar ile ilgili Öğretmen Görüşlerinin Analizleri	82
4.2. Eğitimde Çizgi Romanların Kullanılmasına Dair Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular	96
4.3. Tarih ve Kültür Konularının Aktarılmasında Tarihi Çizgi Romanların Kullanılmasıyla İlgili Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular	104
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	111
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	111
5.1 SONUÇ VE TARTIŞMALAR	111
5.2. ÖNERİLER	114
5.2.1. Üniversitelere Yönelik Öneriler	114

VIII

5.2.1. Milli Eğitim Bakanlığı'na Yönelik Öneriler	115
KAYNAKÇA	116
İNTERNET SİTELERİNDEN YARARLANILAN KAYNAKLAR	128
EKLER.....	129
Ek-1 Kişisel Bilgi Formu.....	129
Ek-2 Anket Formu	130
Ek-3 Anket Çalışması Onay Formu Fotoğrafı.....	132
Ek-4 Tarkan: Viking Kanı	133
Ek-5 Tarkan: Kurt Kanı	134
Ek-6 Tarkan: Gümüş Eğer ve Kuzey Canavarları	135
Ek-7 Tarkan	136
Ek-8 Tarkan: Mars'ın Kılıcı	137
ÖZGEÇMİŞ.....	138

TABLolar LİSTESİ

Tablo:1 Öğretmenlerin Cinsiyet, Mezun Olunan Fakülte Türü, Hizmet Süresi Değişkenlerine Göre Dağılımı	76
Tablo:2 Pilot Uygulamada Elde Edilen Güvenirlilik Analizi.....	80
Tablo:3 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanlar Okurum” İfadesine İlişkin Görüşlerin Dağılımı	82
Tablo:4 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanların Ne Olduğunu Biliyorum” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	83
Tablo:5 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Denince Akla İlk Gelen, Korku ve Macera Kelimesidir” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	84

Tablo:6 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Denince, Akla İlk Gelen Kahramanlık Kelimesidir” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	84
Tablo:7 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanlar, Resim ve Yazıyı Birleştiren Bir Sanattır” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	85
Tablo:8 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanlar, Edebi Bir Değer Taşımaktadır” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	86
Tablo:9 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanların Hedef Kitlesi Çocuklardır” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	86
Tablo:10 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanların Hedef Kitlesi Yetişkinlerdir” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	87
Tablo:11 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanların Hedef Kitlesi, Çocuklar ve Yetişkinlerdir” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	88
Tablo:12 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanların Kahramanlarını Severim” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	88
Tablo:13 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Karakterleri, Çocuk ve Gençleri Etkiler” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	89
Tablo:14 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanlar, Günlük Hayat ve Sıkıntılardan Kaçışı Sağlar” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	90
Tablo:15 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanlar Zararlı Yayınlardır, Boşa Vakit Geçirmekten Başka İşlevi Yoktur” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	90
Tablo:16 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Kahramanları Çocuğa Dönüşü Sağlar” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	91
Tablo:17 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Kahramanları, Güç ve Yetenekleri İle Ortak Hayallerimizi Yansıtır” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	92
Tablo:18 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Kahramanları, Toplum Değerlerini Yansıtır ve Korur” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	92
Tablo:19 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Kahramanlarından Esinlenen Animasyonları İzliyorum” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	93

Tablo:20 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Kahramanlarından Esinlenen Dizi ve Film İzliyorum” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	93
Tablo:21 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanlar, İçerdiği Şiddet İle Çocuk ve Gençlere Zararlıdır” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	94
Tablo:22 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Kahramanlarının Günümüz Modasını Etkilediğini Düşünüyorum” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	95
Tablo:23 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Kahramanları Çocuk Giyiminde Kullanılmaktadır” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	95
Tablo:24 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Çalışmaları İle Öğrencilere Kazandırılacak Olan Nitelik ve Beceri Açıkça Ortaya Konulur” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	96
Tablo:25 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanlar, Derslerde Tamamlayıcı Etkinlikler Olarak Kullanılabilir” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	97
Tablo:26 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Çalışmaları Uzak Geçmiş, Yakın Geçmiş ve Günümüz İlişkisinin Öğrencilere Nasıl Verilebileceğine Katkı Sağlar” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	98
Tablo:27 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanlar, Görsel Anlatımıyla Okumayı Kolaylaştırır” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	99
Tablo:28 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanlar Çocuklara Okuma Alışkanlığı Kazandırmada Yardımcı Olur” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	99
Tablo:29 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanlar Sadece Eğlendirme Değil, Bilgilendirme Amacıyla da Kullanılmaktadır” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	100
Tablo:30 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Çalışmaları, Öğrencilerin İlgilisi Çekerek Öğrenmelerini Canlı Tutmalarına Yardımcı Olur” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	101
Tablo:31 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanlar Çocukların Yaratıcı Düşünmesine Katkı Sağlar” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	102

Tablo:32 Sınıf Öğretmenlerinin “Ülkemizde Eğitim Vermekte Olan Öğretmenler, Derslerde Çizgi romanların Kullanımı İle İlgili Yeterli Bilgi, Beceri ve Donanım Sahiptir” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	102
Tablo:33 Sınıf Öğretmenlerinin “İlköğretim Programında Çizgi Romanlar İle İlgili Çalışmaları Yeterli Buluyorum” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	103
Tablo:34 Sınıf Öğretmenlerinin “Programda Çizgi Romanlar İle İlgili Ayrı Bir Bölüm Ayrılmasını, Eğitim Öğretim Açısından Faydalı Buluyorum” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	104
Tablo:35 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanlar, Sosyal Bilgiler Dersinin Tarih Bilincinin Zeminini Oluşturur” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	105
Tablo:36 Sınıf Öğretmenlerinin “İlkokullarda Çizgi Romanların Kullanılması Çocuklarda Tarih Bilinci Oluşturulmasında Faydalı Olduğunu Düşünüyorum” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	105
Tablo:37 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Çalışmaları, Sözlü ya da Yazılı Eserler gibi Tarihimize ve Yaşamımıza Katkı Sağlar” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	106
Tablo:38 Sınıf Öğretmenlerinin “Tarkan Çizgi Romanlarını Tüm Öğretmen ve Öğrencilerin Okuması İçin Tavsiye Edilebilir” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	107
Tablo:39 Sınıf Öğretmenlerinin “Öğretmenlerin ve Öğrencilerin Tarkan Çizgi Romanlarını Okuması Tarih Bilincini Geliştirir” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	108
Tablo:40 Sınıf Öğretmenlerinin “Tarkan Çizgi Romanları Çocuklarda Tarih Bilinci Oluşturmada Katkı Sağlar” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	108
Tablo:41 Sınıf Öğretmenlerinin “Tarkan Çizgi Romanları Tarihsel Çevreye Empatiyi Güçlendirir” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	109
Tablo:42 Sınıf Öğretmenlerinin “Tarkan Çizgi Romanları Tarihsel Şahıslara Model Almayı Sağlar” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	110

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf: 1 “Atıl, Kurt!”un izinde: TARKAN.....	6
Fotoğraf: 2 Sarı Çocuk.....	19
Fotoğraf: 3 Çizgi romanlarda Düşünme Balonları	20
Fotoğraf: 4 Çizgi Romanlarda Kullanılan Semboller	20
Fotoğraf: 5 Baloncuklar	23
Fotoğraf: 6 Emojiler.....	24
Fotoğraf: 7 Sarı Çocuk: Bir Toplum Hayatı	35

KISALTMALAR

Amerika Birleşik Devletleri	:	ABD
Frekans	:	f
Milattan Sonra	:	M.S
Milli Eğitim Bakanlığı	:	MEB
Statistical Package For The Social Science	:	SPSS
Ve Benzeri	:	vb.
Ve Diğerleri	:	vd.
Ve Saire	:	vs.
Yüzyıl	:	yy.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ

Bu bölümde; araştırmanın problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları, varsayımları ve tanımlarına ait başlıklara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Kültürlerin yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılması ciddi bir problem olarak görülmektedir. Değişen zaman ve mekân, kültürler üzerinde birçok etki yaratmaktadır. Özellikle Türk kültürü gibi çok geniş bir coğrafyada yaşamış ve bu yaşadığı coğrafyadaki kültürler üzerinde etkisi önemlidir. Türk kültürü hakkında bilinen tarihî kaynakların yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir. Son yıllarda yapılan tarihî çalışmalar, arkeolojik çalışmalar Türk tarihinin bilinmeyen çağları hakkında da yeni görüşleri beraberinde getirmiştir. Özellikle İslam öncesi Türk tarihi hakkında yeterli kaynak olmadığı gibi yeterli araştırmaların da olmadığını söylemek gerekir.

Batı'da yaklaşık yüz sene önce başlatılan "*Tarih Eğitimi*" çalışmaları Türkiye'de daha yenidir. Çok zengin tarihî birikime sahip olan Türk tarihi, bilinmeyen ve araştırılmayı bekleyen birçok konuyu da içinde barındırmaktadır. Eğitim kurumlarında okutulan ders kitaplarında tarih ve kültür ile ilgili konular yeterince işlenmemektedir. Öğretmenlerin de bu konuda değişen şartları ve yeni yöntemleri takip edip etmedikleri tartışma konusudur. İlkokul Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler dersleri içerisinde yer alan tarih ve kültür ile ilgili konuların sağlam temeller üzerine oturtulması bakımından sınıf öğretmenlerine ciddi görevler düşmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin dikkatini ve ilgisini çekebilecek ders materyallerini etkin kullanması ilgili konuların aktarılmasında kolaylık sağlayacaktır. Topkaya (2014: 98) ifade ettiği üzere, ders süreci içerisinde öğrencilere kazandırılması beklenen davranışların, kısa öyküler ve çizgi karakterler aracılığıyla işlenmesinin, konuları daha canlı ve zevkli bir hale getireceği düşünülmektedir. Çocukların hayal gücünün harekete geçmesiyle akademik başarı duygusu tatması sonucunda derse yönelik tutumların da buna bağlı olarak artacağını ifade edilmiştir.

Somut işlemler döneminde olan çocuklar, Tarih ve kültür konularını algılama sorunu olabilmektedir. Bu sorunların çözümü için Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinde öğrenci seviyelerine uygun eğitici tarihi çizgi romanların kullanımı üzerine çalışma yapılmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Hayat Bilgisi 3. sınıf ve Sosyal Bilgiler 4. sınıf derslerinde geçen, Türk tarihine ait konuların öğretiminde, tarihi çizgi romanların kullanılmasıyla ilgili öğretmen görüşlerini saptamaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Sınıf öğretmenlerinin;

- 1) Çizgi romanlara dair düşünceleri ve önerileri nelerdir?
- 2) Eğitim materyali olarak çizgi romanların kullanılmasıyla ilgili görüşleri nelerdir?
- 3) Tarih ve kültür konularının aktarılmasında tarihi çizgi romanların kullanılmasıyla ilgili görüşleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırmada, sınıf öğretmenlerinin derslerinde yardımcı kaynak olarak tarihî çizgi romanları kullanmaları hakkındaki görüşlerini tespit etmek ve eğitim faaliyetleri içinde tarihi çizgi romanların, tarih şuurunun oluşmasındaki rolünü

incelemektir. Elde edilen veriler ışığında, tarihi çizgi romanların sınıf öğretmenlerine yardımcı kaynak olarak ciddi bir katkı sağlayacağı görülmüştür. Bu çalışma, çizgi romanların eğitimde bir materyal olarak kullanılması ve tarihi çizgi romanlar ile yapılacak tarih öğretimi alanındaki diğer araştırmalara örnek olması bakımından önem arz etmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sınırlarının belirlenmesinde şu ifadelere yer verilmiştir;

- 1) Araştırma 2016-2017 öğretim yılı ile sınırlıdır.
- 2) Araştırma Şırnak ili, Silopi ilçesinde görev yapan sınıf öğretmenleri ile sınırlıdır.
- 3) Bu araştırma ilkokul 3. ve 4.sınıfları okutan veya okutmuş sınıf öğretmenleri ile sınırlıdır.
- 4) Bu araştırma, öğretmenlere uygulanan anket formu ile sınırlıdır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmanın varsayımı şu şekilde ifade edilmektedir;

- 1) Araştırma için yapılan yerli ve yabancı kaynak taraması, çalışmanın sağlığı açısından titizlikle seçilmiş yeterli sayıdaki kaynağa ulaşıldığı varsayılmıştır.
- 2) Yapılan araştırmada ölçme araçlarının geçerlilik ve güvenilirliği için yeterli olduğu varsayılmıştır.
- 3) Öğretmenlere uygulanan anket formunda yer alan sorulara öğretmenlerin objektif cevap verdikleri varsayılmıştır.

1.6. Araştırmanın Tanımları

Çizgi Roman: Kitap, gazete ve dergi biçiminde bir ya da birkaç öyküyü içinde barındıran, resim ile yazının belirli şekiller ile bir araya gelmesiyle meydana gelen bir yazılı anlatım türüdür.

İlkokul: Zorunlu öğrenim çağındaki kız ve erkek çocukların temel eğitimini ve öğretimini sağlamak için devletçe açılan ya da açılmasına izin verilen dört yıllık eğitim kurumlarına denir.

Tarih Eğitimi: Toplumun geçmişten bu güne getirdiği kültürel miras ve değerlerinin, tanınması ve korunması için çalışmalar yapan; toplumun bugünü, bugünü oluşturan koşulları anlamasını ve yorumlamasını sağlayan eğitim sürecidir.

Milli Şuur: Toplumlari ve milletleri ayakta tutan, onların geçmiş ve gelecek arasında bağ kurmasını sağlayan, hem duyguya hem düşünceye dayanan, milletin kendini ve atalarını bilmesinin ve duymasının önünü açan manevi kuvvetlerin tümüne milli şuur denir.

Eğitim Materyali: Eğitim alanlarında, etkin ve kalıcı öğrenmeleri sağlamak amacı ile farklı amaçlara yönelik yapılmış, çocukların çok yönlü gelişimini sağlayan, somut ve soyut olarak tasarlanmış araç gereçlerdir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırma çerçevesinde, kuramsal çerçeve ve çizgi romanların eğitim camiasında bir materyal olarak kullanılmasına dair tarih eğitimi alanında, Türkiye’de ve yurt dışında yapılan araştırmalar incelenmiştir. Eğitim araştırması, bir problemi çözmek için hazırlanmış sorulara cevap vermek amacıyla; bilgiler toplamak, onları analiz etmek ve bunların sonucunda tahmin yürütmeye yarayan disiplindir (Anderson, 2004’ten aktaran; Yalçınkaya, 2009: 79). Bu nedenle incelenen çalışmalar, uygun konu başlıkları içerisinde sıralanarak araştırma ile bütünlük oluşturulmasına özen gösterilmiştir.

2.1. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1.1. Kavram Olarak Çizgi Roman

Çizgi romanlar, çocukların ve yetişkinlerin eğlenmek ve bilgi sahibi olmak için; tarih, kültür, edebiyat, sanat çalışmaları arasında yer alan kaynaklardandır. Çizgi romanlar, konuyu ve olaylar zincirini resimleme yöntemiyle kesintisiz olarak okuyucuya sunan, metin ile resmin birlikte kullanıldığı eserlerdir (TDK, 2012: 442). Çizgi romanlar, öykülerden doğmuş olmakla birlikte, sonradan kendi başlarına bir kitle iletişim aracı benliğine kavuşmuşlardır. Çizgi romanlar dergi, gazete veya kitap biçiminde olabilirler. Bu eserlerin bir ya da birkaç öyküyü içinde barındırdıkları da görülür (Tuncer, 1993: 28). Başlıca çeşitleri; serüven, politik, güldürü, dedektif, kurgubilim olarak bilinir (Nas, 2002: 346). Çizgi romanların ilk örnekleri karikatür şeklinde basılması ve gülmece unsurları içermesinden dolayı “comics” ve “funnies” olarak da adlandırılmıştır (Alsaç, 1994: 13-16)

Çizgi romanı oluşturan her bir kare kendi içerisinde ifade ettiği özel bir mesaj taşımaktadır. Buna bağlı olarak okuyucular da kendi bakış açılarına, ruhsal durumlarına, tecrübelerine ve hayal güçlerine bağlı olarak bu mesajları değerlendirirler. Bu gelişmeler ışığında ortaya çıkan görüşlerden istifade edilerek çizgi romanların bir görsel iletişim aracı olduğu da söylenebilir.

Çizgi romanlar, çocukların romanlar ile iletişime geçmesindeki ilk basamaklardan birini oluşturmaktadır. Çizgi romanların okunması ve anlaşılması diğer eserlerden daha kolay olduğu düşünüldüğünden çocukların ilk tercihleri arasında yerini almaktadır. Çünkü çizgi romanlarda, konular kısa ve özetlenmiş olarak sistemli bir şekilde doğrudan anlatım söz konusudur. Anlatımın ağırlığı ve içselliği daha çok çizimlerde fakat yazı, konuşma ve düşünme balonları da buna güç verir. Ayrıca çizgi romanların içerisinde; kısa açıklamalar, ünlem, soru işareti, sözcük ve imler de kullanılır (Aytekin, 2016: 375). Resmin yazıdan daha ağır basması ve çeşitli şekillerin olması çocuklar tarafından daha çok ilgi duymasına zemin hazırlamıştır. Bu ilgi aynı zamanda kolay ve sağlıklı öğrenmeyi de desteklemektedir. Görsel olarak okunması kolay olan çizgi romanların; iyi okuyamayan hatta okuma bilmeyen çocukların bile resimleri izleyerek öyküyü anlayabilmelerini sağlamaktadır (Larrick, 1958'den aktaran; Tuncer, 1993: 51-52).

Fotoğraf:1 "Atıl, Kurt!"un izinde: TARKAN

<http://www.tersninja.com/atil-kurtun-izinde-tarkan> (Erişim Tarihi: 07.05.2017)

2.1.2. Çizgi Romanların Amacı

Çizgi romanların amaçları incelendiğinde, toplumdan topluma farklılık gösterebilir. Örneğin; Türkiye’de 1960-1970 yıllarında ilgiyle okunan; Tarkan, Malkoçoğlu, Karaoğlan... vb. çizgi romanlar Türk tarihinin önemli sembol kahramanlarındandır. Bu çizgi romanlar okuyucunun hayal dünyasından hareketle kişiyi, tarihinin derinliklerine taşıyarak kültürel değerleriyle baş başa kalmasını sağlayabilir. Kişi, bu tarihsel ve kültürel birikim sayesinde günlük yaşamını biçimlendirir ve ona anlam katar. Bu gibi tarihsel kahramanların hayatları çizgi romanlar ile gelecek nesillere taşınıp, onların toplumsal hafızadaki yeri güçlendirilebilir.

Çizgi roman üzerine çalışma yapan Varol (2003), “*Uzakdoğu Kültüründe Japonya Örneğinde Çizgi Roman Sanatının Gelişimi ve Bir Çizgi Roman Denemesi*” adlı çalışmasında, çizgi romanlar her topluma uyarlanabilir bir sanat yapıtı olarak düşünülür ve aynı zamanda okurun bu “*özel amaçtan*” hangi hedefe ulaşacağı göz önünde bulundurulması gerektiği ifade edilmektedir. Uzakdoğu ve Avrupa ülkelerinde önemli yayınlardan olan çizgi romanlar, okurun algısıyla değerlendirilmektedir. Sanayileşmiş üretimin yanı sıra; içeriği, konuları ve iletileriyle farklı bir bakış açısıyla izlenmesi gereken çizgi roman yapıtları, bu sanatın değerini ve amacını ortaya koymaktadır. Örneğin Japonya’da sayısız üretimi olan çizgi romanların, batılı bir örneği bulunmayan bir türü “*Shōjo Manga*” dır. “*Genç kızlara yönelik çizgi roman*” anlamına gelen bu türün amacı, ortaokul ve lise çağlarındaki kız çocuklarının iç dünyalarını, aşk, okul, aile yaşamı ve cinsellik gibi konulardaki sorunlarını ve yalnızlıklarını paylaşmak için ortaya çıkmıştır. 1950’lerde bu tür, genç kızların cinsel ayırım nedeniyle yaşadıkları zorluklardan kurtulmak için duygularını anlatmalarına yardımcı olan bir araç haline gelmiştir. Bu bağlamda çizgi roman, sanatsal yaratı amacının yanı sıra, toplumun ihtiyaçları doğrultusunda da okura hizmet etmektedir (<https://www.anime.gen.tr/yazi.php?id=152#cra>, Erişim Tarihi: 14.05.2017).

Çizgi romanların gerçekte nasıl bir anlam taşıdığı bilinmemesi ve gerçek amacının anlaşılabilmesi bir problem olarak ifade edilmektedir. Çizgi romanların içerisinde bulunan resimlerin yazısız olarak da bir şeyler anlatabilmesi ve okuyucu ile doğrudan ilişki kurması, onun asıl gücünü ortaya koyar. Metin, çizgi romanda ikincil bir unsur olduğu anlamında değil, görsel yanının okuyucu ile olan evrensel ilişkiyi vurgulamaktır. Böylelikle, resmin ve çizginin beraberliği çizgi romanlara özgü bir atmosfer oluşturmuştur (Cantek, 2014: 455). Bu amaç doğrultusunda dünyada yeni bir sanat dalının ortaya çıkmasına ve toplumların ihtiyaçlarına cevap verecek yeni çizgi romanların doğmasına zemin hazırlamıştır.

Çizgi romanlar günümüz dünyasında işlevini yitirmiş, değerini kayıp etmiş gibi algılansa da çizgi romanların insanlık dünyasına yapacağı katkılar devam edecektir. Okurların; hayal dünyasının artmasına, ruhsal yapısının gelişmesine ve topluma hizmet faaliyetlerinin devam etmesini sağlayabilir. Özellikle çizgi roman üzerinde yapılan çalışmaların artması ve topluma dikkatli anlatılmasıyla bu eserlerin hedefleri daha da güçlendirilebilir.

2.1.3. Çizgi Romanların Tarihi Gelişim Süreci

Sanayi Devrimi ile birlikte deniz taşımacılığı gelişmeye başlamıştır. Bunun ile birlikte 17. yy. da ticaretin artması, beraberinde dünyanın çeşitli yerlerindeki kültürlerin tanışmasını da sağlamıştır. Değişik bölgelerden, birer ticaret merkezi haline gelen şehirlere akın eden insanlar ürünlerini satmak, ihtiyacı olan malzemeleri almak ya da iş bulmak için büyük bir çaba sarf ediyorlardı. Gitgide daha sık aralıklarla kurulan panayırlar, büyük pazarlar, seyahatleri yaşamın bir parçası haline getirmişti. İktisadi alandaki gelişmeler ile insanlar ekonomik serbestlik kazanırken, gitgide daha yoğun ve karmaşık olaylar zincirinin seyircisi konumunda kalıyordu. Yeni yerlerin keşfedilmesi, insanlarla ilişkiler, zengin bir bilgi alışverişini ve yenilikleri de beraberinde getirmişti. Kasaba ve şehir meydanlarında kurulan panayırlar, insanlara sunduğu yeniliklerdendi (Cantek, 2014: 31). Dünya ticaretindeki muazzam gelişme, kısa zamanda dünyanın her yerini birbirine yakın ve

kolay ulaşılabilir hale getirmiştir. Ticaret merkezleri genellikle ulaşım ağlarının yakınlarna kurulmuş ve buralar kısa zamanda birer kültür merkezine dnşmştir. 18. yüzyıla gelindiğinde Avrupa liman kentleri ciddi birer ticaret ve kültür merkezi olarak gelişmiştir.

Toplumsal ve iktisadi gelişmeler sonucunda, ticaret ve kültür merkezlerinde boy gösteren gezginler ortaya çıkmıştır. Bunlar arasında en ilgi çekenler, panayır meydanlarında kurdukları tezghlar üzerinde sergiledikleri dizi resimlerden oluşan panoları anlatarak halka sunan “*resim anlatıcılar*” vardı. Halk zaten bu yöntemin yabancıсын değildi. Kilise sslemeciliğinin önemli bir amacı, okuma yazma bilmeyen geniş kitlelere görsel anlatımlarla yardım edip insanların din eğitimini tamamlamasını sağlamaktı. Resim anlatıcılarının getirdiği yenilik hem konu hem de kurguyla ilgiliydi. Bu yöntemlerle yeni bir kurgu anlayışı uygulanıyor ve resim ve yazı beraber kullanılmıştır (Cantek, 2014: 31). Zamanla kendi yolunu bulan çizgi romanlar, kğit ve matbaa kullanımının artması, yayın hayatı üzerinde olumlu etki yaratmış ve resim farklı bir değer kazanmaya başlamıştır.

Resim; insanların kendilerini, duygularını ve düşüncelerini çizgilerle ifade etme sanatıdır. Yazı bulunmadan önceki dönemlerde insanlar kendilerini ve yaşamlarını ifade etme ihtiyacı hissederek duvar resimler yapmışlardır. İnsanlar bu yöntemle kendilerini anlatma ihtiyacını gidermişlerdir. Yazının bulunmasından sonra ise, resim ile yazı ortak kullanılmıştır. Mağara çizimlerinden matbaa teknolojisinin ilerlemesiyle kendine basılı medyada yer bulan, yıllar içerisinde gelişerek kendi stilini oluşturan, okurlarını hem eğlendiren hem de bilgi sahibi yapan çizgi romanlar, zamanla kendi kurallarını belirleyen bir ürün haline gelmiştir. Çizgi romanların asıl kimliğinin bozulmaması ve toplumun değerleriyle örtüşmesi için ABD’de *Çizgi Roman Yayın Kuralları* da oluşturulmuştur (Tuncer,1993: 18).

Teknolojik aletlerin olmadığı dönemlerde insanlar; eğlenmek ve bilgilenmek için çizgi romanlara büyük ilgi göstermişlerdir. Okuma, yazma bilmeyenler dahi görsel şemalara bakarak anlamlandırmaya çalışıyorlardı. İnsanlar iletişimin zor olduğu bu dönemlerde farklı ülkelerin kültürlerini de öğrenmiş oluyorlardı. Çizgi

romanlar, zamanla geliştirilerek yeni türlerin ve kültürlerin ortaya çıkmasına olanak sağlıyordu. Bunlardan; karikatür, grafik tasarım, çizgi film gibi sanat dallarının gelişmesi söylenebilir. Tüm dünyada hızlı bir şekilde gelişen çizgi romanlar, milletlerin kendilerine ait masal ve efsanelerini okuyucuyla buluşturmuştur.

2.1.3.1. Dünyada Çizgi Romanların Gelişim Süreci

Cartoon (çizgi resim) sözcüğü, ilk kez 18. yüzyılda Ressam William Hogart'ın, resimle yazıyı birleştirerek yapmış olduğu resim serileri çalışmaları için kullanılmıştır. Sonradan çizgi romanların önemli bir ögesi olacak olan çizgi balonlar da ilk kez Hogart tarafından kullanılmıştır. En meşhur eserleri o devrin toplumu eleştiren *The Rake's Progress* ve *Marriage a la Mode*'dir. Hogarth'ın başlattığı resim dizisini, *Thomas Rowlandson* geliştirmiş; *James Gillray* Avrupada tanıtmıştır. Hogart, birçok kaynakta çizgi romanın öncüsü olarak kabul edilmiştir (Tuncer, 1993'den aktaran; Ertemsir, 2011: 64).

Çizgi romanların ilk örnekleri 1896 yılında New York'ta *Joseph Pulitzer*'in sahibi olduğu *The Word* gazetesinin pazar eklerinde yer alan, *Richard Felton Outcault* tarafından gazetede yayınlanan *Yellow Kid* adlı Hoogan's Alley dizisidir (Tuncer, 1993: 11). İçerisinde bulunan, olayların tek bir karakter üzerinden gelişmesi ve resimlerin yanında yazıların da olması farklı bir türün ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu bandın ana karakteri olan *Yellow Kid*, konuşma balonlarının yanı sıra tişörtünün üstündeki yazılar, yazı ve resmin bütünleşmesini de geliştirmiştir. Kırsaldan kente göçlerin yaşandığı o zamanın Amerika'sında, göçmenlerin yaşadığı kesimlerde bir sokak çocuğunun başından geçenleri konu alarak, bir bakıma zamanın insanını yansıtan *Yellow Kid*, oldukça başarılı olmuştur. Bu başarıyı gören Pulitzer'in rakibi Hearst, Outcault ve *Yellow Kid*'i kendi gazetesine transfer etmiş ve bu transfer Amerikan basınında çizgi bantlarının önemli bir yer edinmesine yol açmıştır (Yavuz, 2011: 5).

Benzer çizgi bantların da artmasıyla gazeteler ve dergiler satışlarını çoğaltmak için çizgi bantlara daha da sık başvurmuştur. 1920-1925 yılları çizgi romanların gerçek çizgisine oturduğu dönemdir. Bu dönemde hayal ve hiciv yerine gerçekçilik almıştır. *The Gumps (1917)*, *Little Orphan Annie (1924)*, *Blondie (Fatoş)* bunlardan en tanınanlarıdır. 1929 yılında macera çizgi romanları Tarzan ile başlamıştır (Enginün, vd., 2000: 259). İlerleyen yıllarda çizgi romanlar dergi boyutunda yayımlanmaya başlayarak, 1930'lu yıllarda sadece çizgi roman yayınlayan yayınevleri kurulmuştur (Esmer, 2014: 23). Ekonomik sorunların da başladığı bu dönemlerde serüven çizgi romanı, etrafta olup bitenlere katlanılabilecek tarzda öyküler işlemeye başlamış, eleştiri içerikli karikatür bantlar düşüşe geçmiştir. Çizgi romana olan yoğun ilgi sonucunda bu dönem, çizgi romanın altın çağı olarak adlandırılmıştır (Yavuz, 2011: 7).

Otuzlu yıllar, çizgi romana serüven ruhunun yayılması ile geçmiş ve Amerika'dan başlayarak tüm dünyayı etkilemiştir. Aynı zamanda çizgi romanlar artık dergi olarak basılmaya başlanmıştır. İlk dergi 1933'de ABD'de *Funnies on Parade* ismiyle çıkmış, birçok pazar eki çizgi roman dergisine dönüşmüştür. *New Fun (1934)*, *Famous Funnies (1934)*, *New Comics (1935)*, *Super Comics (1938)*, *Detective Comics (1937)* ve *Action Comics (1938)* dönemin en önemli çizgi roman dergileridir (Cantek, 2002: 41). Bu dönemde çizgi romanlar çok büyük satış rakamlarına ulaşmıştır. En çok satan çizgi romanlardan biri de *Superman (1938)*'dir. Kriz sonrası Amerika'sında türeyen suç şebekelerine karşı savaşıyor, her zaman güçsüzün ve haklının yanında olan, içinde buldukları zor durumdan insanları kurtaran bu kahraman, dönemin toplumuna bir ümit kaynağı olmuştur (Esmer, 2014: 23). Zamanla toplumun beklentilerini karşılayan kahramanlar üretilerek çizgi romanlarda yerini almıştır.

Çizgi romanların ilk örneklerinin verildiği Amerika Birleşik Devletleri'nde 1940-1960 yıllarında baskıcı ortamdan dolayı çizgi roman sektörü yavaşlamıştır. Bütün dünyada çizgi roman, Amerikan merkezli çalışmalardan esinlenmekten sıyrılıp özgün çalışmalara başlamıştır. Amerikan çizgisi düşüşteyken birçok ülkede ulusal çalışmalar boy göstermiştir (Cantek, 2014: 90-91). Fransa (*Asterix*), Belçika,

Japonya, Almanya, İspanya, İtalya ve İngiltere (Andy Capp) çizgi romanlarda büyük başarı sağlamışlardır. Fransa'da ilk günlük çizgi hikaye, *Profesör Nimbus (1934)*, İtalya'da ise *Stormtruppen (1968)*'dir (Enginün, vd., 2000: 259).

1960-1975 yıllarında, çizgi romanlar; ekonomik nedenler, gazetelerin yeni yetişen yetenekli çizerlere kadrolarında yer vermemeleri çizgi romanların sanat yönünden zayıflamasına ve zamanla eski çekiciliğini kaybetmiştir. Bu dönemde korsan çizgi roman yayıncılığı ortaya çıkarak büyük başarı sağlamıştır. *Spire Christian Comics* beş yılda 12 milyon adet, *Our Sunday Visitor* 200 bin adet, *The Cross the Switchblade* 1.600 bin adet satmaları, ne kadar çok okunduğunu göstermektedir (Tuncer, 1993: 72) 1966'larda başlayıp, 1968'de gelişen ve Comix olarak adlandırılan bu grup yayınlar, her türlü kurala karşı çıkarak; korku, dehşet, pornografi gibi çeşitli konuları sömürmüştür. Ne var ki, korsan yayınların büyük başarısı sürekli olmadı (Gündüz, 2004: 50). Toplumun kültürel yapısına uygun bir şekilde hazırlanmayan korsan yayınlar zamanla değerini yitirip yok olamaya başlamıştır.

Son dönemlerde teknoloji ve bilimin ilerlemesi, yeni sanat dallarının ortaya çıkması, çizgi romanların etkinliğini tüm dünyada yitirmesine neden olmuştur. Özellikle sinemanın ve çizgi filmlerin gündelik hayatta aktif bir şekilde yer alması çizgi romanların okunmasını ve basılmasını azaltmıştır.

2.1.3.2. Türkiye'de Çizgi Romanın Tarihi Gelişim Süreci

Türkiye'de çizgi roman ile ilgili yeterli bilgi ve belgeye sahip olunmaması nedeniyle detaylı bir çizgi roman tarihçesi çıkarılamamaktadır. Son yıllarda çizgi roman araştırmalarına ilginin artmasıyla birlikte Türkiye'de çizgi romanın tarihine dönük çalışmalar da yoğunlaşmıştır. Çizgi roman araştırmaları üzerine yoğunlaşan Levent Cantek, *Türkiye'de Çizgi Roman (2014)* ve *Çizgili Hayat Kılavuzu: Kahramanlar, Dergiler ve Türler (2016)* gibi çalışmalarla bu boşluğu doldurmaya çalışmaktadır. Bu bölümde, Levent Cantek'in *Türkiye'de Çizgi Roman* çalışması,

Nilüfer Tuncer'in *Çizgi Roman ve Çocuk* eseri ve "www.tarkansitesi.com" sitesinden yararlanılarak ana hatlarıyla değinilmiştir.

Avrupa da 15. yy. kendini gösteren matbaa teknolojisi Osmanlı Devleti'nde 18. yy. da ancak kendini göstermiştir. Batı dünyasında 18. yy. itibaren ilk örnekleri görülmeye başlanan çizgi roman, Osmanlı coğrafyasına 19. yy. gelebilmiştir. Böylesine bir gecikmenin çeşitli toplumsal, dini ve teknik nedenleri bulunmaktadır. Öncelikle İslam dini; resmi, putperestliği ve İslam öncesi inançları, gelenekleri çağrıştırabileceği gerekçesiyle yasaklamıştır. Gecikmenin teknik nedenine bakılırsa matbaanın geç kullanılması sayılabilir. Bu durum Osmanlı Devleti sınırlarında yazılı ve görsel ürünlerin gelişmesine engel olmuştur. (Demirtaş, 2014: 41).

Matbaanın Osmanlı topraklarına gelmesiyle yazılı ve görsel ürünlerde de gelişme başlamıştır. Çizgi romanlar genellikle bant şeklinde sayfalarda yer verilen mizah ve çocuk dergileri olarak yerini almıştır. Bir diğeri ise gazetelerde karikatür ve bant ile okuyucunun beğenisine sunulan ve daha sonra dergilere taşınan kahramanların serilerinin yayınlanmasıdır (Cantek, 2014: 15). İlk yıllarda mizah anlayışının somutlaştırılmış bir şekli olarak kullanılan çizgi bantlar, önceleri gazete köşelerinde; kâğıt üretiminin artması ve matbaanın gelişmesiyle birlikte dergilerde yayınlanmaya başlanmıştır. İlk Türkçe mizah dergisi ise 1870 yılında Teodor Kasap tarafından yazılan, siyasi hicivler içeren *Diyojen*'dir ve 183 sayılı yayım süresi boyunca sadece 3 karikatür yer almıştır. (Çakır, 2006: 162). Türk basınındaki ilk çizgi romanlar ise II. Abdülhamit döneminde (1876 – 1909) yayımlanan "*Mündericatsız Hikâyeler*" adlı, tam sayfaya basılı yabancı çizgi anlatılardır (Çeviker, 1985: 69).

Demirtaş (2014: 45) çalışmasında, Cumhuriyetin ilanından sonraki ilk birkaç sene içinde çizgi romanlar, Türk okuru ile sürekli buluşmuştur. Kâğıt sıkıntısı nedeniyle gazeteler, çizgi romanlara sayfalarında yer vermeyerek çocuk dergileri dönemini başlatmıştır. "*Çocuk Sesi*"(1928). "*Afacan*" (1934) ve "*1001 Roman*" (1939) dergileri çizgi romanların Türkiye'de yayılmasında önemli görevler üstlenmişlerdir. "*Çocuk Sesi*" dergisi, öğretmen Mahmut Faruk Gürtunca tarafından

çıkarılmaya başlanmıştır; ancak modern çizgi roman yapı ve özellikleri dergi içeriğinde görülmez. Karikatür tarzında çizimlerin hâkim olduğu dergide her karenin altında metin yer almaktadır. Karakterlerin ve öykülerin isimleri Türkçe'dir. "*Afacan Dergisi*" ise Alex Raymond'un Jungle Jim (Avcı Baytekin) eserini Türkiye'de ilk yayınlayan dergidir. Bu dergilerin içeriği ve özellikleri tamamen çizgi roman olmadığından, ülkemizde çizgi romanın başlangıcı olarak tanınmamıştır.

Dünyada çizgi romanların giderek artan popülerliğiyle Türkiye de dergiler, çizgi kahramanlara özel sayılar çıkartmıştır. 1920-1940 yıllarında yerli çizgi roman kahramanı olmamasından ötürü ithal çizgi romanlar yayımlanmıştır. Daha sonra Afacan dergisinin ilk yerli çizgi roman çizeri olan Orhan Tolon'u bünyesine katmasıyla yerli çizgi roman çalışmaları başlamıştır. Tolon'un ilk eserlerinde modern çizgi roman özellikleri görülmesi de 73. sayıda yer alan *Civan'ın Serüvenleri*'nde ilk kez konuşma balonunu kullanması bir dönüm noktası olmuştur. 1939 yılına gelindiğinde Afacan ile Çocuk Sesi dergileri güçlerini birleştirmiştir. Tarzan, Dev Adam (Kızılmaske), Zorro, Baytekin, Avcı Baytekin gibi çizgi romanlar, iki derginin çatısı altında yayımlanmıştır (Cantek, 2014: 59-63). İki derginin birleştiği dönemde 1001 Roman, yayın hayatına başlamıştır. 7 yıl aralıksız yayınlanan dergi, toplamda 350 sayı çıkmış; Türkiye'de çizgi romanın patlaması ile bazı sayılar bir kaç defa baskı yapmıştır. Dergiyi diğerlerinden ayıran en önemli özellik ise metinlerden çok resimlerin yer almasıdır (Gürel, 1997: 49). Toplum hayatında önemli bir yer teşkil etmiştir.

Türkiye'de yayımlanan ilk çizgi roman *Çocuk Dünyası* dergisinin eki olarak yayınlanan *Kara Maske* (1940)'dir. 1948'den sonra Pekos Bill, Tarzan, Fatoş gibi çeviriler yayımlanmıştır. Tarihi çizgi romanların ilk örnekleri "Köroğlu" ile olmuştur. Halk destanını konu alan eser 29 Ekim 1953 yılında okuyucular ile buluşmuştur (Nas, 2002: 346). Toplum tarafından ilgi ile takip edilen tarihi çizgi romanlar zamanla yazarları da bu alana yöneltmiştir. Çizgi roman yapı ve özelliklerini en güzel şekilde okuyucu ile buluşturan eser, Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun yazıp çizdiği Kızıltuğ ve Kaan'ın devamı niteliğinde olan Suat Yalaz tarafından 1962 yılında yayımlanan Karaoğlan'dır. Suat Yalaz'ın çizdiği bu

kahramanın serüvenleri gerçek anlamda ilk yerli çizgi roman olarak tarih sahnesinde yerini alır (Gürdağcık, 1982: 81). Önceleri gazetelerde tefrika edilen Karaoğlan, 1963 yılından itibaren de dergi formatında okuyucuya sunulmuştur. Çizgi romanların olay örgüsü; iyi-kötü arasındaki çatışma, kahramanın iç çatışması, sevdiği kadın ile görev aşkı arasında yaşanan çatışma şeklinde yapılandırılır. Ancak kahraman için görev bilinci her zaman önce gelir (Cantek, 2014: 163).

Özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra değişen dünya siyaseti, Türkiye'de etkili olmuştur. Çok partili hayata geçiş bu değişimin ilk adımı olmakla birlikte 1960 darbesi ve günümüze dek yaşanan siyasi çalkantılar; gündemi, sosyal düzeni, ekonomiyi ve daha birçok alanı şekillendirmiştir. Çizgi romanlar da 1960 yılı ve milli kahramanların sahneye çıkması ile birlikte milliyetçi söylemin çok sık yer bulduğu bir alan olmuştur (Cantek, 2014: 15-16). Tarihi ve kültürel kimliğiyle ön plana çıkan Türk milleti, milliyetçi ekol ile ortaya çıkan bu eserlere büyük ilgi göstermişlerdir.

Öncesinde Kaan ve devamında Karaoğlan ile başlayan milli kahraman furyasında daha sonraları Akbulut Kaan (1964), Timur (1964 ve 1968), Kahramanlar (1964), Oğuz Han (1965), Bahadır (1965), Malkoçoğlu (1965), Alptekin (1968), Tarkan (1970), Tolga (1971), Bahadır (1972), Malkoçoğlu (1974), Kara Murat(1974) ve Arhan (1975) sahneye çıkmıştır. Türk tarih ve kültür konularını işleyen bu eserler ilgi ile takip edilmiştir. 1960 askeri darbesi ile başlayan ve uzun yıllar siyasi karmaşa içerisinde bulunacak olan Türkiye'de 1970'li yıllar çizgi roman; mizah, hiciv, siyaset dörtgeninde şekillenmiştir (Tuncer 1993: 25).

1980'li yıllar ve onu takip eden senelerde çizgi roman gözden düşmeye başlamıştır. Gazetelerdeki çizgi bant ve romanların sayısında azalma görülmektedir. Piyasanın daralması ve farklı ekonomik koşullar nedeni ile birçok çizer de mesleği bırakmıştır. Çizgi romanların gazetelerdeki maceraları yarım kalmış ya da kalite kaybına uğramıştır. Zincirleme reaksiyonun sonucunda gazete tirajları ile birlikte çizgi romanın popülerliği de azalmıştır. 80'li yıllarda çizgi romanların yayımlandıkları; Gırgır, Fırt, Limon gibi dergiler bu düşüşe direnç gösterecekler de

piyasadaki durgunluk zamanla onlara da yansımıştır. 70'li yıllarda çizgi romanlar sağ ideolojiye kaymıştı. 80'li yıllarda ise İslami-muhafazakâr çizgide içeriklerini belirlemişlerdir (Cantek, 2014: 43-44).

Demirtaş (2014: 50) çalışmasına göre; çizgi roman yayıncılığının Türkiye'de giderek düşmesinin sebepleri arasında televizyonun önemli bir yer almıştır. Çizgi romanlarda statik bir şekilde yer alan ancak kendine has teknikleri ile hareketli gibi anlatılan hikâyeler, televizyon sayesinde saniyede 25 kareden oluşan görüntülere dönüşmüş ve daha fazla dikkat çekmiştir. Çizgi romana komşu sayabileceğimiz çizgi filmlerin de televizyonlarda gösterilmesi yıllarca yazılı kaynaktan takip edilen karakter/kahramanların yine çizgiler ile hareketli bir biçimde, takip edilmesini mümkün kılmıştır. Yine 80'li yıllarda yeni yeni ilgi noktası olmaya başlayan video oyunlarını da çizgi romanın gerileme sebeplerindedir. Tamamen grafik tabanlı olan, hatta bazıları metin tabanlı olan, ilk bilgisayar oyunları oyuncusuna çizgi romanlardaki gibi fantastik bir evren sunmaktadır. Çizgi romanlarda çizerin yönlendirmesinin dışına çıkamayan okur, bilgisayar oyunları ile kahramanını kendisi yönlendirmeye başlamıştır.

Televizyon, video oyunları ve sinemanın yükselişi 1990'lı yıllarda da sürmüş, yazılı basının ayakta kalabilme çabalarının yoğun olarak görüldüğü bir dönemdir. Sabah ve Doğan medya grupları, artan baskı ve diğer maliyetleri kırmak için yabancı çizgi roman yayınlayan şirketlerle ortaklıklar kurmuşlardır. Böylece Amerikan süper kahramanları ve İtalyan çizgi romanları tekrar piyasaya çıkmışlarsa da çizgi romana geçici hayat vermekten öteye gidememişlerdir. Bu dönemde Remzi, İnkılap, İthaki, Oğlak, Çınar, Arka bahçe, Yörünge, Aras, İletişim, Arba, Parantez, Dost, Dünya ve Yapı Kredi gibi yayınevleri çizgi romanların kitaplara göre daha hareketli satışı olduğu gerekçesiyle çizgi romanlar yayınlamaya başlamışlardır (Cantek, 2014: 321-323).

Günümüzde ise çizgi romanlar; sinema, televizyon, video oyunları gibi önemli rakipleri karşısında önemini ve popülerliğini büyük ölçüde yitirmiştir. Milli kahramanlar artık çizilmemekte, Tex, Zagor, Tom Miks gibi bazı efsane

kahramanların serileri ise halen satılmaktadır. Bunların aksine Hollywood'un son yıllarda Batman, Superman, The Avengers, Spider man, X-Man, Thor gibi fantastik çizgi roman karakterlerini sinemaya taşıması çizgi romanların üzerindeki ölü toprağını bir nebze de olsun atmasına yardımcı olmuştur. NTV Yayınları'nın dünya klasikleri romanlarını çizgi roman formatında okuyuculara sunması da 21. yüzyılda meydana çıkan önemli değişim gelişimlerden biridir (Demirtaş: 2014: 51).

2.1.4.Çizgi romanların Temel Özellikleri

Çizgi romanlar, zaman zaman çocukların ruhsal ve bedensel gelişim özelliklerine uygun olup olmadıkları, çocukların zamanını boşa harcadıkları, estetik zevklerini bozdukları gibi konularda eleştirilmiştir. Hatta çocukları suça ittiği konusunda ciddi olarak hedef gösterilmiştir. Bu nedenlerle, belli dönemlerde yasaklandıkları görülmüştür.

Yaşanılan çağda birçok eğitimci, anne-baba çizgi romanların, çocuklarda okuma ve düşünme becerilerini yavaşlattığı için uzak tutmaktadır. Bu yüzden edebi yanı sürekli tartışma konusu olmuştur. Çizgi romanlar, diğer çocuk yayını türlerinde olduğu gibi okuyucu için tek okuma aracı olarak kalırsa, çocuğun zihinsel gelişimine bir katkı yapmayacaktır. Yetişkin çağında onları yalnızca foto-roman okuyucusu haline sokar ve daha ileriki seviyedeki eserlere ulaşmasını engeller (Yörükoğlu, 2003: 96). Çizgi roman okurları, tek bir esere bağlı kalmadan başka edebi eserlere de başvurması gerekmektedir.

Araştırmacılar, çizgi romanların fayda ve zararları konusunda kesin bir yargıya henüz varamamışlardır. Yapılan eleştirilerin üzerine, çizgi romanlar için ABD'de "*Çizgi Roman Yayın Kuralları*" oluşturulmuştur. Bu kurallar doğrultusunda hazırlanan çizgi romanlar çocukların ruhsal ve zihinsel gelişimine katkı sağlamaktadır. Dini semboller, evlilik, cinsel yaşam, aile hayatı gibi konu başlıklarını barındıran bu kurallar okuyucunun olumlu düşüncelere sahip olmasını ve toplumun ahlaki yapısının bozulmasını engelleyeceği düşünülmektedir (Gündüz, 2004: 48).

Günümüzde çizgi romanların belli kurallara göre çoğaltılması, hem bir kültür birikimi hem de toplumun ihtiyaçlarını en iyi şekilde ortaya çıkartılması bakımından fayda sağlayabilir. Ancak yasaklanan ve çocuklardan uzak tutulmaya çalışılan eserlere çocuklar daha çok ilgi göstermektedir. Çizgi romanların okunması kolay olması, kısa metinleri içermesi ve resimlerin bol olması çocukları bu esere yönlendirmektedir. İyi hazırlanmış çizgi romanlar, kitap okuma alışkanlığı kazandırılmada bir araç olarak görülebilir. Bu yüzden okunmasına karşı çıkmanın doğru olmadığı ifade edilebilir. Çizgi romanlar, çocukların edebiyat ürünlerinin okumaya geçişinin ilk basamakları olarak da görülebilir (Aytekin, 2016: 255). İyi hazırlanmış çizgi romanların birçok temel özelliği vardır ve bu yazarın elinde şekillenir. Bunlar aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır;

- 1) Çizgi romanlar birbirini destekleyen resimlerin bir dizi oluşturarak bir konu bütünlüğü sağlayan hikâye türüdür;
- 2) Çizgi roman karakterleri, bir maceradan başka maceralara rahatlıkla geçebilmektedir;
- 3) Çizgi romanlar, konuşma ya da metin resim içinde yer alabilmektedir;
- 4) Çizgi romanlar, resim ile metin bir bütün oluştururken resmin ağır bastığı görülür;
- 5) Çizgi romanlar, düzenli aralıklar ile yayın hayatına devam ettiği görülmektedir (Cantek, 2014: 22).

Yukarıda özellikleri verilen bu tanımlara mutlak uyma zorunluluğu olma noktası elbette tartışılabilir. Örneğin; Asteriks, düzensiz aralıklarla ve kitap biçiminde çıkmasına rağmen başarılı bir çizgi romandır. O halde bu özellikler çok genel bir tanımlama için gerekli olmakla birlikte, önemli bazı hususları kapsamadığı da dile getirilebilir (Tuncer, 1993: 29). Bu ortak özelliklere bakıldığında çizgi romanlarda, resmin ne kadar önemli bir unsur olduğu görünür. İlk çizgi romanlardan "*Sarı Yumurcak*" karakterinde konuşma balonları kullanılmamış olmasına rağmen resim ile metnin birbirini tamamlar nitelikte olması, çizgi romanların toplum tarafından okunmasını ve ilgi duyulmasını sağladığı söylenebilir.

Fotoğraf:2 Sarı Çocuk

<http://birgunbiryerde.blogspot.com.tr> (Erişim Tarihi: 16.08.2017)

Çizgi romanların okuyucuları etkilediği ve ayrı bir tür olarak çıkmasının nedenlerinden bir tanesi de *konuşma balonları*'dır. Bu konuşma balonları şekillerine göre bazen düşündürür bazen güldürür ve bazen de kızdırır. Bu balonların içerisinde anlatımı destekleyen özel imge ve semboller de kullanılır. Bu baloncuklar çizgi romana özgü anlatım dilini ortaya çıkartmıştır. Bu baloncukların çok çeşitleri vardır ama genellikle çizgi romanlardaki çizimlerden ayıracak şekilde daire ve elips şekilleri kullanılır. Bunlara konuşmanın kime ait olduğunu belirten ince çizgi ya da üçgen şeklindeki küçük çizgiler eşlik eder. Konuşma balonları kesik çizgiler ile verilmiş ise bu o balonun içindeki yazıların fısıltı ile söylendiğini gösterir (Alsaç, 1994: 14).

Çizgi romanlarda temel unsur, sayfalarda pano biçiminde (dikdörtgen veya kare çerçeveli) yazılardır. Bu yazılar bazen resimlerin altında enine doğru, bazen de resmin sağ veya sol tarafında boyuna doğru olabilir. Çizgi romanlarda var olan kutucuklarda konuya giriş yapılır. Karakterlerin tanıtımı, yer ve zamanla ilgili bilgiler, durum değişikliği, karakterin ruhsal durumu vb. cümleler eserde yer alır. Monolog ve diyaloglar ise balon biçiminde boşluklar içine yazmak, artık yerleşmiş bir gelenek olmuştur. Bazı çizgi roman yazarları, balon içindeki konuşmaları yalnızca konunun gelişmesi için kullanırken, bazıları dramatik öge olarak kullanmışlardır. Grafik unsurları kullanarak (örneğin; yazıları ince veya kalın, küçük veya büyük basarak) konuşmanın tonu, yüksekliği, ritmi gibi özellikleri okuyucuya

iletmişlerdir. Bir de düşünce balonları vardır ki, bunlar yoluyla doğrudan zihne seslenilmektedir (Tuncer, 1993: 37).

Fotoğraf:3 Çizgi romanlarda Düşünme Balonları

<https://previews.123rf.com> (Erişim Tarihi:05.04.2017)

Çizgi romanlarda, çizgi balonun çerçevesi düz bir çizgi yerine bir bulutu andıracak biçimde yuvarlaklar ile yapılan ve kime ait olduğu da küçükten büyüğe doğru bir dizi daire ile belirtilmiş ise bir düşünce balonu ile karşı karşıya olduğu anlaşılır. Bu da ilgili kişinin aklından geçenleri gösterir (Alsaç, 1994: 14).

Fotoğraf:4 Çizgi Romanlarda Kullanılan Semboller

<https://tr.123rf.com> (Erişim Tarihi: 05.04.2018)

Çizgi romanlarda bulunan şekillerin, okuyuculara vermek istediği mesajlar açık olarak ortaya konur. Çizerlerin, metin içerisinde kullanacakları değişik çizimler okuyucuların ilgi duymalarını sağlamaktadır. Çizer, anlatmak istediği ya da vermek istediği mesajları şekiller yoluyla açık bir şekilde verebilir. Resim ile metnin hem estetik hem de grafik yönünden uyumlu olması gerektiği ifade edilmektedir. Özellikle çocuklar için hazırlanan bu tür eserlerde, onların yaş seviyesine uygun

resimlendirmeler yapılmalıdır. Ayrıca, çizgi romanların kolay satın alınabilir olması diğer çocuk eserleri arasında ayırt edicidir. Ucuz olmasının dezavantajı olarak tek okuma aracı haline de gelmemelidir.

2.1.4.1. Çizgi Romanlarda Karakterler

Çizgi roman söylemi akla geldiğinde bir ya da daha fazla kahraman akla gelebilir. Kahraman, çizgi romanların başlıca çıkış noktalarıdır. Çizgi romanlar genelde adını bu karakterlerden alır. Örneğin; Süpermen, Tarkan, Tarzan, Astrerix... vb. (Kireççi, 2008: 79).

Karakterleri yansıtan kahramanlar iyinin, doğrunun, düzenin, ahlakın koruyucusu olup, kuvvet ve hak ondan yanadır. Çizgi roman karakterleri aynı zamanda, yüz çizgileri ve vücut yapısı olarak da üstün kişilerdir. Kötü karakter ise çizgi romanlarda bunların tam zıttı olarak resmedilir (Tuncer, 1993: 34). Karakterler, okuyucu tarafından ilgiyle takip edilir. Yazar, çekiciliği devam ettirmek için kahramanlara yer ve zaman içinde yolculuk yaptırır. Zaman zaman yeni tiplerin ortaya çıkarılmasında başvurulan yollardan bir tanesidir. Bunlar ya asıl kahramanı destekleyici tipler ya onun güçlü yanların vurgulanmasını sağlar.

Çizgi roman dünyası, uzun süre erkek kahramanların egemenliği altında kalmıştır. Kadınlar daha çok ilgi toplamak amacıyla yardımcı birer öge olarak kalmıştır. Kadınların toplum hayatındaki yerinin anlaşılmasıyla; macera, meslek, güldürü, polisiye türü çizgi roman kahramanları, kadınlardan da oluştuğu görünmektedir. Örneğin; Wasp, Black Widow, Spider Woman, She Hulk, Wonder Woman gibi kadın karakterler başrolde yer almıştır. Kadınların başrolde çıkmaları Feminist Akımın etkisi büyüktür. Korsan yayınlarda kadın kahramanlar çok çekici, güçlü ve bağımsızdırlar; genellikle kendilerine düşman erkekleri sonunda yenmeyi başarırlar. (Tuncer, 1993: 35). Zamanla toplumun kadınlara bakış açısının değiştiği de ifade edilebilir.

Bir başka karakter grubu ise hayvan ve bitkilerden oluşan kahramanlardır. Bunlardan; George Herriman'ın "*KrazyKat*"i, Asteriks'teki "*İdefiks*", Peanuts'daki "*Snoopy*" adlı köpekler bunlara örnek verilebilir. Bu karakterler insan gibi düşünür konuşur ve yaşarlar.

Okuyucular olayın sonunda çizgi roman kahramanlarına bir şey olmayacağını her koşulda başarılı olacağını bilir ve bu duygularla kahramanlarla özdeşleşirler. Bu karakterler okuyucunun ilgisini çekecek ve okuyucunun model alabileceği şekilde tasarlanmalıdır. Genellikle; doğaüstü güçleri bulunan, yanlış yapmayan, iyi yürekli, yardımsever, hoşgörülü karakterler çizgi romanlarda kullanılır. Bu kahramanlar eserlerde başrol olarak olayların akışına yön verirler.

2.1.4.2. Çizgi Romanlarda Dil

Diğer tüm eserlerde olduğu gibi çizgi romanlarda da okuyucuyu etkileyecek bir üslup ve dilin kullanılması önemlidir. Üslup, bir sanatçıya ait teknik, renk, söyleyiş ve biçimlendirme olarak ifade edilmektedir. Çizgi romanlarda kullanılan dilin biraz farklı olması istenir. Çünkü görsel anlatım ve sürekli görsel dizinleri takip ederek okuyucuyu etkileyecek bir dil kullanmak gerekir. Bu yüzden çizgi romanlar, dil açısından diğer yazılı eserlerinden farklılık gösterirler.

Çizgi roman, hem yaratıcısı hem de okuyucusu tarafından tanınan, görsel deneyime dayalı bir dil ile iletişim kuran bir sanat dalıdır (Eisner, 2001: 7). Yani çizgi roman bir iletişim aracı olarak kabul edilirse, iletişimin gerçekleşebilmesi için, yazı ve resmi kullanarak oluşturulan dilin, okuyucunun imgeleminde karşılığını bulması önemlidir (Yavuz, 2011: 8).

Üslup açısından çizgi romanlarda, edebi ve artistik formlar kullanılır: Tekrarlama, abartma, büyütme, soyutlaştırma gibi. Ancak aşırı dram ve tekrar çizgi romanın değerini düşürdüğünden yapılmaması gerekir (Tuncer, 1993: 38). Anlatımın ağırlığı ve okuyucuyu etkileme bakımından bu önemlidir.

Çizgi balonlarda dil ve anlatım, konuşma ve düşünce balonları içerisinde gösterilir. Kime ait olduğunun anlaşılması için de balonun alt kısmından karakterin başına doğru bir ok ile yönlendirilir. Eğer konuşma balonu kesik çizgiler ile çizilmişse, bu konuşmayı yapan kişinin kısık ses ile konuştuğunu okuyucuya anlatır. Balonun çerçevesi düz çizgi yerine buluta benzeyen yuvarlaklar ile yapılmış ve bulutların ebatları küçükten büyüğe doğru karakterin başının üzerine yerleştirilmişse o karakterin neler düşündüğünü gösterir. Yüksek sesle söylenen sözler, bağırımlar kalın ve büyük harfler ile balonsuz aktarılır. Kavga sırasında çıkan gürültülerin, yumruk seslerinin vurgulanması ise işaretler, yansıma sözcükler ve rastgele dizilmiş harfler ile gösterilir. Gürültülerde genellikle ünlem işareti kullanılırken yumruk seslerinde "GÜMMM!!" , "PATT!!!" gibi yansıma kelimeler kullanılır. Bunun yanı sıra hızla çarpan bir kapı, kenarlarından kalkmış bir şekilde tasvir edilebilir. Bir aracın hızla hareket etmesi ya da genel bir "hız" vurgusu yapılmak isteniyorsa yatay çizgiler tercih edilir (Alsaç, 1994: 13-15). Tüm bu görsel unsurlar çizgi romanların anlatım dilini meydana getirmektedir.

Çizgi romanlarda anlatımı güçlendiren ifadelerin çok olması onun hedef kitlesinin artmasını sağlayabilir. İstenilen davranış ve tutumların kazandırılmasında hedef kitlenin bilinç ve kültürel yapısına göre de çizgi romanlar düzenlenebilir. Bunların elden geldiğince kısa tutulmasına özen gösterilmelidir.

Fotoğraf:5 Baloncuklar

<https://tr.123rf.com> (Erişim Tarihi:05.04.2018)

Çizgi romanlar kendi dilini oluşturması sayesinde yeni sözcükler, ses taklitleri ve özel işaretler meydana gelmiştir. Çizgi romanlardaki özel işaretler zamanla günlük hayatın vazgeçilmez simgelerindendir. Örneğin; kalpler aşkı, soru işareti şaşkınlığı ya da belirsizliği, notalar müziği, ünlem işareti şaşkınlığı, başın üstünde gezen yıldızlar baş dönmesi, baştaki damlacıklar terlemeyi ifade etmektedir. Bugün sosyal medyada kullanılan emojiler de bunlara dâhil edilebilir.

Fotoğraf:6 Emojiler

<http://www.pervinkaplan.com/detay/duygularini-anlatmak-icin-sec-bir-emoji/983> (Erişim Tarihi: 21.07.2018)

2.1.4.3. Çizgi Romanda Zaman

Zaman, insanların tüm yaşamını ve varlığını içine alan genel bir kavramdır. İnsan zamanın içinde kendisini bulur. Hem gerçek hem de kurgu dünyaya ait olan sosyal çevre, yaşanılan geçmiş, yaşanılması planlanan gelecek zamanın içine yansır. Yazar, kalemi sayesinde bu zaman içinde yolculuk edebilir.

Çizgi romanlarda zaman genellikle açıktır ve sınırsızdır; geriye (geçmişe) dönebilir, ileriye (geleceğe) de yönelebilir. Eserlerde genellikle gerçek zaman kullanılmaz; sürekli şimdiki zamanda yaşanır. Çizgi romanların şimdiki zamanı

kullanmasının ya da konuyu şimdiki zaman üslubu ile ele alması, okuyuculara ilgi çekici geldiği söylenmektedir (Tuncer, 1993: 38).

Çizgi romanlarda olayların yaşandığı yüzyıla bağlı olarak görsel imgeler hazırlanır. Bu görsel imgelerde kullanılan araç ve gereçler de zamanın imkânları ile örtüşmelidir. Eğer bu sağlanmaz ise okuyucunun dikkatine takılır ve okuyucunun eserle olan bağlantısı kesilir. Örneğin; Tarkan kahramanının canlandırmış olduğu yüzyılda savaşların kılıçlarla yapıyor olması, Türk kavminin göçebe çadır hayatı yaşaması gibi görsel anlatımlarla okuyucuyu o zamana götürecek çizimlerin yapılması gerekmektedir.

Yavuz (2011: 63), "*Red Kit ve Tarkan çizgi romanlarının yapısal açıdan karşılaştırılması*" adlı çalışmasında; Tarkan öyküleri 5. yy.'da, Red Kit öyküleri ise 19. yy sonlarında geçmektedir. Zamandaki bu 14 yy.'lık fark, biçime ve dolayısıyla içeriğe de yansımaktadır. Her iki çizgi romanda da kahramanlar mücadele esnasında kendilerini savunmak için bir takım aletlere ihtiyaç duyarlar. Hatta bu aletlerin kullanımındaki ustalık, kahramanlara üstün bir nitelik katar. Tarkan öykülerinin geçtiği zamanda ateşli silahlar henüz icat edilmediğinden, mücadele kılıç kullanmayı gerektirmektedir. Red Kit'in geçtiği dönemde ise mücadelede tabanca kullanımı yoğunluktadır. Zaman, her iki çizgi roman içerisinde kullanılan iletişim yöntemlerini de etkiler. Örneğin Red Kit'te haberleşme için çoğu zaman telgraf kullanılmaktadır. Tarkan, telgrafın bulunmadığı bir zamanda geçtiği için, haberleşme elçiler tarafından halledilmektedir. Taşıma aracı olarak at ve atlı arabaların yeri her iki çizgi romanda da önemli olsa da, Red Kit'te alternatif bir yöntem olarak tren yolu da mevcuttur. Bu da yine, zamanın getirdiği bir biçim farklılığıdır. Okuyucular bu görsel şemalarla bilgi sahibi olmadığı dönemlerin kültürlerini öğrenebilirler.

2.1.4.4. Çizgi Romanlarda Konu

Konularına göre çizgi romanları belirli bir kategoriye ayırmak mümkündür. Kullanılan; dil, yapı ve konu bakımından çizgi romanların toplumdan topluma da

farklılık gösterdiği ifade edilmektedir. Bir toplum bürokrasiye başka bir toplum siyasete diğer başka bir toplum ise tarihine ışık tutacak ve toplumuna faydalı olacak çizgi romanlar çıkarabilir. Bu çizgi romanlar; güldürü, macera, politik, tarihi vb. şeklinde sınıflandırılabilir. Örneğin; Türkiye’de yayımlanan çizgi romanlar daha çok tarih ve kültür konularına ışık tutar. Kızıl Tuğ, Kaan, Karaoğlan, Tarkan gibi.

İşlediği tema açısından Tarkan, Batı Hun hakanı Atilla’nın gözde savaşçısı, Tarkan’ın maceraları genellikle Avrupa da cereyan etmekte olup; eserde Romalılar, Vandallar, Vikingler gibi kavimlerle olan mücadeleleri anlatmaktadır (Burak, 2010: 41). Çünkü Türklerin tarihinin derinliği ve kahramanlarının sürekli var olması yazarları da bu alana yöneltmiştir. ABD, Avrupa ve Uzak Doğu ülkelerinde yayınlanan çizgi romanların konuları da kendi kültürü içerisinde yer alan sorunları ve yaşamları ele almıştır. Temalar çok çeşitlilik göstermektedir (Cohan, 1975: 325). Sosyal değişim, ırkçılık, denetlenemeyen güç, uyuşturucular, kültür çatışmaları, suç şebekeleri ve bunların yanında aile ya da kovboy yaşamı, sosyal ya da politik yaşam gibi bazı konular da işlenmiştir. Bunlar yapılırken çizgi romanların belirlemiş olduğu sınırlara bağlı kalmak gerektiği vurgulanır.

Büyük halk kitlelerine seslenen çizgi romanların temalarının her düzeyden kişinin kavrayabileceği kadar basit fakat bir o kadar da ilgi çekecek derecede farklı olması gerekmektedir. Bunun için çizgi roman yazarlarının en büyük sorunlarından bir tanesi de ilgi çekici bir tema bulabilmesidir. Yazarlar ilgi çekmek için hayali kahramanlar ve hayali mekânlar üretirler. Bunlardan; Süpermen, Örümcek Adam, Batman gibi kahramanları ortaya çıkararak bu sorunları bir nevi çözmeye çalışırlar. Bu çizgi romanlarda konunun belli bir şemaya uygun olarak işlendiği görülür. Toplumsal düzenin bozulması, kahramanla kötü kişilerin çatışması, kahraman sayesinde bozulan düzenin geri getirilmesi bunlara örnek verilebilir (Tuncer, 1993: 31). Bu şema macera, politika, polisiye, tarihi konuları içeren bütün çizgi romanlar için de geçerlidir.

Bugün birçok ülkede doğrudan doğruya zihne seslenen, sosyal ve politik eleştiri yapan çizgi roman ve öyküler yayınlanmaktadır. ABD’de yayınlanan ve pek

çok dile çevrilen “*Peanuts*” albümleri ile ülkemizde bir günlük gazetede çıkan “*Abdulcambaz*” bu türün örnekleri olarak gösterilebilir (Tuncer, 1993: 30). Çizgi romanların bir kategori etrafında sınıflandırılması belirli okuyucu kitlelerinin oluşmasını sağlayabilir.

2.1.4.5. Çizgi Romanlarda Grafik ve Yapı

Çizgi romanda bir grafik sanattan yararlanır, anlatım ortamı olarak çizimi kullanır. Onun çizimlerinde de belli bir çekicilik olması beklenir. Başarılı grafik uygulamaları onun da anlatımını güçlendirir. Çizgi roman sanatçıları özgün anlatım ve çizim biçimleri vardır. Kimin yaptığı anlaşılabilir. Çizgi romanda olayın nerede geçtiğini anlatan arka plan çizimleri önem taşıyabilir. Ayrıntılarına, düzenlenmesine, oranlarına, derinlik çizimlerine özen göstermek gerekir. Yanlışlar, dikkatleri çekerek çizgi romanın okunup izlenmesi üstünde olumsuz etki yapabilir. Gerekğinde bir çizgi romanın yaşamını etkileyebilir. Çizgi romanlar, anlatımını etkili kılabilmek için sinemada olduğu gibi teknikler kullanır. Çizerin hayal gücü bir senaryo, çizgilerin görüş açısı kamera ve nesnelerin büyüyen ya da küçülen boyutları da “*zoom (yakınlaştırma)*” gibidir. Her bir çizgi kare, birbirleriyle ilişkili olayları birbirine bağlar (Alsaç, 1994: 19).

Günümüzde sinemada kullanılan montaj, kesme, çerçeveleme gibi birçok teknik, önce çizgi romanlarda denenmiştir. Devam eden sahneler, bakış ve perspektif değişiklikleri, “*zoom (yakınlaştırma)*” efektleri, farklı kamera açıları, detayları alış, yakın çekim, geriye dönüş, ya da ileriye gidiş imkânları, her iki türde de vardır. Daha sonraları ise sinema, çizgi romanlara teknik yenilikler göstermiş ve gelişmesine zemin hazırlamıştır. Özellikle hareketlerin ayrıntılı olarak kâğıt üzerine geçirilmesinde ışık ve derinlik belirmelerinde sinemadaki tecrübelerinden yararlanılmıştır (Tuncer, 1993: 40).

Çizgi romanların kendine özgü görsele ağırlık vermesi onu tam anlamıyla bir grafik ve görsel sanat yapmaz. Çünkü anlatım yalnızca görsel bir nitelik

taşımamaktadır. Hem çizgi ile hem de sözle anlatım vardır. Anlatılmak istenen öykünün durumuna göre çizgiye ya da söze ağırlık verildiği olur. Başarılı çizgi roman elde etmek isteyen sanatçılar, kurguyu ustaca okuyucuya aktarmak için kareler arası devamlılığı, çizgiye ağırlık vererek sağlar. Bu nedenle metnin ağırlık kazanması resimler arası devamlılığın takip özelliğini aksatır ve durağanlaştırır (Cantek, 2014: 23).

Çizgi romanlarda resimler birbiri ardından gelebileceği gibi, bazen bir resim, diğerinin üstüne çıkabilir. Resim büyüklükleri birbirinden farklı olabilir. Resim ve metnin göze hoş görünmesi ressamın ustalığına bağlıdır. Öyküyü anlatırken yazının ağır basmaması, resim ile yazı arasındaki nazik dengenin korunması dikkat edilmesi gereken bir diğer ölçüttür.

Çizgi romanı oluşturan çizimler kareler biçiminde düzenlenirler, her kare öyküden bir sahneyi gösterir. Bunlar çerçeve çizgilerle birbirinden ayrılırlar. Bu düzenlemede anlatımı vurgulamak ya da pekiştirmek için kullanılan çizimlerin akışını rahatlatmak için serbest çizimle gösterilen nesnelere bir bölümünün dışarı taşıdığı çerçevelere, hatta çerçevesiz çizilere başvurulur. Eğer çerçeve kesin çizgiler ile belirtilmemiş de düşünce balonlarında olduğu gibi küçük baloncuklar şeklinde belirtildiyse bu onun içinde geçenlerin düşünüldüğünü, anımsandığını, tasarlandığını ya da düşte görüldüğünü temsil eder (Alsaç, 1994: 15).

2.1.5. Çizgi Romanların Diğer Disiplinler İle İlişkisi

Sanat dallarının gelişmesi birbiri ile iletişim halindedir. Bu bağlam, birbirlerini destekleyerek ilgili sanatların gelişmelerini sağlamaktadır. Bu bölümde çizgi romanların; sinema, moda, kültür, eğitim, gibi disiplinler ile olan iletişimi incelenerek araştırmalar yapılmıştır.

2.1.5.1. Çizgi Roman ve Sinema

Ses ile görüntünün beraber kullanımı teknolojik gelişmelerin de yardımıyla daha verimli hale getirilmeye çalışılmaktadır. Sinema filmleri, sesin ve hareketli görüntülerin beraberce kullanımı sayesinde kendilerine sunulan mesajı tartışmasızca kabul edecek şekilde aktarmaktadır (Levine, 1992: 1371). İnsanoğlunun kendisini ifade etme yolları araması sonucunda doğan iki anlatı türü olan çizgi roman ve sinemanın kökenlerini aramak için binlerce yıl gerilere gitmek gerekebilir (Akgün, 2008: 92). Hemen hemen aynı dönemlerde ortaya çıkan sinema ve çizgi roman devamlı bir etkileşim halindedir. Günümüzde sinema açısından izleyiciyi etkilemede ses de en azından görüntü kadar etkili bir araçtır. Hareketli görüntünün anlatıya kattığı zenginliklerin etkisi sesin de etkin şekilde kullanımıyla daha da artırılmaktadır.

Sinemanın ilk yararlandığı kaynaklardan birisi çizgi romanlar olmuştur. Bu bağlamda 1896 tarihi, çizgi roman ile sinemanın gelişim süreçlerindeki paralelliğin ilk örneği olarak verilebilir. Avrupa'da sinema ve çizgi film gösterimi 19. yüzyılın sonlarına denk gelmektedir. Aynı yıllarda Amerika'da çizgi film konusunda ciddi gelişmeler meydana gelmiştir. Lumière kardeşlerin 1895 yılında Paris'teki Grand Café'de gerçekleştirdikleri ilk sinema gösterimiyle aynı zamanlarda New York'ta Richard Felton Outcault, çizgi romanın öncüsü olarak kabul edilen Hoogan's Alley adlı diziyi başlatmıştır. Çizgi roman ile sinemanın karşılıklı ilişkisine ilk örneklerden biri olarak Outcault'un yarattığı Sarı Yumurcak'ın beyaz perdeye aktarılması verilebilir (Azlant, 1997: 230-231). Sarı Yumurcak karakteri Hoogan's Alley adlı dizi içerisinde popülerlik kazanmış, sinemaya aktarılacak yoğun ilgi görmüştür (Akgün, 2008: 99). Çizgi roman ile sinema arasındaki bu ilişki, ilerleyen dönemlerde de devam etmiştir. Özellikle yakın zaman sinema sektörü, çizgi romanlar üzerinden birçok eseri seyircisine ulaştırmıştır.

1920'lerin sonuna doğru çizgi roman bantları Amerika'da popülerleşmiş ve karikatürden ayrı bir tür olarak ele alınmaya başlanmıştır. Çizgi roman ile sinemanın yakın ilişkisine verilebilecek bir diğer örnek bu dönemde yaşanmıştır. Sinemalarda

popüler olan filmlerden bir tanesinin de Tarzan olduğu bilinmektedir. 1912 yılında küçük bir öyküyle tanınan ve daha sonra roman olarak yayımlanarak bütün dünyada popülerleşen Tarzan ilk defa 1918 yılında sinema filmine konu olmuştur (Langman, 1998: 245). Tarzan filmi kısa sürede bütün dünyada gösterime girmiş büyük seyirci kitlelerine ulaşmıştır.

Türkiye’de de sinemanın gelişmesi ile birlikte Türk çizgi roman kahramanlarının sinemaya aktarılması kaçınılmaz olmuştur. Geniş halk kitlesi tarafından sevilerek okunan çizgi romanlardan Tarkan çizgi romanları da sinemaya aktarılmıştır. Bunlardan, “Tarkansitesi”nden alınan bilgiler doğrultusunda;

- 1) Tarkan Viking Kanı (1971),
- 2) Tarkan Gümüş Eyer (1970),
- 3) Tarkan Kolsuz Kahramana Karşı (1973),
- 4) Tarkan: Altın Madalyon (1972) ,
- 5) Tarkan Camoka'ya Karşı (1969),
- 6) Tarkan Canavarlı Kule (1969) ,
- 7) Tarkan (1969),
- 8) Tark-Han Bozkırlar Şahini (1968) adlı sinema filmleri çekilmiştir.

Çizgi romanların beyaz perdeye aktarılmasıyla yeni bir görsel şov meydana gelmiştir. Çizgi romanlardan esinlenen sinema filmleri izleyicinin ilgisini çekerek seyirci sayısını artırmaktadır. Çocuklar, okudukları çizgi romanların bir film olarak sahnelenmesinde daha farklı değerlendirme yapmaya başlamışlardır.

Çizgi roman ve sinema arasında kurulmaya çalışılan 1960’lı yıllarda önemli sonuçlar alınan çizgi roman kahramanlarının sinemaya uyarlanması ise arkası getirilememiştir. Çizgi roman ve sinemanın anlatım tekniklerindeki benzerliklerden güç alan sağlıklı bir ilişkinin sürdürülememesi hem üretim çeşitliliği yaratabilmesi hem de endüstriye dönüşümü hızlandırabilecek adımları hızlandırması gibi sonuçların önünü kesmiştir. Çizgi roman ve sinema arasındaki ilişkinin doğru şekilde kullanımıyla alınabilecek sonuçlar ortadayken, Türkiye’de çizgi roman ve sinema

bireysel çabalar sonucu ilerlemektedir. Bu tarz bir oluşum sonucunda çizgi roman ile sinema arasında olması gereken alışveriş sağlıklı şekilde yürütülememektedir (Akgün, 2008: 125). Sinemanın gelişmesinde önemli bir etken olan çizgi romanlara gereken değer verilerek toplumun ihtiyaçlarına hitap eden eserlerin basılması sağlanmalıdır. Bu eserlerin uygun sinema yöntemleriyle halkın hizmetine sunulması düşünülmelidir.

2.1.5.2. Çizgi Roman ve Moda

Moda dünyası, teknoloji ve ticaretin gelişmesiyle sinema ve çizgi film kahramanları ya da önemli gördükleri yazıları elbiselerde ve takılarda kullanılması kaçınılmaz olmuştur. Bu elbiselere sahip olan çocuklar, akranlarından üstün olduğunu ya da daha yakışıklı göründüğünü hissetmesine yardımcı olur. Çizgi romanların kahramanlarından; Karaoğlan, Tarkan, Örümcek Adam, Kızıl Maske, Malkoçoğlu gibi kahramanların çocukların elbiselerinde, oyuncaklarında, odalarında kullanılması modayı bir adım daha ileri taşımıştır.

Çizgi roman kahramanlarını temsil eden elbiselerin çoğalması, çocuklar üzerinde olumsuz etkilerde doğurmaktadır. Elbiseleri kullanan çocuklarda bazen çizgi kahramanlar gibi doğüstü güçlerinin olduğu hissine kapılarak tehlikeli davranışlar sergilenmektedir. Örneğin; "Batman" karakterini örnek alan erkek çocuklar, modanın da getirmiş olduğu kıyafet tasarımlarıyla uçmaya çalışarak pencerelerden atlaması tehlikeli olayların meydana gelmesine zemin hazırlamıştır. Bu kahramanların moda dünyasında daha dikkatli kullanılması gerektiği ifade edilmektedir.

2.1.5.3. Çizgi Roman ve Kültür

Kültür bir millete ait maddî ve manevî unsurlardan oluşan ve tarihsel başlangıcı belli olmayan değerlerin bütünü olarak ifade edilmektedir. Başka bir ifade ile kültür, duygu ve düşünce birliğini oluşturan, gelenek durumundaki her türlü

yaşayış, düşünce ve sanat varlıklarının toplamına da denilir. Kültürün canlı kalması ve gelecek nesillere taşınması elbette yazılı ve sözlü eserlerin canlı kalması ile mümkündür. Kültürlerin yaşatılmasında medyanın önemli işlevi vardır. Medya doğru kullanıldığı takdirde geçmiş mirasın savunucusu ve kültürün geliştiricisi olarak rol oynayabilir (Aydın, 2014:1629). Tarihin derinliklerinde yer almış kahramanların hayat tarzları ve kendi kültürünü yaşatmak için vermiş oldukları mücadele, kültürlerin gelecek kuşaklara sağlam kalmasını sağlamıştır. Kültürü gelecek kuşaklara aktarmak ve sevdirmenin en birinci yolu yine yazılı ve görsel eserlerden geçmektedir.

Çizgi romanların miladı olarak kimi tarihçiler, tarih öncesi mağara çizimlerini delil göstermişler, kimi tarihçiler Mısır hiyerogliflerini başlangıç noktası olarak ele almışlar, kimi de Ortaçağ'ın dini ve kültürel hayatı referans göstermiştir. Sözlü iletişimden yazılı iletişime geçme tartışmaları gündeme gelmesine dek uzanan dönemde, söz ile çizginin baş başa geliştiğini, çizgilerin ve simgelerin kullanımı ile yazının bulunduğunu düşünülürse mağara resimleri ile başlayan çizim macerasının nereden geldiği daha net görülebilir (Öktem, 2010: 3). Yapılan araştırmalara göre insanların ilkel yaşam zamanlarında birbirleri ile anlaşmak ve haberleşmek için mağaralara ve taşlara resimler çizerek kendilerini ifade ediyorlardı. Bu aslında yeni bir kültürün ortaya çıkmasını sağlamaktadır.

İnsanoğlunun dünya üzerindeki serüveni başladığından itibaren kültür de varlığını bulmuştur. İnsanın üretim yaratıcılığı ile birlikte kültür de insanla birlikte gelişmiştir. Sözel kültür, yazılı kültüre göre çok daha önce ortaya çıkmıştır. İnsanların ilk kültür ürünleri de sözel bir nitelik taşımaktadır. Halk masalları, destanlar, efsaneler bu kapsama girer. Yazının bulunması kültür ürünlerinde dönüştürücü bir etki yaratmıştır. Sözel kültüre ait ürünler yazıya aktarılmıştır. Bu durum yazılı edebiyatın doğmasına neden olmuştur. Özellikle matbaa ile birlikte edebiyatın gelişimini hızlandırmıştır. Böylece dergi, gazete ve romanların sayısının yanı sıra alt edebi türler de belirlemiştir. Çizgi romanlar da bu sürecin içerisinde yer alan hem yazılı hem de görsel bir kültür ürünüdür (Demirtaş, 2014: 33).

Resimler ile bir şey anlatmak, bir olayı görselleştirmek insanlığın ilk yıllarından itibaren başvurduğu yöntemlerden biridir. Mağara duvarlarına çizilen resimler, minyatürler, mozaik ile çizilmiş resimler, ikonlar insanların birbiri ile olan iletişimde birer araç olmuştur. Bu araçlar, daha çok bilgi vermeyi ya da dini açıklamalar için kullanılmıştır ancak çizgi romanın esas işlevi, okuyucuyu eğlendirmek üzerinedir (Alsaç, 1994: 13). Her görülen ve çizilen resim ve yazının ortak kullanılması çizgi roman tanımı gereği genel bir algılanış içerebilir. O da tüm artarda gelen söz ve resim dizilerinin çizgi roman sayılabileceğidir. Böyle bir genellemeye gidilmesi mağara duvarlarındaki sıralı resimlerden kiliselerdeki ikonlara kadar birçok anlatıyı çizgi roman başlığı altına alınması gerekir. Bu noktada ayırıcı olan şey, çizgi romanın duvarlara değil kâğıt üzerine çizilmiş olduğudur.

Matbaanın gelişmesiyle birlikte kilise; okuma ve yazması olmadığı için daha önceki yazılı kaynaklardan faydalanamayan, dini öğretileri öğrenemeyen kişilere görsel kaynakları matbaa sayesinde bastırıp, çoğaltarak yazılı broşürler ile desteklemişlerdir. Bu görseller resimli anlatının ortaya çıkmasında bir dönüm noktası olarak düşünülebilir. Çünkü İngiliz araştırmacılar George Perry ve Alan Aldridge, 1967 yılında yayınladıkları kitaplarında, 17. yüzyıl İngiltere'sinden kalma iki dini içerikli broşürde konuşma baloncukları olduğunu ortaya koymuşlardır. Bu baloncukların kullanılması Hristiyan dininin öğretilmesinde çizgi romanların büyük rol aldığını gösterdiği söylenebilir (Gürel, 1997: 42).

Dini hayat ve doğa koşulları insanları sürekli yeni kültürler ile tanışmasını sağlamıştır. Bu kültürel zenginliği kaybetmemek için yazar ve çizerler bunları eserlerinde kullanmışlardır. Bu eserlerin görsel bir dizin ve yazıyla karıştırarak vererek yeni bir kültürün ortaya çıkmasını sağlamışlardır. Tarihi çizgi romanlar, kendine has tarzı ile tarihten almış oldukları kahramanları yaşamış oldukları yüzyılın hayat şartlarına bağlı kalarak resim dizilerini oluştururlar. Oluşturulan bu resim dizileri yazı ile iç içe verilerek okuyucuyu geçmiş dönemlere götürerek kendi kültürünün ya da farklı toplumların kültürlerini daha iyi anlamasına yardımcı olur. Her kavmin kendi içerisinde büyüttüğü kahramanları vardır. Bu kahramanlar o toplumların yaşamlarında bir model olmuştur. Bu model sayesinde her ülkenin

kendine has kıyafetlerini, yemeklerini, karakterlerini, savaşçılığını vs. yansıtılabilmektedir. Bu çocukların kendi kùltürlerine olan muhabbetinin artmasını sağlamaktadır. Çizgi romanlar, ait olduğu toplumun kùltürü ile yakından ilgilidir. Toplumda yaşanan her türlü değişim; politik, ekonomik, kùltürel olsun çizgi romanın içeriğini değiştirir. Onu duruma göre sevimli, saldırgan, içine kapanık, gerçekçi veya ilerici bir düzeye getirir (Ceran, 1997: 5).

Demirtaş (2014: 37) araştırmasında, yüzyıllardır çizgi ile öykü anlatma yapıldığı halde, çizgi romanın geniş kesimlerce beğenilmesinin ve yaygınlaşmasının sebebi, gazetelerin toplum hayatına girmesiyle olmuştur. Fotoğraf makinası bulunmuş olmasına rağmen, baskı tekniklerindeki hatalar sebebiyle fotoğraflar gazeteye çoğu zaman aktarılamamıştır. Bu eksikliğin giderilmesi için resim çizerleri ortaya çıkmıştır. Zamanla gazetelerde çizerlerin önemi artmış ve haberler için resimler çizilmeye başlanmıştır. Böylece resimler, gazetelerin vazgeçilmez unsuru olmuştur. Okuma yazma bilmeyen kişiler, çizgi romanlar nedeniyle gazete satın alıyorlar haberleri resimler sayesinde takip ediyorlardı. İnsanların bu şekilde resimler yoluyla haberleri takip etmesi farkına varmadan görsel okuyucu kitlesini de topluma kazandırmış oluyorlardı. Özellikle gazetelerin pazar ekleri, çizgi romanlar ile doluydu. Bu pazar ekleri, halkın günlük sıkıntılardan özellikle ekonomik sıkıntılardan bir nebze olsun uzaklaşarak resimlerle desteklenmiş, onlar için anlaşılması oldukça kolay olan dizileri ve komik olayları resmetmişlerdir.

Kùltürün getirmiş olduğu yeniliklerle okuyucuların merakla ve heyecanla okudukları çizgi romanlar, yayıncıları farklı alanlara yöneltmiştir. Çizgi romanlar sayesinde iyi bir gelir elde eden yayıncılar daha fazla kazanmak için çizgi romanları kitap haline getirmişlerdir. Çizgi romanların bir kâğıt üzerinden bir kitap haline gelmesi çizgi romanların ne kadar çok geliştiğini gösterir. Böylesi bir geçiş, beraberinde tek bir karaktere odaklı serüvenlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Odağın tek bir kişide toplanması ise kahramanların daha belirgin olarak çizgiler âleminde görölmesini sağlamıştır. 1933'te çıkan "*Funnies on Parade*" ilk çizgi roman kitabıdır. Ancak tüm dünyayı etkisi altına alan kahraman, 1938 yılında ilk sayısı yayınlanan "*Süperman*"dir (Horn, 1989: 142). Bu çalışmalar; Tarkan, Tarzan,

Karaoğlan, Sarı Çocuk gibi çizgi roman kahramanlarını daha popüler hale getirmiştir.

Fotoğraf:7 Sarı Çocuk: Bir Toplum Hayatı

<http://birgunbiryerde.blogspot.com.tr> (Erişim Tarihi:16.08.2017)

İlk zamanlarda kendisine komşu olan karikatüre daha yakın olan çizgi romanlar, komedi unsurlarını daha çok bünyesinde barındırdığından Türkçe karşılığı “komiklikler” olarak çevirebileceğimiz “comics” kavramı ile anılır olmuştur (Cantek, 2004: 22). Kültürün bir parçası ve aktarıcısı olarak tarih sahnesinde yerini almıştır.

2.1.6. Çizgi Romanların Eğitimdeki Yeri ve Önemi

Eğitim ve ona bağlı faaliyetler, insanların doğuşundan bugüne kadar devam eden bir sürecin adı olarak ifade edilmektedir. Her toplum taşıdığı özellikler gereği eğitim faaliyetlerini kendi şartlarına göre düzenler. Öğrenme planlı bir uygulama neticesinde ortaya çıktığından onun oluşabilmesi için de ciddi ve sürdürülebilir bir sistem hayata geçirilmelidir. Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin birinci derecede muhatabı çocuklardır. Yapılan çalışmanın merkezinde çocuklar olduğundan, sistem; onların ruhsal, fiziksel ve duygusal durumlarına göre hazırlanmalıdır. Çizgi romanlar ve buna bağlı hikâyeler, çocukların bu özellikleri göz önüne alınarak hazırlanmaktadır.

2.1.6.1. Eğitici izgi Romanların Eğitim Ortamındaki İşlevi

Devletler, milli politikaları gereği çocuklara ve gençlere verecekleri eğitimi her türlü detayına kadar inceleyerek ve araştırarak uygulamaya koyarlar. ocuk eğitimi, devletlerin ve milletlerin geleceği ile doğrudan ilgilidir. Çocuklar, aynı zamanda toplumsal ve kültürel değerlerin geleceğe taşınmasına bir aracıdır (şirin, 2000: 192).

Eğitimde yapılan araştırmalar ve yaşanan gelişmeler, eğitim programlarının da gelişmesini ve değermesini sağlamıştır. Yapılandırma eğitim yaklaşımıyla birlikte ders süreci içerisinde, yaparak yaşayarak öğrenen, karar verici, üretken, kendini tanıyan öğrencilerin yetiştirilmesi gerekliliği, program hazırlayıcıların ve ilgili idarecilerin daha çok üzerine durdukları konular arasındadır. Topkaya(2016)'nın da belirttiği gibi öğrencilerin; bilişsel, duyuşsal, psiko-motor beceriler bakımından en fazla gelişim gösterdikleri yer okullardır. Öğretmenlerin gelişen ve değerşen bu eğitim programlarına ayak uydurarak kendilerini geliştirmeleri, öğrencilere iyi bir rehber konumunda bulunmaları gerektiği söylenebilir (Kılıç ve Acat, 2007: 22).

Yenilenen programlarla birlikte eğitim sisteminin gelişmesi ve verimli sonuç alabilmesi öğretmenin kalitesine bağlıdır (Köseoğlu, 1994: 4). Ders araç gereçleri, öğretmenler için etkili ve verimli bir eğitim-öğretimin vazgeçilmez yardımcılardır. Bu araç gereçlerin öğretmenler tarafından kullanılması ağdaş bir eğitim sistemi, gelişmiş teknolojik araç, gereç ve yöntemlerle olur (Halis, 2002'den aktaran; Yıldırım, 2016: 53). Bu bakımdan eğitimcilerin sürekli araştırma ve inceleme yapmalıdır.

Toplumsal ihtiyaçların ve mekna ait durumların çok hızlı bir değerim içinde olduğunu görülmektedir. Zamanın çok hızlı değeritiği ve aynı zamanda bilgiye ulaşmanın daha kolaylaştığı çağda, eski usullerle çocukların eğitimini sürdürmek ve geleceğe taşımak mümkün değildir. Eğitim faaliyetlerinde, görsel materyallerin

sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Özellikle yazılı ve görsel medyanın çocuklar üzerinde etkili ve kalıcı izler bıraktığını da ifade etmek gerekir.

21. yy. görsel unsurların özellikle medya aracılığıyla ön plana çıktığı, her alanda ve her anlamda öğrenmenin görsellik sayesinde daha etkili ve kalıcı olduğu bir zaman olarak bilinmektedir. Öğrenme biçimlerindeki farklılık, eğitim uygulamalarında; özellikle de dil öğretiminde çoklu eğitim ortamlarını âdeta zorunlu hale getirmektedir. Bu çerçevede, eğitsel araç ve gereçler öğrenme ortamını bir taraftan farklılaştırıp zenginleştirirken, diğer taraftan da öğrenmenin daha zevkli ve daha anlamlı hâle gelmesine ihtiyaç vardır. Sadece ders kitabı aracılığıyla gerçekleştirilmeye çalışılan eğitim öğretim, hedef kitlenin belli bir süre sonra isteklendirme unsuru olmaktan uzak kalabilmektedir. Bu yüzden bir taraftan ders kitabına yardımcı, diğer taraftan da öğrenmeyi daha zevkli, daha anlamlı ve daha kalıcı hâle getirici unsurlara ihtiyaç duyulmaktadır (Üstten ve Pilav, 2016: 602-603). Etkili ders materyallerinin işlevi, bu noktada büyük önem taşımaktadır.

Günlük ifade kalıplarının içerisinde yer alan kelimelerin, deyimlerin, atasözlerin öğretiminde yine günlük hayatın içinden alınmış gerçek örneklerin yer aldığı çeşitli materyaller kullanılabilir (Doğan, 2014: 93). Bu unsurların arasında çizgi romanların önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Çizgi romanlar, resimle metnin iç içe geçtiği, dil ve kültür öğretiminde, özellikle okuma-anlama becerisine katkı sağlayan son derece önemli bir araçtır. İnsanların doğayı taklit etmesiyle ortaya çıkan çizgi roman, zaman içinde resim ve metnin bir arada kullanılarak duygu ve düşüncelerin ifade edilmiş biçimi hâline gelmiştir. Çizgi romanların “yozlaşmış” şekli aynı zamanda yaratıcı ve çarpıcı ayrımlarıyla yazın türleri arasında özgün bir yere sahip olmuştur (Cantek, 2002: 28).

Çizgi romanların eğitimde materyal olarak kullanılmasına dair genel olarak taşıdığı özellikleri şu şekilde sıralamak mümkündür;

1) Çizgi romanlar, görselleri ve belli bir hikâyeyi anlatırlar.

- 2) Çizgi romanlarda ilişkiler, hareketler, duygular ve düşünceler, yer ve zaman, neden-sonuç ilişkileri gibi kurgu unsurları resim ve çizimlerle ifade edilirler.
- 3) Çizgi romanlarda karakterler genellikle birbirlerini tekrarlayan özelliklere sahiptirler.
- 4) Çizgi romanlarda peş peşe gelen birçok olaylar veya durumlar, birbiriyle ilişkili karelerin kısa bir zaman akışına sığdırılmasıyla verilirler (Üstten, 2014: 195).

Çizgi romanlar, özellikle çocuklara yeni bir takım beceri kazandırma konusunda da başvurulan kaynaklar arasında sayılabilir. Çocukların okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesinde, dinleme ve anlama becerilerinin kuvvetlendirilmesinde önemli bir araç olarak görülmektedir. Yapılan çalışmalara göre çocukların çizgi roman sayesinde kazandıkları beceriler şu şekilde sıralanabilir;

Okuma becerisi kazanma açısından bakıldığında; öğrencilerin kelime hazinelerinin zenginleştirilmesinde ve okuma becerilerinin geliştirilmesinde çizgi romanlar, görsellerin ön plana çıkması sebebiyle önemli bir etkiye sahip olduğu ifade edilmektedir (Deniz ve Uysal, 2010: 243).

Bu amaçla her seviyede öğretilmesi gereken bilgi ve kelimeler çizgi romanlar aracılığı ile öğrencilerle buluşturulur. Özellikle duygu durumları gibi soyut ifadelerin anlaşılmasını kolaylaştırır. Böylece çocukların kelime hazinesi hem de öğrencilerin metnin dünyasındaki karakterlerle bütünleşmeleri sağlanır. Çizgi roman, sadece metni okuma ve görselleri fark etme değildir, farklı becerileri harekete geçiren bir araçtır. Çizgi romanı tam ve doğru anlayabilmek için görsel ve metni ilişkilendirerek anlamı yakalamak gerekir. Bu da, okuyucunun metinle birlikte görsellere de yoğunlaşmasını ve cümlelerle görselleri bütünleştirmesini sağlar. Böylece ifadelerde geçen semboller, mecazları, komik anlamları ve günlük dilde kullandığımız ancak yazı dilinde bulunmayan anlamları kolaylaştırır. Yazı ve görselin bir arada sunulmasıyla kelime öğrenimi hızlanabilir (Üstten ve Pilav, 2016: 602-603).

Yazma becerisi kazanması açısından bakıldığında ise; çizgi romanlar öğrencilerin yazma becerilerinin geliştirilmesinde örnek metin olması bakımından

güçlü bir etkiye sahiptir. Çizgi romanda anlatılan birbirinden farklı olaylar öğrencilerin yazma üretkenliğini arttırır. Çizgi romanların kurgu mantığını anlamaları ve olayların devamını takip edebilme becerileri gelişir. İlkokul seviyesindeki çocukların kısa diyaloglar yazdırılarak başlanan yazma çalışmaları, daha sonraki seviyelerde uzun metinler yazmalarını kolaylaştıracaktır.

Konuşma ve Dinleme becerileri kazandırması açısından bakıldığında; Çizgi romanlar Türkçe'nin ya da farklı dillerin öğretilmesinde kullanılması konuşma ve dinleme becerilerini geliştirmesinde yardımcı olur. Bu becerilerin ilkokul çağlarında kazandırılması öğrencilerin derslerde daha aktif olmaları ve iyi bir dinleyici olmalarının önünü açar (Üstten ve Pilav, 2016: 602-603).

Topkaya (2016), araştırmacılar tarafından yapılan çalışmaları incelendiğinde, çizgi romanların eğitim camiasında bir materyal olarak kullanılmasının yabancı ilim adamlarının çalışmalarının olumlu sonuçlarını şu şekilde ifade etmiştir;

Hutchinson (1949) yapmış olduğu çalışmasında öğrencilerin derse katılımını artırma konusunda eğitici çizgi romanların önemli bir etkiye sahip olduğunu açıklamıştır. Trent ve Kinlaw (1979), maddi imkânsızlıklar nedeni ile eğitim olanakları yetersiz olan çocuklar için eğitici çizgi romanların uygun birer öğretim aracı olduğunu tespit etmişlerdir. Purnell ve Solman (1991), metinlerle görsel çizimlerin uyum içerisinde olmasının konuların daha iyi anlaşılmasına olanak sağladığını ifade etmişlerdir. Wright ve Sherman (1994) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin ilgi ve yetkinliklerini geliştirmede çizgi romanların önemli bir öğretim materyali olduğu sonucuna ulaşılmıştır. D.Freeman ve Y.Freeman (2000) tarafından yapılan çalışmada zengin kelime hazinesi ve gramer yapısı nedeniyle çizgi romanların okullarda sıklıkla kullanılması gerektiği belirtilmiştir. İlgili çalışmalar incelendiğinde eğitici çizgi romanların eğitim öğretim faaliyetlerinde ne kadar önemli bir araç olduğu ortaya konulmuştur. Yabancı bilim adamları tarafından yapılan çalışmaların çok eski yıllara dayandığını da bununla beraber görülmektedir (Topkaya, 2016: 201-202). Öğretmenler ile yapılan görüşme ve anket uygulamalarında bu sonuçları doğrulayan kanıtlara da ulaşılmıştır.

Çizgi romanlarda bulunan konuşma ve düşünme balonlarının eğitimde; boşluk doldurma etkinliklerinde, panellerin (çizgi roman karelerinin) sırasının karıştırılarak öğrencilerin panelleri doğru sıraya göre dizme etkinlikleri üretilebilir. Özellikle ilkokulundaki çocuklarda somut düşünce ön plandadır, yani gördüğüne, daha genel olarak da duyu organlarıyla algılayabildiklerine inanır. Bu kademedeki görsel ve yazılı metinlerin birlikte kullanıldığı çizgi romanları kullanılması çocuğun zevk duyarak okuyacağı kitaplar arasında sayılabilir. Böylelikle öğretim programında belirtilen kazanımlara ve konulara bağlı kalınarak, öğrencilerin çoğu zaman anlamakta zorlandıkları konularının aktarımı hem daha eğlenceli hem de daha yalın bir şekilde gerçekleşecektir (Cihan, 2014: 320).

Bu bağlamda nitelikli ve verimli bir eğitim için, eğitim programlarının ayrılmaz bir parçası olan ders araç-gereçlerinden faydalanmak son derece önemlidir (Nalçacı ve Ercoşkun, 2005:141). Eğitimde materyal kullanımı, etkili bir öğretim ortamı yoluyla öğrencilerin hedeflere ulaşmasında ve uygulamadaki programın başarılı olmasında en büyük etkene sahiptir. Öğrencilerin konuları daha iyi anlayabilmeleri için ortamda da daha çok eğitim aracının kullanımı önem taşımaktadır. Bu anlamda duyu organlarına hitap eden görsel ve işitsel araçların kalıcı öğrenmeler için kaçınılmaz bir ihtiyaçtır (Dursun, 2006: 8). İstenilen hedef davranışların kazandırılmasında ders materyalleri önemli etkidir (Yıldırım, 2016: 54)

Görsel ve işitsel araçlar eğitimde ön plandadır. Bunlara örnek vermek gerekirse; grafikler, fotoğraflar, kavram haritaları, slaytlar, filimler, bilgisayar ve televizyon ekran görüntüleri vb. Bu materyaller öğrencilerin dikkatini toplamasında, istenilen hedeflere ulaşmasında, öğrencilerin sentez ve analiz yapabilmesinde önemli yer teşkil etmektedir.

Birçok araştırmacı çalışmasında öğretim materyallerinin, öğrencilerin dikkatini çekerek onları öğrenmeye istekli hale getirdiği, öğrenmeyi somutlaştırdığı, öğrencilerin ders ortamındaki etkinliğinin arttırdığı ve etkili öğretimi sağladığı sonuçlarına ulaşmışlardır. Çilenti, 1988; Demirel vd., 2004; Karataş ve Yapıcı, 2006;

Koşar vd., 2003; Şahin ve Yıldırım, 1999; Şimşek, 2002; Yalın, 2003 ;Yıldız, 2002 de yapmış olduğu araştırmalar göstermektedir ki, eğitim sürecinde materyal kullanımı öğrencilerin yetiştirilmesinde önemli bir yere sahiptir (Yıldırım, 2016: 53-54). Eğitim ve öğretimde materyal kullanılmasının önemine ilişkin akademik çalışmaların devam ettiği ifade edilmektedir.

2.1.6.2. Tarihi Çizgi Romanlar ile Yapılacak Tarih Eğitiminin Önemi

Tarihî romanlar ve tarihi çizgi romanlar; zaman, mekân ve insan unsurları bakımından yazarın tanıklık etmediği bir tarihî şahsiyeti ve dönemi, gerçeğe yakın bir durum veya olay halinde belli bir düzene bağlı kurgulayıp aktaran, okuyucunun milli seciyelerine hitap eden edebiyat ve sanat eserlerine denir (Tural, 1993: 69).

21. yy. öğrencileri, teknolojik gelişim neticesinde görsel tarihle iç içe yaşamaktadır. Öğrenciler evinde ve çevresinde tarihi kahramanlar ile ilgili filmler, belgeseller, oyunlar ile karşı karşıya kalmakta ve kültür ve tarihlerini popüler kaynaklardan öğrenebilme fırsatına sahip olmaktadır. Fakat Türkiye’de bu durumun birçok okul için geçerli olmadığı, okullarda görselliğin tarih öğretiminde kullanımının yaygın olmadığı görülmektedir. Tarihi çizgi romanları, tarih ve kültür konularının öğretiminde kullanacak olan öğretmen, görsel unsuru göz ardı etmemeli, tarih öğretiminde başarıyı arttırıcı bir unsur olarak derslerinde kullanılabilmelidir (Öztaş, 2008: 553).

Günümüzde filmler, öğrencilerin eğitim ve öğretiminde çok etkili olabilen bir araç olarak kabul edilmektedir. Tarih öğretiminde ve özellikle de ilköğretimde çizgi filmler bu olumlu etkiyi sağlayabilir. Özellikle ilköğretim düzeyinde tarihî olayların bazılarının çizgi filmleri yapılmalı ve ilköğretim düzeyindeki sınıflarda kullanılmalıdır. Görselliğin tek başına öğrenmede başarıyı arttırıcı bir unsur olarak görmekte yanlış olabilir. Görsellik, sistemli bir şekilde sınıf içi etkinliklerle desteklenmeli ve azamî verim sağlanması yoluna gidilmelidir (Öztaş, 2008: 553).

Konusunu tarihten alan roman, hikâye, filmler veya piyesler, okuyucu ve dinleyici üzerinde bir model oluşturarak milli benlik ve şuurunun ayakta kalmasını sağlar. Okuyucu olarak bireyin geçmişin dünyasına açılan bu eserlerde kendisiyle örtüşen veya çatışanları tespit ederek doğruyu yanlış, iyiyi kötüyü, haklıyı haksızı analiz ederek kavraması, dolayısıyla elde etmiş olduğu sentezleme ile belli bir benlik, kimlik ve kişilik inşa etmesi kolaylaşacaktır (Tural, 1993: 69).

Tarihi çizgi romanlar kişilerde, milli karakterlerin tanınmasını ve toplumun milli kimliğini bulmasını sağlayabilir. Tarihi romanlarda yalnız kahraman isimleri ve olayların kronolojisini bilmek yetmez. Olayın yaşandığı zamanı, olayların ve maceraların yaşandığı mekânın coğrafi özelliklerini, dönemin sosyal, kültürel ve sanat değerlerinin öğrenilmesini ve o dönemde topluma hâkim olan inanç, ideal ve anlayışların da bilinmesini sağlar (Argunşah, 1990: 5). Tarihi çizgi roman hazırlanmasında bu kavramlara dikkat etmek gerekir.

Bu sebeple 19 yy. matbaanın Osmanlı Devletinde kullanılmaya başlamasıyla kültür, sanat, edebiyat, tarih alanında yapılan çalışmalar neticesinde yazarlar tarihte geçen ya da geçme ihtimali olan olayları kendi iç âlemlerinde düzenleyerek yeni bir kimliğin ortaya çıkmasını sağlamışlardır. Tarihi çizgi romanlar, bu gelişmelerin neticesinde tarihi kahramanların belirlenmesinde ve tarih bilincinin ortaya çıkarılması yolunda önemli adımlar atılmasına yardımcı olmuştur.

Cumhuriyet dönemine gelindiğinde Türk tarihini konu edinen romanlarıyla adını ilk duyuran yazar, Abdullah Ziya Kozanoğlu (1906-1966) olmuştur. (Kozanoğlu, 1969: 6). İlk tarihi romanı Kızıl Tuğ, 1925'te Resimli Mecmua'da tefrika edilmiş, 1927'de kitap olarak yayınlanmıştır. Bunların yanı sıra; Atlı Han (1924), Türk Korsanları (1926), Seyyid Battal (1929), Kolsuz Kahraman (1930), Malkoçoğlu (1933), Battal Gazi (1946), Cengiz Han'ın Hazineleri (1962), Bozkurt'un İntikamı (1963), çocukların ve yetişkinlerin severek okuduğu ve çoğu filme çekilen romanlardır. Bu kitapların, Türk edebiyat tarihinde önemli bir yer bulmasa da, gençlere okuma alışkanlığını kazandırmada ve yazıldığı yılların

“ulusçuluk” akımına paralel olarak “vatan” ve “millet” bilincini aşılama büyük katkı sağladığı inkâr edilemez (Erol, 2012: 63).

Tarihî hikâye ve tarihi çizgi romanlar gençlerde yurt, millet ve insan sevgisi; adalet, dayanışma, yardımseverlik ve paylaşma duygusu uyandırır. Tarihte yaşanmış olay ve olumsuzluklardan okuyucunun ders çıkarmasını hedefler; ötekileştirme yerine kardeşlik ve yakınlaşma ruhu kenetlenmiş sağlıklı ve müreffeh bir toplum oluşturma özlemini hissettirir. Anlaşmazlıkların savaşla değil barışla çözüleceği fikrini öne çıkaran tarihî roman ve hikâye, okuyucuya insanların inanmak ve çalışmakla her türlü engeli aşabileceği yolunda bir güven duygusu aşılar (Erol, 2012: 67).

Bu denli etkili olan tarihi çizgi romanların ilkökul Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler dersi içerisinde bulunan kültür ve tarih konularının eğitimi ve öğretiminde, bir materyal olarak kullanılması çocuklarda milli duyguların oluşmasına zemin hazırlamasında büyük faydaları olabilir. Örneğin;

- 1) Tarihi çizgi romanlar, merak ve araştırma duygusu geliştirir.
- 2) Tarihi çizgi romanlar, bireylerin gerçek ile hayal arasında bir bağlantı kurmasını sağlar,
- 3) Tarihi çizgi roman, bireylerde okuduğunu anlama ve uygulama gibi akademik beceriler kazandırır,
- 4) Tarihi çizgi romanlar bireylere, anlatılan zamana göre kişi ve olayları günümüzden ayırt etme becerisini kazandırır,
- 5) Tarihi çizgi romanlar çok sayıda yaşam örneği sunduğundan bireylerde farklı düşüncelerin ve hayat tecrübesinin önünü açar,
- 6) Tarihi romanlar bireylerin siyasi, sosyal, kültürel ve sanatsal yönünün ortaya çıkarıp yeteneklerini keşfetmesini sağlar,

Tarihi romanların ve tarihi çizgi romanların bu yararları dışında bazı sınırlılıkları da vardır. Bunlar;

- 1) İyi seçilmemiş bir tarihi çizgi roman bireylerin gelişimini olumsuz etkiler,
- 2) Öğrenci düzeyine göre çizilmeyen tarihi çizgi romanlar anlam karmaşasına yol açar,
- 3) Belirli bir ideolojik görüş çerçevesinde oluşturulan tarihi çizgi romanlar, bireyleri belli bir kalıba hapseder ve tekdüze bir düşünceye sevk eder,
- 4) Tarihi gerçekliğe sadık kalmayarak yazılan tarihi çizgi romanlar bireylerin doğru bilgiye ulaşmasını engeller.

Bu kadar faydalı olabilecek bir türün derslerde ve ders dışı etkinliklerde bir materyal olarak kullanılması kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu tür, etkinlik olarak kullanırken tarihi çizgi romanların sınırlılıklarına da dikkat edilmelidir. Buradaki en önemli husus ise öğrenci düzeyine uygunluk ve tarihi gerçekliğe bağlılıktır (Çifçi, 2011: 36-37).

Öğrenci düzeyine uygun olarak yazılmış tarihi çizgi romanlar, çocuklar ve gençlerin ilgisini çeker. Tarihi konulu bu tür hikâyeler çocuklarda ulusal tarih bilinci ve vatan sevgisini bilincinin gelişmesini sağlar. Tarihi çizgi romanlarda bulunan resimler, anlatılan dönemi ve konuyu en iyi şekilde özetlemektedir. Dönemin kültürel ve sosyolojik hayatını okuyucunun gözleri önünde canlandırır. Tarihi çizgi romanlar anlatım diliyle ve içerisinde bulunan konuşma balonlarıyla okuyucunun ilgisini sürekli canlı tutmuştur. Yer yer şiddet unsurlarına yer verilse de bu durum çocuk psikolojisi açısından olumsuz sonuçlar doğuracak bir seviyeye erişmez. Tarihi çizgi romanlar yerli unsurların çocuk edebiyatı ürünlerinde görülmediği yıllarda milli bir hassasiyetle işlediği konular aracılığı ile bu konudaki büyük bir boşluğu doldurmuştur (Köksal, 2010: 252).

Tarihsel romanların, tarihi olay ve kişilerin hikâyelerini bütüncül bir biçimde, canlı bir üslupla ve ayrıntılı bir şekilde anlatmaları tarih öğretimi açısından önemli avantajlar sağlamaktadır. Bu materyaller, tarihi karakterleri duygusal yönleriyle canlandırmasının çocukların geçmişin kişi ve olaylarıyla daha güçlü bir ilişki kurmasını sağladığı belirtilmiştir. Öğrencilerin tarihsel anlamalarının gelişiminde tarihi öykülerin önemli bir işlevi vardır. Tarihi öyküler öğrencilerde soyut düşünme

mekanizmalarının gelişmesinde ve dolayısıyla tarihsel anlamının gerçekleşmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinde roman ve hikâye gibi edebi eserlerin kullanımı öğretimin öğrenci özelliklerine göre düzenlenmesi açısından önemli kazanımlar sağlamaktadır (Öztürk, 2011: 280-281).

Çizgi romanların ve hikâyelerin derslerde etkin olarak kullanılmasında öğretmenlere ciddi bir iş düşmektedir. Öğretmenlerin bu konuda eğitim alması, bu eğitiminde de üniversitelerde ve MEB'in hizmet içi eğitim faaliyetlerinde öğretmenlere kazandırılması eğitim açısından faydalı olabilir.

Öğretmenlerin gelecekteki mesleki uygulamalarında tarihi çizgi romanları etkin bir biçimde kullanabilmeleri için, öncelikle bunun bilincine varmaları ve bununla ilgili yöntemsel yaklaşım ve stratejileri öğrenmeleri gerekir. Türkiye'de öğretmenler öğrencilerin tarihsel çizgi roman okumalarına rehberlik etme konusunda oldukça yetersiz durumdadır. Öğretmenlerin büyük bir kısmının öğrencilere önerebilecekleri tarihi çizgi roman bilgisine yeterince sahip olmadıkları ve tarih eğitiminde bir araç olarak tarihi romandan nasıl yararlanılabileceğine ilişkin bilgi eksiklikleri bulunduğu aşikardır. Bu durum tarih ve kültür konularının öğretiminde tarihsel romanların kullanımının önem ve gereğini açık bir biçimde göstermektedir (Öztürk, 2011: 280-281). Öğretmenlerin tarihi çizgi romanlar ile ilgili bilgi ve tecrübe eksikliği onları ister istemez derslerde bu materyalleri nasıl kullanılabileceği soruları üzerinde düşündürmektedir.

Bu bağlamda; eğitimde çizgi romanların ve tarihi hikâyelerin kullanılmasında öğrencilerden aşağıdaki sorulara cevap vermesi istenebilir;

- 1) Tarihi çizgi romandaki bütün karakterlerin olayın örgüsünü anlatmada bir rolü ve amacı var mı?
- 2) Tarihi çizgi romanda anlatılanlar, tarihî olgulara ve olaylara dayanmakta mıdır?
- 3) Kullanılan kelime ve resimler anlatılan döneme uygun mudur?

Bununla birlikte, öğretmenlerinin yapabileceği etkinliklerin bazılarını şöyle sıralanabilir:

- 1) Önce, sözü edilen tarihî olayla ilgili olarak, ne bildikleri çocuklarla tartışılır.
- 2) Daha sonra tarihî olaya ilişkin okudukları tarihî kurgudan ne öğrendikleri sorulur.
- 3) Bu tarihi olayla ilgili 4-5 dakika içinde serbest olarak bir şeyler yazmaları istenir.
- 4) Konuya ilişkin olayla ilgili olgu toplamaları için bir araştırma yaptırılır.
- 5) Kurgu yazarının, hikâyeyi hangi olgular etrafında yazdığının listesi yaptırılır.
- 6) Tarihî çizgi romana ilişkin öğrenciler ne biliyor? Ne öğrenmek istiyor? Ne öğrenmişler? Gibi soruların cevaplandığı birer kart, öğrencilerle birlikte hazırlanabilir.
- 7) Tarihî çizgi romandaki kelimelerin kökeni ve etimolojisi inceletilebilir.
- 8) Öğrencilerden konuya ilişkin gruplar halinde 2-3 sayfalık çizgi roman yazması istenebilir.
- 9) Tarihî çizgi romana ilişkin zaman şeridi hazırlatılabilir.
- 10) Tarihî çizgi romanın geçtiği döneme ilişkin bir poster veya resim gösterilip, o günkü insanların nasıl giyindiğine dikkat çekilebilir, kendilerinin bir kurgu yazmaları istenebilir.
- 11) Tarihî olaya ilişkin diğer kurgusal olmayan kitapları önerilebilir (Ata, 2000: 162).

2.1.6.3. Tarih Çizgi Romanların Değerler Eğitimindeki Önemi

Topraklarını kaybeden her türlü hezimet ve mağlubiyetlerle yüreği dağlanan Türk milleti, insana değer verdiği müddetçe büyük millet şuurunu hiçbir zaman kaybetmedi. Dili, dini, tarihi, gelenek ve görenekleri değerlerine sahip çıktığı sürece daima ayakta kalmıştır. Bu değerlerin oluşmasında eğitim kurumları büyük öneme sahiptir (Ayverdi, 2017: 22).

Okul, ahlak hayatımızda devlet tarafından kurulan büyük bir aile ocağıdır. Yeni nesiller duygu ve düşünceleri burada hazırlanır. Öğretmenlere bu ocakta çok iş

düşmektedir. Çünkü öğrencilerin kendi aile ortamı dışında en çok zamanını öğretmenler ile geçirmektedir. Bu noktada çocukların ve gençlerin vicdani ve ahlaki değerlerin oluşturmasında öğretmenler büyük işlev görmektedir (Topçu, 2017: 203). Öğretmenler, değerler kavramlarını öğrencilere aktarırken iyi bir model ve öğrencilerin ilgilerini çekebilecek gerekli materyallere sahip olmalıdır.

İlkokul Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler dersleri çocukların günlük hayatın koşuşturmalarına hazırlanması bakımından önemlidir. Bu dersler aynı zamanda öğrencilerde milli duyguların geliştirilmesi bakımından da önemli disiplinlerdir. Bu dersler, öğrencilerde vatan, millet, din, ahlak, gelenek, görenek, örf adet gibi sorumlulukların öğretilmesi açısından önem arz etmektedir. Sosyal Bilgisi ve Hayat Bilgisi dersleri öğrencilerde milli değerlerin kazandırılmasında önemli bir yere sahiptir. Bu değerler bireysel ve toplumsal olabilir. Öğrencilere, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinde; sevgi, saygı, hoşgörü, adalet, yardımseverlik gibi konularda değerler aktararak topluma kazandırılır. Ancak değerler eğitimi konuları soyut olduğundan ilkökul öğrencilerinin kavraması ve anlamlandırması sorun olmaktadır. Öğrencilere, çizgi romanlar gibi materyaller sağlanarak bu değerlerin anlaşılması kolaylığı sağlanabilir.

Tarihi çizgi romanlara bakıldığında; değerlerin geçmişten bugüne nasıl değiştiği, değişme nedenleri, geçmişteki önemli şahsiyetler ve bunların yaşantıları öğrencilerin değer oluşturmalarında önemli unsurlardır. Tarihi çizgi romanlar sayesinde öğretmenler ve öğrenciler, eski toplumlar için önemli olan değerlerle bugünkü toplumlar için önemli olan değerler arasında karşılaştırmalar yapabilir. Tarihte iz bırakan olay ve şahısları öğrenerek kendileri için dersler çıkarıp değerler oluşturabilirler. Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinde kullanılacak yöntem ve teknikler yolu ile öğrenciler yeni değerler oluşturma ve mevcut değerleri öğrenme fırsatını yakalarlar. Bunların yanında; biyografiler, çevre gezileri, tarihsel hikâyeler, destanlar, kanunnameler ve fermanlar, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinde değer öğretiminde kullanılacak yöntem ve materyaller olarak bilinmektedir (Tokdemir ve Demircioğlu, 2008: 69). Bu materyaller sayesinde öğrencilerin

değerler eğitimi kapsamında istenilen ve beklenen yurttaşlar olarak topluma kazandırılabilir.

2.1.7. Tarihi Çizgi Romanlardan Tarkan

2.1.7.1. Tarkan Çizgi Romanları Yazarı Sezgin Burak Kimdir?

Tarkan ve Sezgin Burak ile ilgili kaynaklara, "Tarkansitesi" ve Levent Cantek'in bilgilerine göre; Türk ve Avrupa basınında değerli eserler veren Sezgin Burak 1935 yılında Adapazarı'nda doğmuştur. Burak'ın ilk karikatürü, 1950 yılında Doğan Kardeş dergisinde yayımlanmıştır. Sezgin Burak, profesyonel anlamda ilk eserlerini Güzel Sanatlar Akademisine girdiği 1952 senesinde üretmeye başlamıştır. Akbaba'da karikatürler, Ayda Bir, Yirminci Asır, Bütün Dünya ve Hafta mecmualarında da resimler, kompozisyonlar çizmiştir.

1957 yılında resim ve dekorasyon öğrenimini tamamlayarak İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisinden mezun olmuştur. 1958'de Cumhuriyet gazetesinde günlük karikatürler, çeşitli tiyatrolarda sahne dekorları hazırlamış ve yine Cumhuriyet gazetesinde Ala Geyik romanını resimlendirmiştir. Hayat ve Ses mecmualarında roman ve hikâye resimlerinin yanı sıra roman, kitap kapakları ve sinema reklamları da hazırlamıştır. 1964 yılında Bizimkiler (Hüdaverdi) adlı bant karikatür tipini yaratmıştır. Bizimkiler adlı çalışmasındaki ana karakterlerden Hüdaverdi kısa zamanda kabul görmüştür. Bizimkiler serisi günümüzde Hürriyet gazetesinde yayımlanmaya devam etmektedir.

1965' te İtalya'da Studio D'Ami de çalışmış ve burada El Cougar kahramanını ortaya çıkarmıştır. Bu sırada Colosso adlı Herkül benzeri bir çizgi kahramanı resimlemiştir. Yine İtalya'da, 1966 yılında Milano'da düzenlenen Avrupa Reklam Yarışmasında iki birincilik almıştır. El Cougar ve Colosso üzerinde İtalya'da çalışırken Tarkan karakterinin temellerini atacak araştırmalar yapmıştır. 1966 yılında en önemli eserlerinden çizgi roman kahramanı Tarkan'ı gün yüzüne çıkarmıştır.

1968-69 da İnce Memed romanını, bunu takiben 1970 de Ağrı Dağı Efsanesi romanlarını resimlendirmiştir. 1976 da Çoban Çantası adlı çizgi romanı yaratmıştır. Son olarak çeşitli akrilik ve yağlıboya çalışmaları da yapan sanatçı, 1978 yılında intihar ederek hayata veda etmiştir. Burak tarafından detaylı şekilde geliştirilen karakterler ve atmosfer, aynı dikkat ve özenle çiziliyordu. Bunun sonucunda ortaya çıkan çalışmalar Sezgin Burak'ın detaylı çizgisiyle daha da etkileyici bir hal alıyordu (http://www.tarkansitesi.com/sezginburak/SB_main_A_TR.htm, Erişim Tarihi 15.09.2015).

2.1.7.2. Tarihi Çizgi Romanlardan: Tarkan

Tarkan karakteri 1960'lı yıllardaki tarihi çizgi roman kahramanları içerisinde belirtile de bazı özellikleriyle neredeyse bütün benzerlerinden farklı bir konumdadır. Tarkan'ın maceralarındaki tarihi yapı dikkati çeker ancak bu tarihi yapı Karaoğlan, Kara Murat gibi benzeri kahramanların sahip olduğundan farklıdır. Benzerlerinden çok daha uzak bir geçmişte yaşanan maceralar Sezgin Burak'a Tarkan öykülerini fantastik öğelerle zenginleştirme şansı vermiştir. *“Diğer tarihsel kahramanların öyküleri kabaca 500 yıl önce geçerken Tarkan'ın öyküleri 1500 yıl önce cereyan etmektedir. Bu durum Tarkan'ın Orta Çağ kökenli tarihsel kahramanlarımızdan ziyade neredeyse Conan ve benzeri kahramanlara daha yakın bir konuma getirmiştir. Kuşkusuz Tarkan'ın öyküleri de Malkoçoğlu, Kara Murat, vb. gibi gerçek tarihsel bir arka plana sahiptir ve bu açıdan Conan'la tam bir benzeşme söz konusu değildir. Ama yine de söz konusu çağın günümüze uzaklığının Malkoçoğlu ve benzerlerinden birkaç misli daha fazla olması Tarkan'ın diğerlerine oranla çok daha fazla mitik ve fantastik nitelik taşımaya ve neredeyse Conan-vari özelliklere sahip olmasına zemin oluşturmuştur”* (Cantek, 2004: 84) .

Sezgin Burak İtalya'da bulunduğu süreçte Hun imparatorluğu ve imparator Attila hakkında birçok kaynağa ulaşmıştır. Bu kaynakların ışığında Hun İmparatorluğu döneminde geçecek bir çizgi romanın temelleri atılmıştır. Bu tespiti doğrulamak adına Tarkan çizgi romanlarına göz atıldığında Attila ve Hunlar

hakkında pek çok tarihsel malzemenin kullanıldığı görülmektedir. Bununla birlikte Sezgin Burak'ın belirlediği tarihsel çerçevenin içerisine koyduğu kimi öğeler dönemsel gerçeklerle örtüşmemektedir. Tarkan'ın Hun İmparatoru Attila'nın elçisi, sağ kolu ve fedaisi olduğu tespitinin üzerine ilk kez 8. yüzyıl sonlarında görülen Vikingler ile mücadelesi tarihsel gerçeklerle örtüşmemektedir. 5. yüzyılın ilk yarısında yaşamış olan Hun İmparatoru Attila'nın döneminde Vikingler ile bir mücadele yaşanması zamansal olarak mümkün görülmemektedir. Bu duruma bir başka örnek vermek gerekirse kendisini Hun Türkü olarak tanıtan Tarkan'ın öykülerinin geçtiği dönemde Türk kelimesi henüz kullanılmamaktaydı. Türk kelimesinin Hun İmparatorluğu'ndan sonra ilk kez Göktürkler zamanında kullanıldığı bilinmektedir. Bu iki örnek ışığında bir tespit yapılması gerekirse Sezgin Burak'ın anlatım dilini renkli ve güçlü kılabilmek adına tarihi gerçeklerden ve fantastik öğelerden serbestçe yararlandığı söylenebilir. Tarihi süreçten kaynaklanan dönemsel farklılıkların dışında kullanılan öğelerin gerçek olması Tarkan'ın maceralarını renklendiren bir başka etkidir. Tarihi olayların mozağının yanı sıra fantastik öğelerle desteklenen maceralar Tarkan çizgi romanının bir diğer güçlü özelliğidir (Akgün, 2008: 130).

Tarkan çizgi romanlarının çerçevesini tarihsel ve fantastik öğelerle zenginleştirmeye karar veren Sezgin Burak, çizgi romanın kahramanı Tarkan ismine de çeşitli araştırmalar sonucunda karar vermiştir. Çocukluk ve gençlik dönemlerinde Tarkans ve Tarkan adlı iki ayrı kahramanın etkisinde kaldığı tahmin edilen Sezgin Burak'ın isim konusunda bu kahramanlardan esinlenmiş olacağı da söz konusudur. Tarkan kelimesini "*Türk kanı taşıyan kahraman*" anlamında yaratan Burak, bu kelimenin mertlik ve kahramanlık ifade ettiğini belirtmiştir. Sezgin Burak'ın Hun İmparatorluğu döneminde geçecek öyküsünün kahramanına Tarkan ismini vermeye İtalya'da karar verdiği eşinin sözlerinden anlaşılmaktadır. "*Sezgin, Milano'daki evin koridorunda kabına sığamayan bir halde dolanıyor ve sanki dilinin ucunda olan bir sözü söylemeye çalışıyormuş gibi görünüyordu. Bu düşüncemde yanılmamışım ki çok geçmeden ben mutfakta iken yanıma geldi ve adını Tarkan koymaya karar verdiği söyledi. Ben de; Neden Tarkan? diye sordum. Bana, Tatar kanı kelimelerinden yola çıkarak bu ismi bulduğunu ve etkileyici bir isim olduğunu söyledi.*"

(http://www.tarkansitesi.com/eserler/tarkan/tarkan_isim_A_TR.htm, Erişim tarihi: 15.09.2015).

Sezgin Burak'ın yarattığı Tarkan ilk olarak 1967 yılında Mars'ın Kılıcı adlı serüveniyle Hürriyet gazetesinde yer almaya başlamıştır. Ardından 1970 yılında Tarkan'ın maceraları aynı adlı dergiye taşınmıştır. 1967 yılında Mars'ın Kılıcı adlı serüven ile başlayan Tarkan çizgi romanı 1978 yılında Milano'ya Giden Yol serüveniyle son bulmuştur. Milano'ya Giden Yol Sezgin Burak'ın çizmeye başladığı ancak ölümünden dolayı yarım kalmış bir macerasıdır. 1967 yılından 1978 yılına kadar geçen süreçte Tarkan'ın toplam on beş serüveni yayımlanmıştır.

1970'lerin sonunda birçok tarihi çizgi roman kahramanı yok olmaya başlamıştır. Bu dönemden Tarkan da etkilenmiş ve maceraları uzun aralıklarla yayımlanmaya başlanmıştır. Burak, verilen uzun aranın ardından 1978 yılında Milano'ya Giden Yol adlı maceraya başlamıştır. Maceranın tamamlanmasından önce Sezgin Burak vefat ettiğinden Tarkan'ın son macerası yarım kalmıştır. Tercüman grubu tarafından çıkartılan Bulvar gazetesi 1982 yılında Sezgin Burak'ın yarım kalan Milano'ya Giden Yol adlı serüvenini hayalet çizmelere tamamlatarak yayımlamaya başlamıştır. Serüveni tamamlayan Özcan Eralp 1984 yılından 1988 yılına kadar toplam on iki Tarkan serüveni çizmiştir. Bu serüvenler Bulvar gazetesi dışında hiçbir yerde kullanılmamıştır (Cantek, 2004: 87). Sezgin Burak'ın katkısı dışında üretilen Tarkan serüvenleri ilk serüvenlerde yakaladıkları ilgiye ulaşamamıştır. Tarkan çizgi romanlarından; Mars'ın Kılıcı, Margus Kalesi, Bayraktaki Canavar, Maryo'nun Kuşları, Honoriya'nın Yüzüğü, Kuzey Canavarları, Altın Madalyon serileri hakkında kısa bilgi vermek gerekirse;

Mars'ın Kılıcı (1967): Tarkan, Hun İmparatoru Attila'ya tüm kavimlerin peşinde olduğu savaş tanrısı Mars'ın kılıcını bulup getirmek üzere sadık dostu kurt ile birlikte barbar Vandallar'ın ülkesine gitmesiyle serüven başlar. Romalı bir Gladyatör de Batı Roma İmparatoru Valentiniyanus tarafından kılıcı bulmakla görevlendirilmiştir. Vandal Kralı Genseriko ve isyankâr kızı da kılıcı ele geçirmek

için mücadele etmektedir. Tarkan tüm kavimler ile mücadele ederek kılıcı emin ellere teslim etmeyi başarır.

Margus Kalesi (1967): Tarkan, Bizans topraklarına doğru ilerlerken bir rastlantı sonucu Hun mezarlığını kazarak yağmalayan Margus Kalesi Komutanı Fedelio'nun askerleriyle karşılaşır. Fedelio ve kaledeki Piskopos, Hun Türkleri'ne karşı haince planlar hazırlamaktadır. Tarkan, gizlice Margus Kalesi'ne gelerek onların planlarını bozar. Dostları Bige ve Kulke ile birlikte hain Fedelio ve Piskopos'a karşı zekice bir mücadeleye girer. Düşmanın yaklaşan Attila'nın ordusundan duydukları korku da Tarkan ve arkadaşlarının işlerini kolaylaştırır.

Bayraktaki Canavar (1967): Tarkan, Hun İmparatoru Attila'nın mektubunu Çin İmparatoru'na ulaştırmak üzere atı ve kurduyla birlikte yola çıkar. Orta Asya'nın bozkırlarındaki tehlikeli ve uzun bir yolculuktan sonra Çin Seddi'ni geçerek imparatorun sarayına varır ve onun huzuruna çıkar. Ancak, burada kendisini hiç ummadığı bir tehlikenin ortasında bulur. Görevi şimdi Çin'e elçi olarak yola çıkan Attila'nın oğlu Prens Elak'ı kendisini bekleyen korkunç tehlikeden kurtarmaktır.

Maryo'nun Kuşları (1968): Tarkan, Batı Roma İmparatorluğu'nun Adriyatik Denizi sahillerindeki en önemli kalelerinden birisi olan Akiliya şehrine gelerek dostları Kuşçu Maryo, Tombul Rozanna ve arkadaşlarının yardımıyla, şehrin gaddar komutanı General Kanales ve onun acımasız yardımcısı Lupus'a karşı büyük bir mücadeleye girer. Tarkan'ın amacı, şehrin savunmasını zayıflatarak Avrupa'yı fethetmek için Hun İmparatoru Attila'nın ordusunun işini kolaylaştırmaktır. Maryo'nun arkadaşı Anna Plaçidya ve hizmetkarı Katara da General Kanales'ten intikam almak için Tarkan'a yardımcı olurlar.

Honoriya'nın Yüzüğü (1968): Tarkan, Korsan Kandilis'in gemisine saldıran Romalılar'a Kandilis ile birlikte esir düşer. Roma gemisinin komutanı Horas, esir ettiği savaşçıları, görevi sarayda tertiplemediği gösterilerle İmparator Valentiniyanus'u eğlendirmek olan Şişko Lisiyus'a altın karşılığı satmaktadır. Tarkan, artık Roma İmparatoru için dövülecek olan bir gladyatördür. Ancak Tarkan, Prenses Honoriya

ve yandaşlarının desteğiyle arenada ve İmparatoriçe Evdoksiya'nın entrikalarıyla dolu Roma İmparatorluk Sarayında amansız bir mücadeleye girecektir.

Kuzey Canavarları (1968-1969): Tarkan, bu macerasında can dostu Kulke'nin yardımına koşarken kendisinden intikam almak için fırsat bekleyen düşmanlarıyla amansız bir mücadeleye girer. Karşısındakiler güzel olduğu kadar acımasız bir Kuzeyli Prensesin kadın savaşçılarıdır. Prenses Anita, Tarkan'dan barbar babasının intikamını almak için korkunç bir tuzak hazırlamıştır. Tarkan kıvrak zekâsı ve sadık dostu kurdun sayesinde bu umulmadık düşmanının da planlarını bozacaktır.

Altın Madalyon 1-2-3 (1972-1973): Tarkan, Bizanslı askerler tarafından katledilen dostları Aybek ve Burta'nın intikamını almak için Bizans'a gelir. Burada İmparator Teodoryus'a muhalif olan Yeşiller grubunun lideri Baba Hektor ile karşılaşır. Çok yakında hipodromda Yeşiller ile İmparator Teodoryus'un seçkin subayları kıyasıya bir yarışa girecektir. Yarış tekerleklerinde bıçaklar bulunan arabalarıyla yapılacaktır. Ancak Yeşiller'in Aşil dışında yarışa sokacakları kimseleri yoktur. Bunun üzerine Tarkan ikinci yarışmacı olarak hem yarışmaya katılır hem de Bizanslı subaylardan intikamını almak için bir fırsat ele geçirir. Üçüncü yarışmacı ise herkes için büyük bir sürpriz olacak ve yarışın kaderi değişecektir (<http://www.tarkan-sitesi.com>, 15.09.2015) .Bu eserlerin dışında; Dehşet Kulesi, Korkunç Takip, Gümüş Eyer, Viking Kanı, Kuzeyde Dehşet Var, Güçlü Kahraman, Kurt Kanı adlı Tarkan serileri de yayınlanmıştır.

1978 tarihli Milano'ya Giden Yol adlı on beşinci macera Sezgin Burak'ın ölümünden dolayı tamamlanamamıştır. Tarkan'ın bu macerası dışındaki on dört maceranın konularına bakıldığında mitolojinin ve tarihi olayların bir arada kullanımı daha belirgin şekilde anlaşılmaktadır. *"Tarkan senaryoları kronolojik olarak izlendiğinde öykülerin bir derinlik kazandığı görülebilir. Başlangıçta bir efsane mitine eklenmiş öykülerde; olağanüstü yaratıklar ve dünyayı fethetme arzusu taşıyan kötüler öne çıkarken, sonraları tiplerin giderek geliştirildiği, entrika öğesinin temel eksenini belirlediği uzun anlatılar oluşacaktır"* (Cantek, 2004: 88).

2.1.7.3. Tarihi Çizgi Romanlardan Tarkan'ın Sinemaya Uyarlanması

Tarkan çizgi romanlarının okuyucular tarafından ilgi duyulmaya başlamasının ardından Yeşilçam'da sinema filmleri çekilmiştir. Aynı dönemdeki tarihi kahramanların birçoğu gibi seri filmlere konu olmuştur. Tarkan filmlerinin senaryosunu genellikle Sezgin Burak yapmasından dolayı çizgi roman ile film birbiri ile örtüşmektedir. Bunun sonucunda Tarkan'ın ve maceralarının başarılı şekilde sinema filmlerine aktarıldığı görülmektedir. Hatta bazı sinema filmlerinde Tarkan çizgi romanlarında kullanılan karelerin neredeyse aynen canlandırıldığı görülmektedir.

Bunun yanı sıra teknik anlamda sinemaya aktarılması dönem şartlarında zor ve pahalı olan sahnelerin kullanılabilir öğelerle değiştirilmesiyle kullanılmıştır. Bu bakımdan Tarkan filmlerinin genellikle Tarkan çizgi romanına bağlı kaldığı söylenebilir.

"İlk Tarkan filmi esas itibarıyla Mars'ın Kılıcı'nın uyarlamasıdır; yalnız çizgi romanın finalindeki dinazorlar filmde yer almaz; Gümüş Eğer ve Viking Kanı filmleri de bu filmlerle aynı adlı maceraların uyarlamasıdır, yalnız çizgi roman Viking Kanı'ndaki deniz ejderi aynı adlı filmde dev bir ahtapot olarak beyaz perdeye gelmiştir." (Cantek, 2004: 88)

Tarkan'ın sinema filmlerinde de çizgi romanlarda bulunabilecek fantastik öğeler bulunmaktadır. Fantastik sinema türünün sahip olması gereken birçok özelliği Tarkan filmlerinde bulunmaktadır. Bu filmlerde, yanında sadık kurduyla birlikte her an savaşmaya hazır olan Tarkan, kötülere ve düşmanlara karşı amansız mücadelelere girmektedir. Bu mücadeleler sırasında; Vikingler, dev ahtapotlar ya da kötü büyücüler Tarkan'ın bu maceralarında karşısına çıkan figürlerden bazılarıdır. Tarihi Çizgi romanların en keyif verici yanlarıysa Türkiye manzarasını adeta bir karakter gibi kullanarak filmlere her sahnede klişeleşmemiş farklı bir görüntü ve destansı bir hava vermeleridir. Filmleri kısa bir süre içerisinde peş peşe izlediğinizde Tarkan

serisi benzersiz bir etkileyciliğe sahip neredeyse gizemli ve destansı bir ihtişam taşır (Tombs, 2004: 179).

Tarkan çizgi romanının başarısının ardından toplam yedi filmlik bir seri oluşmuştur. Bu filmlerden iki adedi korsan olarak adlandırılabilir nitelikte Sezgin Burak'tan habersiz ya da izinsiz olarak alelacele çekilmiştir. 1969 yılında çekilen Tarkan Camoka'ya Karşı ve yine 1969 tarihli Tarkan Canavarlı Kule isimli filmler o dönemde telif haklarıyla ilgili herhangi bir düzenleme olmadığından Tarkan'ın yaratıcısı olan Sezgin Burak'tan izinsiz olarak çekilmiştir.

Bu korsan Tarkan filmleri dışında toplam beş Tarkan filmi çekilmiştir. Bu filmler sırasıyla; Tarkan (1969), Gümüş Eyer (1970), Viking Kanı (1971), Altın Madalyon (1972) ve Tarkan Kolsuz Kahramana Karşı (1973) filmleridir. Bu filmlerde Tarkan'ın çizgi romanlarından yararlanılmış, çizgi roman maceralarına uygun olarak filme aktarılmıştır. Tarkan filmlerinde belirli bir kalıbın izlendiği görülmektedir. Her filmde Tarkan'a bir görev verilir. Bu görev yerine getirilirken Tarkan çeşitli tehlikelerle karşılaşır. Ancak sonunda görevini yerine getirerek macerasını tamamlar (Scognamillo ve Demirhan, 2005: 274-275).

2.1.8. Milli Tarih Şuurun Kazanımında Kültür ve Önemi

Milliyetçi ikonunu ile ön plana çıkan ilim adamlarından Atsız (1948), milli şuurunu şu şekilde ifade etmektedir. Milli şuur, bir milletin, kendini duyması ve bilmesidir. Hem duyguya hem de düşünceye dayanan milli şuur, bir milletin mânevî kuvvetlerinden en önemlisidir. Milletlerin hayatını koruyan dört savunma hattından sonuncusu ve en mühimi millî şurudur. İnsan uzviyetinin akciğer, karaciğer, kalp ve beyin nasıl dört önemli organı ise, bir milletin de ordu, bağımsızlık, dil ve milli şuur, dört büyük kalesidir. Milli şuur, bir ışıktır. Yurdu aydınlatır ve gizli köşelere sinmiş olan bütün akrepleri açığa çıkararak, karanlıkta iş görmelerine engel olur. İnsanda beyin ne ise, millette de milli şuur odur. Ciğeri, karaciğeri, hattâ bazen kalbi kurşunla delinen bir adamın yaşadığı görülür. Fakat beyninden kurşun yiyen bir insanın

yaşamısına imkân yoktur. Bunun gibi bir millet de ordusuz ve bağımsız yaşayabilir. Hattâ dilini kaybetse de ölmeyebilir. Yeter ki milli şuuru olsun (<http://www.muharebe.org/milli-suur-nedir.html>; Erişim Tarihi:07.07.2018).

Milli şuurun ayakta kalmasında, toplumun geçmiş dönemler ile olan ilişkilerinin sağlam temeller üzerine oturtulmasıyla mümkün olduğu ifade edilmektedir. Bu geçmiş dönemler tarih olarak bilinmektedir. Tarih, toplumların ve bireylerin hafızası olarak ifade edilir. Tarihe ait bilgilerin zenginliği, anlaşılır olması, günlük hayata etki ediyor olması onun aynı zamanda canlı olduğunun göstergesidir. Milli kültür, kişinin kendisine ait tarihsel değerlerini bulduğu, kendisini ifade ettiği hayat anlayışının bütünü olarak kabul edilir.

Kültür, tarihin bilinmeyen zamanlarından yürüyüşüne başlayıp toplumların süzgeçlerinden geçerek günümüze kadar gelmiş ve toplumların hayatında belirleyici bir özelliğe kavuşmuş değerlerin bütünü olarak ifade edilebilir. Kültürün tarihî yürüyüşü günümüzde bitmemiş olup, günümüz insanı ile yeni birçok eserleri vücuda getirip tarihsel yolculuğuna devam etmektedir. Kültür hayatını meydana getiren unsurların bir kısmı somut bilgi ve belgeye dayandığı halde, bir kısmının da soyut değerler üzerinden inşa edildiği bilinmektedir.

Kültür, toplum hayatının belli bir iman çevresinde gerçekleştirilmesi ile de yakından ilgilidir. Toplum hayatına dair olan imanın muhtevasını oluşturan varlık anlayışı, mukaddesler ve ölçüler, toplumun hayat önceliklerini ve sınırını belirler. Topluma ait hayat anlayışı maddî ve manevî bu bakış açılarından kavranır, değerlendirilir ve bu ölçülerle yaşanır. Böylece bütün cemiyetlerde hayat, bağlı olunan iman manzumesine göre belli bir üslupla gerçekleşir ki, maddesi ve üslubu ile kültür bu şekilde ifadesini bulur (Kösoğlu, 1997: 13).

Asırların süzgecinden geçen kültürün üslubunu, içinde hayat bulunduğu maddî şartlar ve hâkim olan imanî esaslar belirler. Tarihi ve coğrafyası farklı olan kültürlerin üslupları da farklı olur. İman ortaklığı büyük ölçülerde olsa da tarih ve maddî şartlardaki farklılıklar yaşayış biçimindeki farklılıkları zarurî kılar. Sonuç

olarak diyebiliriz ki, her kültür özgündür ve içinde barındırdığı muhtelif renkleriyle birlikte zaruri olarak millidir ve kimlik olarak milletleri temsil eder (Kösoğlu, 1997: 13).

İlim dünyası kültür kavramını sürekli ilgi alanına almış ve üzerinde tartışmalar yapmıştır. Kültür kavramı hakkında yüzlerce denebilecek ifadenin ortaya çıktığını kaynaklardan görmek mümkündür. İlim adamları kültür ve medeniyet arasındaki ilişki konusunda da görüş beyan etmişler hatta bazı zamanlar tartışmalar da yaşamışlardır. Genel kavramlar üzerinden bakıldığında kültür ve medeniyete ait görüşleri aşağıdaki sıralamaya göre vermek mümkündür.

- 1) Birincisi Fransız anlayışıdır. Burada kültür ve medeniyet aynı şeydir. Medenileşmenin çekirdeği olan ve hayvanı insandan ayıran evrensel süreç, yani medeniyet süreci, tabiatı kontrol etmeyi başarabilen teknik uygulamalarla, akılla, kültürü ve bilimi üretir. İlerleme fikri daha çok bu kültür anlayışının içine yerleşmiştir.
- 2) İkincisi, birinciye zıt olarak Alman ve diğer Avrupa anlayışında olanlarıdır. Bunlara göre kültür, bir halkı diğerinden farklı kılan şeydir. Kaynağı halk geleneklerinde, tercihen orijinalliği garantileyen köylülerde bulunmaktadır.
- 3) Üçüncü anlayış ise sanat ve bilimlere içine almayan, Avrupalı geleneğin baş eserlerini kapsayan, açıkça ilk çağ Yunan-Latin'e dayanan veya oraya yaklaşan her şeye ait "yüksek kültür" anlayışıdır (Sezen, 2015: 36).

"Her toplumda farklı kültür piramidi oluşmuş olup, benzerlikler ve müştereklikler daha çok piramidin alt tabakalarındadır. Bütün kültürlerde, nesnelere (kerpiç, taş v.s) üst üste konarak araları bir şeyle yapıştırılarak bina yapılır. İklimine uygun olarak bunları inşa etmeleri de müşterek kabul edilebilir. Fakat binanın şekli, tezyini, ona ait toplumun kimliğinin verilmesi, piramidin üst katlarına çıkmak demektir. Maddi kültür için böyle olursa, manevi(zummi) kültür için haydi haydi böyle olacaktır. Bütün insanlar nesnelere ve psikolojik-ruhi anlatımlara bir ad vermişler, konuşmayı, düşünmeyi, kültür inşalarını bu adlarla yapmışlardır. Fakat piramidin üst katlarına çıktıkça şiir ve edebiyat, tefekkür ve felsefe farklı olmuştur. Elbette

bunların arasında benzeşim ve iştirakler bulunur. Aksi halde birini diğerine tecrübe edemezdik. Fakat bunların üstünde, stil, üslup, tarz, tavır, maksat ve seviye farklılıkları bulunur." (Sezen, 2015: 46).

Milli seciyenin teşekkülünde müessir olan amiller, milletin lisanı ile örf ve adetlerini birleştiren amillerin aynısıdır. Bir diğer ifadeyle, milletlerin kendileri gibi milli seciyeleri de, birçok amilin muhassasıdır. Meydana gelmesinde, milletin oturduğu coğrafi sahanın tabiatı, iklimi ve iktisadi şartlarının; ekseriyetin, maddi hayatı temin eden vasıtaları tedarik ediş usullerinin; millet içinde hâkim inançların; komşu milletlerle dostluk veya düşmanlık münasebetlerinin; milletin tarihinin husumetlerinin; büyük şahsiyetlerin ve taklit kanununun, hülasa millet teşekkülünde rolü olan bütün diğer amillerin hepsinin az çok rolü vardır (Arsal, 2018:105).

Kuruluş safhası kültürün ilk ateşli iman devresidir; kültürün dünya görüşüne, bakış açılarına, mukaddeslerine, ölçülerine ateşli bir bağlanış vardır. Hayatı kuran ameller bu imanın ölçülerine tam uygun olarak gerçekleşirler (Kösoğlu,1997: 14). Milli seciye, muayyen sahalarda aşağı yukarı aynı şekilde düşünme, muayyen durumlarda aynı şekilde hareket etme, muayyen hadiseler karşısında aynı şekilde hissetme, muayyen şeylere aynı şekilde kıymet biçme, temayüllerinde tecelli eder. Bir milletin teşekkülünden evvel, milleti terkip edecek unsurlar, etnolojik ve antropolojik bakımdan ne kadar birbirinden farklı olursa olsun, millet teşekkül ettikten sonra mutlaka müşterek bir milli seciye husule gelir (Arsal, 2018:104).

İlim dünyasındaki düşünürler tarafından farklı olarak tanımlanan, fakat temelde aynı özellikleri ihtiva eden kültürü, neticede şu şekilde de tanımlayabiliriz. *"İnsanın, eski nesillerden devraldığı sosyal mirasa, kendi çağındaki yenilikleri de ilave ederek yeni nesillere devrettiği, manevî ve maddi değerler ve gelişmelerdir"* (İşçi, 2000: 10). Kültürün maddî kısımlarından, bilhassa teknik sahada, noksan da olsa tarihî vesikalar, arkeolojik deliller bulmak suretiyle kısmî tekâmül safhaları tespit etmek mümkün görünse bile bunu diğer sahalara tatbik etmek, muhtelif sebeplerden dolayı kolay değildir. Kültürün manevî boyutu hakkında somut verileri ortaya sunmak maddî unsurlar kadar kolay değildir (Turhan, 2006: 18).

Kültür ve medeniyet hakkında özellikle 20. yüzyılda ilim adamları birçok farklı görüş ortaya atmışlardır. İlim adamları kültür ve medeniyet kavramları üzerinde ittifak edemedikleri halde yine de bazı ortak kavramlar üzerinden izahatlar yapmışlardır. Güngör bu konuda; *“kültür sahasında eski ve yeni tabirlerinin objektif manası yoktur, bu tabirler sadece iki şey arasındaki zaman farkını gösterir. Kültür kıymetleri kendi başına gaye olan şeyler oldukları için bunlar hakkında vakta hükmü değil, kıymet hükmü verilebilir. Kültüre ait eserlerin tarih içindeki gelişmesinde tek istikametli ve ileriye doğru bir gidiş görülmez. Hâlbuki medeniyet insanlık tarihi boyunca daima tek istikametli ve ileriye doğru bir gelişme göstermiştir”* (Güngör, 2007: 116-117) şeklinde izahatta bulunarak kültürde eski ve yeni kavramlarının olamayacağı üzerinde durmuştur.

Eğer kültürün ayırt edici vasfı olmasaydı, o da medeniyet gibi millet sınırını aşabilseydi bütün insanlığı tek bir medeniyete sahip kılmak kolaylaşır (Ülken, 2015:683). Tarihin geniş bir tetkiki, cemiyet ve medeniyetlerin yükselişinde, maddi-manevî kuvvetler arasında bir muvazenenin nasıl etken olduğunu meydana koyduğu gibi sukutlarının da bu muvazenenin bozulması ile vuku' bulduğunu gösterir (Turan, 2003: 22). Kültür, bir toplumun üyelerinin bilincinde, zihniyetinde, davranışlarında ve eserlerinde açıklığa kavuşan ve zaman içinde belirlenen hayat tarzı olarak ifade edilmektedir. Kültür zihinlerde zaman içinde açıklık kazanan şimdiki zamanda cereyan eden bir süreçtir; ama bu açık içeriğin bir kısmı tarihten gelir (Özakpınar, 1997:141).

Ülkemizde kültür ve medeniyet üzerine en ciddi çalışmayı yapan ilim adamlarının başında Ziya Gökalp gelmektedir. Gökalp'e göre, kültür bizim milli benliğimizdir, onu herhangi bir eşya ya da varlık gibi değiştiremeyiz. O hars deyince milli kültürü, tezhîp deyince, en seçkin düzeylere kadar yükselebilen genel kültürü ve her millete mensup bireylerin, yüksek eğitim yoluyla ya da ufuk genişlemesi sayesinde kazandığı evrensel kültür ürünlerini kastetmektedir. Kültür öznel; medeniyet ise nesnel bir özellik taşımaktadır (Çelik, 2006: 58). Gökalp'in tarifıyla; *“Her kavmin başlangıçta yalnızca kültürü vardır. Bir kavim kültürce yükseldikçe siyasetçe de yükselecek kuvvetli bir devlet vücuda getirir. Diğer taraftan da kültürün*

yükselmesinden medeniyet doğmaya başlar. Medeniyet, ilkin millî kültürden doğduğu halde daha sonra komşu ülkelerin medeniyetinden birçok kurumlar alır. Fakat bir toplumun medeniyetinde fazla bir gelişimin hızla ortaya çıkışı zararlıdır. Medeniyetin fazla inkişafı millî kültürü bozar. Millî kültürü bozulmuş milletlere dejenere milletler adı verilmektedir” (Gökalp, 1976: 37).

Yine ülkemizde kültür medeniyet kavramları üzerine Mümtaz Turhan'ın önemli çalışmalar yaptığını görmekteyiz. Turhan da eserlerinde; kültür ve medeniyet kavramlarının aynı olmadığını ancak ilgi alanlarının bazen kesişebileceğini dile getirmektedir. Turhan (2006: 48), kültür kavramını; *“kültür, bir cemiyetin sahip olduğu maddî ve manevî kıymetlerden teşekkül eden öyle bir bütündür ki, cemiyet içinde mevcut her nevi bilgiyi, alâkaları, itiyatları, kıymet ölçülerini, umumî ait, görüş ve zihniyet ile her nevi davranış şekillerini içine alır. Bütün bunlar, birlikte, o cemiyet mensuplarının ekserisinde müşterek olan ve onu diğer cemiyetlerden ayırt eden hususî bir hayat tarzı temin eder”* şeklinde tarif etmektedir (Atsız, 2015: 52). Buradan hareketle, günümüzde Türkler arasındaki kültür birliğini ancak gönül birliği, tek millet olmak şuuru, biraz da dil birliği halinde yaşayarak sürdürmenin mümkün olduğunu söylemek gerekir. Bu inanç ve şuura sahip olunmadığı takdirde ise kültürel çözülmenin ve bozulmanın kaçınılmaz olduğunu ifade etmek gerekir.

Batılı ilim adamlarının kültür ve medeniyet kavramları üzerine yaptıkları izahatlara bakıldığında genellikle kültürün toplum hayatında sürdürülebilir değerler olarak ifade ettikleri görülmektedir. Bunlardan F.C. Bartlett'e göre, *“bir kültürden diğerine aktarma ya kavimlerin teması neticesinde veya ıktibas vasıtasıyla olabilir. Birinci şekilde içtimai gruplar veya kavimler, sahip oldukları kültür mahsullerini de beraberinde almak ve uzun mesafeler aşmak suretiyle hicret eder ve nihayet yeni bir muhitte yerleşip kültürlerinin damgasını yerli halk üzerine basarlar. İktibas halinde ise, yeni ithal edilen kültür unsurları bütün grubun hareket ve faaliyeti neticesi olmayıp bir müddet yurtlarından ayrıldıktan sonra seyahatlerinin sonunda memleketlerine dönerken beraberlerinde yeni unsurlar getiren münferit şahısların nüfuz ve tesiri neticesidir.”* (Turhan, 2006: 50). şeklinde ifade etmektedir.

Türk edebiyatının önemli simalarından olan Şemseddin Sami'nin Batı medeniyeti hakkındaki görüşü şu şekildedir: Şimdiye kadar Avrupa uluslarının dil ve edebiyatını bilmeyenler, Batı uluslarının yalnız maddî uygarlıkta üstün olduğunu kabul ederler; fakat kültürde, özellikle edebiyat ve şiirde, dil bilimlerinde bizden aşağı olduklarına inanırlardı. Bir kültürün her yanının birbirine bağlı olduğunu kavramamız gerekir. Bir uygarlık, sadece bir iki bilim koluyla yaşayamaz. (Berkes, 2018: 381-382). Bu ifade ile Batı medeniyetini kendi coğrafyasının gerçekleri çerçevesinde değerlendirmemiz gerektiği görüşü ortaya çıkmaktadır. Yine her kültürün neşet ettiği coğrafyanın ve toplumsal hayatın farklı olabileceği görüşü ortaya çıkmaktadır.

Fakat kültür değişimleri başka bir grup veya cemiyetin de sahneye girmesiyle daha karışık bir vaziyet almış ve bu esnada aşağılık hissi de işe karışmış ise maziye yüceltme hadisesi de artık bir nevi psikolojik tatmin ve telâfi (compensation) vasıtası olmuştur. Bu takdirde hâlihazırda övünecek bir şey bulamayan cemiyet, mazisinin hayali veya hakiki zaferleriyle kendisini avutmaya çalışacak ve bu nevi tatmin arzularının şiddet kazandığı anlarda kültürünün geçmişe ait bazı unsurlarını da ihya etmeye çalışacaktır (Turhan, 2006:127).

İlim adamlarının üzerinde durduğu konuların başında kültür ve medeniyet kavramlarının muhtevası yanında bu kavramların temsil ettiği coğrafyanın sınırları hakkındadır. Çünkü kültür ve medeniyet kavramları binlerce yıllık bir serüvenin neticesinde ortaya çıkmış kavramlar olup, kendilerini temsil eden bir coğrafyaları da bulunmaktadır. Kültür bir millete ait değerler bütünü olarak kabul edilmiş olsa da medeniyetlerin içinde çok farklı kültürlerin de olabileceği bir gerçektir.

Milletlerin veya daha geniş anlamda farklı milletlerin dâhil oldukları ve ortak değerleri paylaştıkları medeniyetlerinin bilgi birikiminden ve tecrübelerinden hareket edilerek, tarihî sürecin kendilerine göre "keyfi" olarak kurgulanması, tarihin çağlara ayrılmasında etkili olan diğer bir nedeni teşkil etmesi şeklinde ifade edildiği de görülmektedir (Alkan, 2009: 35). Aynı şekilde bahsi geçen kültür ve medeniyet konusundaki değerlendirmeler yapılırken dinî, kültürel, sosyal, iktisadî ve coğrafî

birikimlerinden hareket ederek tarihî süreci kendilerine göre anlamlandırma ve bütünüyle kurgulamaya çalışırlar. Böylesi bir iddiaya sahip olan bir millet veya medeniyet havzası öncelikle tarihi kendine göre kurgulama yoluna gitmektedir. Kültür ve medeniyet konusundaki tasnifler yapılırken bahsi geçen bu değerlendirmeler gözden uzak tutulmamalıdır (Alkan, 2009: 35).

Medeniyet ve kültür kavramları taşıdıkları hususiyetler bakımından iç içe geçmiş kavramlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Gökalp'in teorisine göre öncelikle bir medeniyet kaynağını kültürde bulur. Yani toplumlarda kültür başlamadan medeniyet doğmaz. Medeniyet yükselişe geçtiği zaman kültür bozulur. Kültürü bozulan toplumlar medeniyetsiz toplumlara yenilmektedirler. İlk bakışta kötümser olan bu yaklaşımına rağmen Gökalp, aynı zamanda "milletleri güçlendirmek için kültür ve medeniyet ikilemini bir diyalog dengeleştirme haline getirmek gerektiğini" de belirtir (Çelik, 2006: 49).

Gökalp'e göre Türk toplumu tarihte iki defa medeniyet değiştirmiştir. Türkler İslamiyet'i kabulden önce Uzak Doğu medeniyetine mensup olup, Müslüman olduktan sonra ise Doğu medeniyet dairesine girdi ve halen de laik bir medeniyet olan Batı medeniyet alanına girmeye çalışmaktadır. Gökalp Batı medeniyetinin her yerde Doğu medeniyetinin yerini almasını doğal ve zorunlu bir süreç olarak gördüğü için, Türk toplumunda da bu değişimin gerçekleşmesini kaçınılmaz olarak tanımlıyordu. Dolayısıyla Osmanlı medeniyeti sonuçta ortadan kalkacak, onun yerine bir taraftan İslam diniyle beraber bir Türk kültürü, diğer taraftan da Batı medeniyeti geçecektir (Çelik, 2006: 54).

İlim adamlarının ifadelerinden de anlaşıldığı üzere kültür bir millete ait maddi ve manevi unsurların bütünü olarak görülmektedir. Kültüre ait unsurlar toplum hayatı üzerinde yapılan incelemeler neticesinde ortaya çıkarılmakta ve geleceğe taşınmaktadır. Medeniyet ise bir topluma ait kavramlar olamayıp farklı kültürlerin değerler üzerinde bir araya gelmesini ifade eder. Bu değerler genellikle din merkezli olarak karşımıza çıkar. Zamanla toplum vicdanında milli hassasiyetleri meydana

getirir. Böylece milli duyguları gelişmiş ve sağlam temeller üzerine oturmuş milletler meydana gelmektedir.

2.1.9. Milli Tarih Şuurunun Geliştirilmesinde Edebi Eserlerin Önemi

Eğitim kurumlarında okutulan kitapların, dergilerin ve kaynak olarak kullanılan materyallerin iyi seçilmesi ve hazırlanması gerekir. Tarih bir ilim olmanın yanında insanların duygu yönlerine de hitap etmesi münasebetiyle sübjektif birçok olguyu da bünyesinde taşımaktadır. Tarih üzerine çalışma yapanların, tarihi bilgisi üzerinde analiz yapabilme yeteneği, o tarihi hadiseyi ilgi çekici ya da öğrenilebilir hale getirebilmektedir. Tarih ilminin ortaya koyduğu her düşünce ve görüş tartışılabilir hatta yalanlanabilir olma özelliği de taşımalıdır. Kitaplar, dergiler ve diğer yayın organları belli bir ideolojinin isteklerine göre değil bilimsel verilerin ortaya koyduğu gerçeklere göre konuşturulmalıdır.

Her bireyin kendini ait hissettiği vatan toprağı vardır. Bir insanın yaşadığı vatan toprağını sevmesinin en önemli sebebi kendisini o vatan toprağına ait hissetmesidir. Vatan ve millet sevgisi bir duygu işidir. Bir devleti ayakta tutan en önemli unsurlardan biri milletin birlik ve beraberliği ve bu birlik ve beraberlik içinde vatana ve millete duyulan sevgidir. Her birey, milletin geçmişte ve şimdiki zamanda bütün fedakârlıklarını geçirdiği değişimleri, geçmiş ve gelecekteki ideallerini, toprak parçasını, vatan yapan unsurları ve değerleri öğrenmek zorundadır. Ancak bu şekilde birey vatanına sarsılmaz bağlarla bağlı olduğunu hisseder.

Milli duygular her toplumun kaçınılmaz bir gerçeğidir. Bir insan içinde doğduğu topluma karşı bir sorumluluk hisseder. Bu hissin meydana gelmesi içinde herhangi bir eğitime gerek yoktur. Ancak kişinin içinde yaşadığı topluma karşı bir sorumluluk sahibi olduğunu öğrenmesi ve bu sorumluluklarını yerine getirmesi gerektiğini öğrenebilmesi için bir eğitime ihtiyaç duyar. Milli duyguları canlanmış, milli hasletlerini öğrenmiş bir kimsenin, toplumuna karşı olan davranışları zaman içinde olumlu yönde bir değişim gösterir.

Vatan ve millet şuurunun oluşmaya başladığı ilkökul kademesi önemlidir. Çocuk bu dönemde vatan ve millet kavramlarını tanımaya bu bilince ulaşmaya çalışır. Bu konuda Sosyal Bilgisi dersi, tarihi hikâyeler ve gazeteler önemli bir görev üstlenmektedir.

Milli duyguların oluşturulmasında önemli bir görev üstlenen okullarda, çocuk eğitiminde kullanılan farklı materyaller, çocukların zihinsel gelişimine önemli katkı sağlamaktadır. Özellikle çocuk dergileri, çocuk edebiyatının önemli bir ayağını oluşturmaktadır. Süreli bir yayın olması dolayısıyla takip eden çocuklar tarafından belli zaman dilimlerinde (haftalık-aylık) okunan çocuk dergileri, çocukta belli bir birikim oluşturma noktasında oldukça faydalı olmaktadır. Bu dergiler içeriklerinde yer alan çeşitli metinler aracılığı ile çocuk edebiyatının gelişmesine önemli katkılar sağlamaktadır. İlk çocuk dergimiz *MümeYYiz*'den (1869) bu yana yayımlanmış çocuk dergilerinin çocuk edebiyatımızın gelişmesine katkıları, çocuk edebiyatı tarihimizde önemli bir paya sahiptir (Şirin, 2007: 75). Çocuk dergilerine ait yayın faaliyetleri Cumhuriyet dönemi ile birlikte artarak devam etmiştir. Çalışma içerisinde yer alan Tarkan çizgi romanlarının yayınlandığı 1967'li yıllara gelindiğinde, çocuk dergilerinin artık çizgi romanlara da dönüştüğü görülmektedir.

Yayın faaliyetlerinin çeşitlenmesi ve yenilenmesiyle çocukların ruh dünyasına hitap eden eserler çoğalmıştır. Çocuklar gelişim çağında, sürekli bir arayış içindedir. Özellikle yaşadığı hayatı anlamada ve anlamlandırmada kendilerine rol modeller ararlar. İlk gençlik çağlarını yaşayan bireyler, çevrelerinde kendilerine örnek olabilecek modellere ihtiyaç duyarlar. Kahramanlık temalı tarihî hikâyeler ve onlarda yer alan kahramanlar bu ihtiyaç için biçilmiş kaftan durumundadır. Türk tarihi ve kültürü, zengin kahramanları bünyesinde barındırmaktadır. Eski çağlardan itibaren bugüne kadar birçok tarihi kahraman Türk tarihinde sahne almıştır. (Kıymaz, 2010:115).

İlkokulda okutulan kitapların, çocuklarda toprak sevgisi ve tarihin bütün mefahiriyile her sahadaki oluşumunun sevgi ve acılarını doyurmalıdır. Tarih şuurı eksik olarak yetiştirilen çocuklar, gerçek vatandaş olamayacaklardır. Malazgirt

zaferinden sonraki dokuz yüz yıllık Türk tarihinin hayat damarları, çocukluk çağından başlayarak milli şuura bağlanmalıdır. Bu milli his ve düşünceler, tüm Anadolu çocuklarının içselleştirilmesi bakımından önemlidir (Topçu, 2017:118).

Tarihi çizgi romanlarda ve tarihi hikâyelerde anlatılan kahramanların vatan için her türlü fedakârlığı yapan karakterler olması sebebiyle, bu eserler çocukların gönül dünyalarında işlevini büyük oranda yerine getirmiş sayılırlar. Hikâyeler; uzun betimlemeler içermemesi, derin düşüncelerden uzak olması, kavranması birikim gerektiren olgulardan ziyade eylemlere ağırlık vermesi ve resimlerin daha baskın olması bu hikâyeleri çocuk açısından anlaşılmasını daha uygun hale getirir. Çizgi romanlar sayesinde verilen mesajlar çocuğun duygu ve düşünce dünyasına olumlu katkılar yapacak özelliktedir (Kıymaz, 2010:115).

Yazılı metinlerin olmadığı tarihi zaman ve mekânları genellikle hikâyeler, masallar ve mitolojik eserler üzerinden anlamaya çalışılır. Hikâye ve masal yazarları bu bilinmeyen zaman üzerinde yolculuk yaparak kendi gönül dünyasında var olduğuna inandığı kahramanları canlandırır ve kaleme alır. Yazar okuyucunun ve özellikle de çocukların ilgisini çekebilmek için kahramanlarını sürekli mücadele ettirir ve bu mücadelelerden zorlukla da olsa galip çıkarır.

.Konusunu tarihî olaylardan alan hikâyeler ve çizgi romanlar, çocukluktan ilk gençliğe adım atan çocukların ilgisini çeker. Tarihî konulu bu tür hikâyeler, çocuklarda ulusal tarih bilinci ve vatan sevgisini uyandırıp bu duyguların gelişmesini sağlar. Hikâyelerin yanında bulunan resimler konuyu çocuklara iyi bir şekilde yansıtmaktadırlar. Savaş alanlarını anlatan canlı tasvirler her hikâyeyi zengin bir şekilde süslemektedir. Hikâyeler heyecanlı bir anlatım tarzıyla anlatılarak okuyucunun ve çocukların ilgisi sürekli canlı tutulmuştur. Eserlerde yer yer şiddet unsurlarına yer verilse de bu durum çocukların psikolojisi açısından olumsuz sonuçlar doğuracak bir seviyeye ulaşmamasına da dikkat edilmektedir (Kıymaz, 2010:116).

Tarihi çizgi roman ve hikâyelerin çocukların seviyesinde belli kurallara dayanarak yapılması, çocukların hayal dünyasını ve milli seciyelerinin gelişmesinde olumlu katkıları olacaktır. Bunun üzerine yapılan araştırmalara bakıldığında; Ciravoğlu; 2000, Demiray; 1971, Gökşen; 1980, Güteryüz; 2006, Kıbrıs; 2000, Nas; 2002, Oğuzkan; 2001 Yılar ve Turan; 20015 ait yazarların görüşleri şu şekildedir.

1) Çizgi romanlarda ve hikâyelerde seçilen konu "hedef kitle" olarak alınan çocukların ilgi alanlarına, hayat tecrübelerine ve kavrama olanaklarına uygun olmalıdır. Çocuğun yabancı olduğu konular (politik, cinsel, tahrik edici) çocuk hikâyelerinde mümkünse işlenmemelidir. Ayrıca yazar tarafından seçilen konu; özlü anlaşılabilir ve net olmalıdır.

2) Yazar tarafından seçilen çocuk hikâyelerinde geçen olaylar çocuğun düşünce dünyasına uygun olmalı, kalabalık şahıs kadrolarına, uzun ve anlaşılmaz tasvirlerle, bıkıtıcı tanımlara ve karmaşık ilişkilere yer verilmemelidir. Eserde çocukta ilgi uyandıracak, düşünmeye zemin hazırlayacak ve aynı zamanda mantıklı ve anlaşılır kavramlara yer verilmelidir. Ayrıca hikâyelerde hadisenin geçtiği çevre iyi belirtilmeli ve cümlelerdeki sözcük sayısı çocuğun yaşına uygun olmalıdır.

3) Yazar tarafından hazırlanan çocuk hikâyeleri, çocuğu okumaya ilgisini arttırmalı, eserler sürükleyici olmalı ve aynı zamanda çocukların okumaya olan ilgisi üzerinde kontrol edici olmalıdır. Hikâyelerde kullanılan dil sade, açık ve aynı zamanda konunun değerini arttırıcı olmalıdır. Hikâyelerde kullanılan dil çocuğu iyi, güzel ve doğru saydığımız tüm olumlu duygulara ve toplumsal değerlere yönlendirecek nitelikte olmalıdır. Bunun için de yazının iç planlamasında gerilim ve gerilimi oluşturan öğeler, olaylar iyi ayarlanmış olmalıdır. Karakterler iyi bir şekilde okuyucuya tanıtılmalıdır. Bu karakterlerin okuyucu olan çocuğun gönül dünyasında olumlu izler bırakabilmelidir.

4) Yazar hikâyeleri kaleme alırken haddinden fazla öğüt verici olmamalı, alınması gereken mesajı olayların içinde serpiştirerek bir nevi olayı yaşayarak

verebilmelidir. Çocuk alması gereken nasihatleri eserin içinde yaşayarak ve kendisini eserin içindeki kahramanlarla özdeşleştirerek kendisi alabilmelidir.

5) Hikâyelerin hazırlanmasında yazar birçok konuda olduğu gibi hikâyelerin en belirgin özelliği olan resimlerden sıkça istifade edebilmelidir. Yazı ve resimlerin harmanlandığı hikâyelerde bu iki husus birbirine baskın gelmemelidir. Yazar resimlerini seçerken kullandığı yazının karakterine, büyüklüğüne, renkli olmasına özellikle dikkat etmelidir (Kıymaz, 2010:109-110). Çocuğun seviyesine göre hazırlanan eserlerin eğitim alanlarında kullanılabilir üstün materyaller arasında yerini alabilir. Bu materyaller, tarih ve kültür konularının aktarılmasında ve çocuğa milli şuur kazandırılmasında önemli bir işleve gördüğü söylenebilir.

Sonuç olarak, çocukların seviyelerine göre hazırlanan tarihi roman ve hikâyelerde ortaya çıkan kahramanlar, genelde Türklerin başarılı dönemlerini ele alan süreçlerde yaşarlar. Çünkü başarılı bir milletin evladı olma psikolojisi insanları mutlu eder. Millet, tarihindeki parlak devirlerini hatırladığı zaman, gurur ve iftihar duyar. Karanlık devirlerini, felaket ve ıstıraplarını hatırladığı zaman ise mahzunluk hissederler (Arsal, 1979: 80). Milli duyguların canlı kalabilmesinde, hikâyelerin ve romanların konularını seçerken çok dikkat etmek gerekir. Yazım sırasında fazla abartıya kaçmadan ancak tarihin yaşandığı dönemi de iyi analiz ederek eserler vücuda getirilmelidir.

2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.2.1. Türkiye’de Çizgi Romanlar ve Tarih Öğretimi Üzerine Yapılan Çalışmalar

Türkiye’nin çok zengin bir tarih ve kültür birikimi olmasına rağmen, bunları anlatan yeterli çizgi romanların olmadığı bu araştırma esnasında görülmüştür. Çizgi romanların eğitim ortamında materyal olarak kullanılması yönünde çalışmalar yapan araştırmacılar;

İlhan (2016), Sosyal Bilgiler öğretiminde çizgi roman kullanımının öğrencilerin başarılarına, derse yönelik tutumlarına, tarih algılarına bakışlarının etkisini araştırmıştır. Araştırma bulgularında, çizgi romanların öğrencilerin başarı, derse yönelik tutum, tarih algısı ve çizgi romana bakış açılarında olumlu bir etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Üstten ve Pilav (2016) araştırmasında, çizgi romanların okuduğunu anlama becerisinin kavrama basamağının geliştirilmesinde düz metinlere göre daha etkili olduğunu tespit etmiştir.

Topkaya (2016), doğal çevreye duyarlılık değerinin aktarılmasında kavram karikatürleri ile eğitici çizgi romanların etkililiğinin karşılaştırılması adlı çalışmada, eğitici çizgi romanlarla öğretimin yürütüldüğü deney grubu öğrencilerinin kavram karikatürleriyle öğretimin yürütüldüğü deney grubu öğrencilerine oranla akademik başarılarının daha fazla arttığı bulgularına ulaşmıştır.

Yıldırım (2016), sınıf öğretmeni adaylarının eğitici çizgi romanlar hakkındaki görüşlerini araştırmıştır. Öğretmen adayları, anlaşılması zor, soyut içerikli konuların anlatımında ve dersin sıkıcı olduğu durumlarda eğitici çizgi romanlardan faydalanılabileceğini belirtmişlerdir

Güdü (2014), tarih öğretiminde grafiklerin etkili ve yerinde kullanımının öğrenci başarısına etkisi üzerinde yapmış olduğu çalışmada şu sonuca ulaşmıştır. Görsel unsurların ve grafiklerin etkili ve yerinde kullanımı öğrenci başarısını artırmaktadır.

Topkaya (2014), Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi dersinde eğitici çizgi roman kullanımının bilişsel ve duyuşsal öğrenmeler üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırmanın sonunda, Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi dersinde kullanılan eğitici çizgi romanların deney grubunda yer alan öğrencilerin akademik başarılarını, derse yönelik tutumlarını ve demokratik algılarını olumlu yönde etkilediğini ortaya koymaktadır.

Esmer (2014) tarafından yapılan araştırmada, çocuk edebiyatının türlerinden biri olan çizgi romanların çocuk eğitime katkılarının bulunması ve ortaya koyulması üzerinde çalışmalar yapmıştır. Ayrıca araştırmada çocuk, çocuk edebiyatı ve çizgi roman hakkında genel bilgiler verilerek çizgi romanın çocuğun hayatındaki önemi üzerinde durulmuştur. Çalışmada, çizgi romanların çocuk eğitiminde önemli bir araç olduğu bulguları tespit edilmiştir.

Önder (2013) araştırmasında, İngilizce bilme seviyeleri orta derecede olan 18 öğrenci üzerinde yaptığı araştırmasında, çizgi romanların öğrencilerin okumaya karşı yaptığı etki üzerindeki bulguları araştırmıştır. Araştırmanın bulgularında, çizgi roman okuyan öğrencilerin okumaya karşı olumlu yönde tutum değiştirdiği sonuçlarına ulaşmıştır.

Orçan (2013) araştırmasında, çizgi-roman tekniği ile geliştirilen bilim-kurgu hikâyelerinin, 11. sınıf öğrencilerinin yaratıcı düşünce becerilerinin gelişimine ve fizik tutumlarına etkisini ortaya koymak amacıyla yapmış olduğu deneysel çalışmanın sonunda; çizgi-roman tekniği ile geliştirilen bilim-kurgu hikâyelerinin modern fizik konuları ile ilgili kavramların aktarılmasında, öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesinde ve fizik tutumlarının artırılmasında kullanılabilecek bir materyal olduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

Öz (2013), Moda tasarımı eğitimi alan öğrencilerin popüler kültür ürünü olan çizgi roman ve kahramanlarının günümüz modası ve yaratıcılıklarına etkilerine dair görüşleri üzerinde araştırmalar yapmıştır. Araştırma verilerine bakıldığında; öğrencilerin popüler kültür konusunda bilgi sahibi oldukları, tür ve kahramanları hakkında ilgili oldukları gözlenmiştir. Öğrencilerin; çizgi romanı sürekli olarak okumasalar da tv, film, animasyon gibi farklı alanlara yansımalarını takip ettikleri, moda tasarım alanında etkilerini gözlemledikleri, kendi tasarımlarında da kısmen kullandıkları ve yaratıcılıklarına iyi yönde etkisi olduğunu düşündükleri üzerine bulgular elde etmiştir.

Işıkıldız (2011), çizgi romanların yabancı dil olarak Fransızca öğretimindeki yeri üzerinde araştırmalar yapmıştır. Çalışmanın sonunda, yazılı/sözlü malzemenin yanı sıra içerisinde barındırmış olduğu görsel öğelerle ön planda yer alan çizgi romanlar, dikkat çekici ve akılda kalıcı olmaları nedeniyle yabancı dil öğretiminde çok etkili bir materyal olduklarını ortaya koymaktadır.

Özyiğit (2010) tarafından yapılan araştırmasında, tüketim mallarında çizgi roman kahramanlarının kullanılmasının marka bilinirliğine etkisini araştırmıştır. Günümüzde çizgi roman kahramanlarını tişörtlerde, iç çamaşırlarında, nevresim ve yatak örtülerinde görmemiz, üreticilerin çizgi kahramanları başarılı bir şekilde ürünlerine adapte etmeleri ile markalarının marka bilinirliğini arttırmaya yönelik çalışmalarının bir sonucu olduğunu vurgulamıştır.

Keskin (2008), Sosyal Bilgiler derslerinde tarih konularının öğretiminde tarihi romanların öğrenmeye etkisini araştırmıştır. Çalışmanın sonunda, tarihi romanların öğrencilere farklı bakış açıları kazandırdıkları, onlara empati becerisinin gelişmesinde ve tarihi bilgilerin öğrenilmesinde ders kitaplarına nazaran tercih edilen kaynaklar oldukları tespit edilmiştir.

Düzgün (2008), eğitim kurumlarında, son yıllarda popülerliği artan tarihi romanlardan faydalanılmasının öğrencileri etkin kılması, tarihsel bilincin ve milli şuurun oluşmasına katkısı irdelenmiştir. Yapılan araştırmayla tarihi romanların özellikleri incelenmiş ve tarih öğretiminde kullanılması uygun olan tarihi romanların özelliklerinin neler olması gerektiği üzerinde durulmuştur.

Akkuş (2007), araştırma sonucunda, edebi ürünlerle destekli öğrenci merkezli öğretim yapılan grubun Osmanlı Tarihi dersindeki erişimi ortalaması ile düz anlatım yöntemine dayalı öğretmen merkezli öğretim yapılan grubun Osmanlı Tarihi dersindeki erişimi ortalaması arasında birinci grubun lehine anlamlı bir fark olduğu bulgusu elde edilmiştir.

Avşar (2007) araştırmasında, tarih öğretiminde materyal olarak karikatür kullanımının öğrenci başarısına etkisini, geleneksel öğretim yöntemiyle karşılaştırılarak incelenmiştir. Değerlendirmelerin sonucunda tarih öğretiminde karikatür kullanılarak yapılan öğretim yöntemi ile öğrenim gören öğrenciler Cumhuriyet Dönemi ünitesi konularını öğrenmede, geleneksel öğretim yöntemiyle öğrenim gören öğrencilerden daha başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Gündüz (2004) araştırması içerisinde, çizgi romanların ülkemizde ve dünyadaki gelişim süreçleri de anlatılarak, günümüzde geldikleri noktada oluşturduğu kültürel, toplumsal ve siyasal etkilerinin ortaya konulması ve işlevlerinin değerlendirilmesi üzerine araştırmalar yapmıştır.

Akbaba (2003) araştırmasında, tarih öğretiminde fotoğraf kullanılarak yapılan öğretim yöntemiyle öğrenim gören öğrenciler, eğitim ve kültür konularını öğrenmede geleneksel öğretim yöntemiyle öğrenim gören öğrencilerden daha başarılı olduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

Şimşek (2002), bilinç kavramının ne olduğunu ve tarih eğitiminin bilinç oluşumuna katkılarının olup olmadığını araştırmış. Araştırmanın sonunda, Tarihin bilinç ile doğrudan bir ilişkisi olduğu ve bilinci etkileyen birçok faktör olmasına rağmen tarih eğitiminin bilinç oluşumunda başat bir konumda olduğu tespit edilmiştir.

Öztürk (2002) araştırma sonucunda, tarihi romana dayalı tarih öğretimi yönteminin ilköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersi tarih konularında; bilgi, kavrama düzeyi ile toplam öğrenci erişiminde daha başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Bozkaya (2001), Sosyal bilgiler dersindeki tarih öğretimi ile öğrenciye geçmişin yorumlarıyla bugünü algılaması ve geleceğe ilişkin beklentileri arasında bağlantı kurarak öğrencinin yaşamına uygulayabilmesi hedeflenmiştir.

Bu araştırmalarla beraber, Türkiye’de çizgi romanlar geleneği üzerine araştırma yapan yazarlar arasında; Alsaç (1994); Burak (1999a, 1999b; 2000a, 2000b, 2010a, 2010b, 2010c); Cantek (2002, 2004, 2012, 2014, 2016); Kirei (2008); Tuncer (1993) nemli araştırmalar yapmışlardır. Bu araştırmalar artarak devam etmektedir.

Türkiye de tarih eğitimi alanında yapılan araştırmalara bakıldığında, batı ülkelerine göre oldukça yenidir. Bunların da yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir. Tarih eğitimi alanında çalışmalar yapan ilim adamları arasında; Erol (2012); ifi (2011); İ. H. Demircioğlu ve E. Demircioğlu (2017); Keçe (2013); Safran (2010); Şimşek (2010); Tokdemir, A. M ve Demircioğlu, İ. H. (2008) nde gelen araştırmalar yapmışlardır.

2.2.2. Dünyada izgi Romanlar ve Tarih ğretimi zerine Yapılan alışmalar

Topkaya (2014) yapmış olduğu araştırmasında dünyada çizgi romanların eğitim alanında bir materyal olarak kullanılmasının, etkili ğretim üzerinde olumlu katkılarını tespit etmiştir. Bu alışmalar sonucunda elde etmiş olduğu kaynakları şu şekilde sıralanmıştır.

Brocka (1979) yapmış olduğu araştırmada, çizgi romanların içerisinde barındırdığı görsel unsurların ğrenci başarisını arttırmada diğer edebi ürünlere oranla daha faydalı olduğunu ortaya koymuştur.

Trent ve Kinlaw (1979) izgi romanların uygun fiyatta satılması, eğitim olanakları ve ekonomik açıdan da dezavantaja sahip olan çocuklar için eğitici çizgi romanların uygun birer ğretim aracı olduğunu tespit etmişlerdir.

Krashen (1993) yapmış olduğu araştırmada, çizgi romanların gündelik dil ile akademik dil arasında bağlantıyı sağladığını ve bunun da derslere yönelik başarıyı olumlu yönde etkilediğini sonuçlarına ulaşmıştır.

Williams (1995) yapmış olduğu araştırmada, ticari çizgi romanların dil öğretiminde etkili bir materyal olduğunu ve bu materyaller aracılığıyla da İngilizce ders kitaplarının başarılı bir şekilde hazırlanabileceği sonucunu ortaya koymuştur.

D. Freeman ve Y. Freeman (2000) yapmış oldukları araştırmada, zengin kelime hazinesi, gramer yapısı ve deyimsel ifadeleri bünyesinde barındırdığından dolayı eğitici çizgi romanların eğitim çalışmalarında sıklıkla kullanılması gerektiğini saptamışlardır.

Tarihi roman ve hikâyelerle tarih öğretilimi alanında çalışma yapan araştırmacılara bakıldığında;

Achugar ve Carpenter (2012) tarafından yapılan eylem araştırması desenindeki deneysel araştırmanın katılımcı grubunu 13 ile 16 yaş arası ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Tarihsel konularla ilgili kompozisyon yazma, farklı türdeki tarihsel kaynakları orijinal dillerinden okuma etkinliklerinden oluşan araştırma süreci, öğrencilerin tarihsel kavramları ve terimleri anlayarak geçmişin dillinden (tarihsel dil) uzak kalmamalarını ve bu dili öğrenmelerini amaçlamaktadır. Araştırma sonunda öğrencilerin tarihsel dili büyük oranda öğrendikleri ve yazmış oldukları kompozisyonlarda tarihsel kavramları kullanarak düşüncelerini dile getirdikleri görülmüştür. Araştırma sonunda tarihsel roman ve hikâye tarzındaki edebi ürünlerden yararlanarak ders işleminin de öğrencilerin tarihsel dil gelişimlerine katkı sağlayacağı önerisinde bulunmaktadır (Aktaran; Keçe, 2013: 136-137).

Mills (2000), Tarihsel materyallerin kullanılması ve tarihsel araştırmalara önem verilmesi toplumun ihtiyaçlarının anlaşılıp giderilmesinde önemli bir etken olduğunu ifade etmiştir. Aktaran; Düzgün,2008: 90)

Moffatt (1957) göre de; Tarihi roman, tarihin anlaşılması bakımından iyi bir öğretim materyalidir. Çünkü tarihi hikâyeye çocuğun ilgi ve dikkatini toplayarak olaylara derin bir mana ile bakmasını sağlayabilir. Tarihe renk ve sıcaklık katarak hakiki bir merak uyandırabilir. Tarihi romanlar sadece zevk ve vakit geçirmek için bile okunuyor olsa sağlam tarihi bilgiler verdiğini ifade etmiştir (Aktaran; Düzgün, 2008: 92).

Paras ve diğeri (2010) tarafından gerçekleştirilen deneysel araştırmada, sosyal bilgiler dersinde birinci elden kaynak kullanmanın öğrencilerde meydana getirdiği etki incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre birinci elden kaynak kullanmanın öğrencilerdeki tarihsel empati becerisini geliştirmenin yanı sıra yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerinin gelişimini de desteklediği belirlenmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin birincil elden kaynakları kullanarak daha detaylı sorular sordukları ve tarihe bütüncül bir bakış açısıyla yaklaşım gösterdikleri sonucuna varılmıştır (Aktaran; Keçe, 2013: 136-137).

Yukarıda tarih eğitimi ve çizgi romanlar alanında Türkiye’de ve yurtdışında yapılmış araştırmalara kısa örnekler verilmiştir. Son yıllarda Türkiye’de yapılmış araştırmalar, tarihi çizgi romanlar alanında görülmesine rağmen, konuyla ilgili daha fazla araştırma yapılmasına ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Tarih şuuru kazanmış, milli ve manevi değerlere sahip çıkan bireylerin toplum hayatına hazırlanması için ilkokul kademesinde görev yapan sınıf öğretilmenlerine büyük iş düşmektedir. Bu nedenle, sınıf öğretilmenlerinin tarihî çizgi romanları derslerinde yardımcı kaynak olarak kullanmadıkları görülmüştür. Yapılan araştırmalar ile derslerde, çizgi romanların yardımcı materyal olarak kullanılması çalışmalarına yer verilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.YÖNTEM

Bu bölümde; araştırma modeli, araştırma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizi hakkında bilgiler yer almaktadır.

3.1.Araştırma Modeli

Bu araştırma, ilkokul öğrencilerine milli tarih şuurunun kazandırılmasında tarihi çizgi romanların kullanılmasının önemine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemeye yönelik betimsel bir araştırmadır.

3.2. Araştırma Grubu

Bu araştırmada, evreni temsil eden bir örneklem yerine, zaman ve erişilebilirlik açısından kolaylık sağlayacağı düşünülerek, araştırma grubu kullanılmıştır. Araştırma grubunu, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Şırnak ili Silopi ilçesinde ilkokullarda görev yapan 3. ve 4. sınıfı okutan veya okutmuş sınıf öğretmenlerinden seçilmiştir. Araştırma toplam 130 sınıf öğretmeni üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerin demografik bilgileri aşağıda Tablo: 1'de verilmiştir.

Tablo: 1 Öğretmenlerin Cinsiyet, Mezun Olunan Fakülte Türü, Hizmet Süresi Değişkenlerine Göre Dağılımı

Değişkenler		Kadın		Erkek		Toplam	
		f	%	f	%	f	%
Mezun	Eğitim	75	57.3	55	42.7	130	100
Olunan	Fakültesi						
Fakülte							
Hizmet	0-5 yıl	70	62.5	42	37.5	112	86.1
Süresi	5-10 yıl	5	27.8	13	72.2	18	13.9
TOPLAM		75	57.3	55	42.7	130	100

Tablo: 1' de görüldüğü gibi, araştırma grubunda yer alan sınıf öğretmenlerinin %57.3'ü kadın, %42.7'si erkek'tir. Kadın öğretmenlerin çoğunlukta olmasının nedenleri arasında, son 10 yılda Silopi'ye atanan sınıf öğretmenlerinin, kadın öğretmenlerden oluştuğu anlaşılmaktadır. Mezun oldukları fakülte türüne göre sınıf öğretmenlerinin tamamı eğitim fakültesi mezunu olduğu görülmektedir. Ankete katılan öğretmenlerin eğitim fakültesi mezunu olması, yenilikçi ve çağdaş eğitim modellerinin kullanılmasında öğretmenlerin daha aktif rol alabileceği anlaşılabilir. Hizmet süreleri incelendiğinde, öğretmenlerin %86.1'i 0-5 yıl arasında değişen, %13.9'u 5-10 yıl arasında değişen hizmet sürelerine sahip olduğu görülmektedir. Anket çalışmasına katılan öğretmenlerin çoğunluğunun 1-5 yıl arası mesleki deneyime sahip olması, zorunlu hizmet süresini tamamlayan öğretmenlerin tayin hakkı kullanarak ülkenin batı bölgelerine gittiği ifade edilmektedir. Bu sebeple, yıl içerisinde yapılan ilk öğretmen atamaları, Türkiye'nin doğu bölgelerine yapılarak buralarda genellikle mesleki deneyimi düşük öğretmenlerin görev yaptığı söylenebilir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama araçlarının hazırlanma süreci ve veri toplama araçlarına ait bilgiler aşağıda verilmiştir.

3.3.1. Veri Toplama Araçlarının Hazırlanması

İnceleme ve araştırma yapan kişiler ilgili konularda daha önceden yapılmış araştırmalar hakkında bilgi sahibi olması gerekir. Bunun için de temel kaynakların nerelerde olduğunu öğrenmesi ve bilmesi önemlidir (Tütengil, 1981: 32).

Yapılması planlanan her türlü araştırma için, konu hakkında yapılmış tüm bilgi, fikir ve araştırmalar üzerinde durulmalı, onları yorumlamalı ve gerekli analizler yapılarak bu bilgiler doğrultusunda çalışmalara başlanmalıdır (Anderson, 2004: 76). Araştırmayı sağlam temeller üzerine oturtmak amacıyla öncelikle konu hakkında literatür taraması yapılmalıdır. Bu araştırmada konunun daha sağlıklı yürütülebilmesi için literatür taraması yapılmıştır.

Konu hakkındaki bilgiler toplanmadan önce, çizgi romanların neyi amaçladığı konusunda bir çerçeve oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu çerçeve oluşturulduktan sonra anket soruları hazırlanmıştır. Literatür taramasının öneminden hareketle oluşturulan bu çerçevenin oluşturulmasında şu yöntemler izlenmiştir:

- 1) Yerli ve yabancı literatürlerden,
- 2) MEB tarafından uygulamaya konulan ilköğretim Sosyal Bilgiler öğretim programından, eğitim bilimleri ile ilgili sempozyum ve kongre bildiri kitaplarından,
- 3) Konu ile ilgili yüksek lisans ve doktora tezlerinden,
- 4) İnternet siteleri ve üniversite dergilerinden,
- 5) Kitaplar ve makalelerden,
- 6) Gazeteler, dergiler, görüşme ve anket uygulaması sonucu elde edilen verilerden yararlanılmıştır.

Bu araştırmanın genel amacı, Hayat Bilgisi 3. sınıf ve Sosyal Bilgiler 4. sınıf derslerinde geçen, Türk tarihine ait konuların öğretiminde, tarihi çizgi romanların kullanılmasıyla ilgili öğretmen görüşlerini saptamaktır. Bu amaç doğrultusunda, araştırmada geliştirilen ölçme aracı "*Sınıf Öğretmenleri için Tarihi Çizgi Romanlar Anketi*" yardımıyla iki tür veri grubu; Kişisel bilgi formu (Ek-1) ve belirtilen anket (Ek-2), kullanılmıştır.

3.3.2. Sınıf Öğretmenleri için Tarihi Çizgi Romanlar Anketi

Öğretmenlerin, tarihi çizgi romanların eğitim alanlarında kullanılmasıyla ilgili görüşlerini almak amacıyla geliştirilmiş bir ölçme aracı bulunmamaktadır. Bu nedenle araştırmada kullanılmak üzere, araştırmacı tarafından, sınıf öğretmenlerin tarihi çizgi romanların, eğitim alanında tarih ve kültür konularının aktarılmasında materyal olarak kullanılması açısından görüşlerini saptamaya yönelik bir anket geliştirilmiştir.

Yapılan araştırmada kullanılmak üzere hazırlanan anketin geçerlik ve güvenilirlik araştırması için Şırnak İl Millî Eğitim Müdürlüğünden gerekli yasal izinler alınmış ve uygulamaya konmuştur (Ek-3).

Anket hazırlanırken, özellikle aşağıda maddeler halinde verilen hususlara dikkat edilmiştir;

- 1) Anket formu katılımcılar için etkileyici ve ilgi çekici hale getirilmiştir. Örneğin; anket formunda kaliteli kâğıt, ilgi çekici yazı tonları ve yazı biçimlerine dikkat edilmiştir.
- 2) Hazırlanan sorular kolay ve anlaşılabilir şekilde sıralanmıştır.
- 3) Hazırlanan kişisel demografik sorular ayrı bir bölüm başlığı altında hazırlanmıştır.
- 4) Ankette hazırlanan sorular bölüm, madde ve sayfa numaraları şeklinde verilmiştir.

- 5) Katılımcılar üzerinde şüphe uyandırıcı olması düşünülen sorular daha anlaşılır ve açıklayıcı bir şekilde hazırlanmıştır.
- 6) Yapılan araştırmada birbirlerine yakın olan sorular mümkün olduğunca bir araya getirilmiştir.

3.3.2.1. Geçerlik Çalışması

Yapılan araştırmada anket formunun geliştirilmesi aşamasında geçerlik araştırması yapılmıştır. Kapsam geçerliliği; soruların amaca hizmet etmesi, uygun soru türlerinin en doğru şekilde seçilip seçilmediği ve soruların konuyla bütünlük oluşturup oluşturmadığını ihtiva etmektedir. Anket çalışmalarında kapsam geçerliliğini arttırmak için; konu alanı uzmanlarına başvurmak, anketin uygulanacağı kişilere açık uçlu sorular sormak ve anket çalışmasıyla ilgili ön deneme yapmak anketin kapsam geçerliliğini yükseltir. Geçerlilik çalışmasıyla ilgili uzman görüşlerine başvurulmuştur. Görüşü alınan uzmanların sayısının en az 3 kişi olması, imkânlar dairesinde bu sayının artırılması, anket çalışmasını daha geçerli sonuçlara ulaştıracığı ifade edilmektedir (Türküm, 2002' den aktaran, Yalçınkaya, 2009: 93).

Bu araştırmada kapsam geçerliğini ölçmek için uzman görüşlerine danışılmıştır. Tarih ve kültür üzerine doktora yapan 3 (üç) akademisyen ve ölçme değerlendirme uzmanı 2 (iki) akademisyen olmak üzere toplamda 5 uzman görüşü alınmıştır. Uzmanların görüş ve önerileri doğrultusunda gerekli düzenlemeler ve çalışmalar yapılarak pilot uygulama için anket formu hazır hale getirilmiştir.

Pilot uygulaması için anket formu, araştırma gurubunda yer alan örnekleme temsil etmesi açısından sınıf öğretmenlerinden seçilmiştir ve uygulanmıştır. Çünkü araştırmanın evrenine benzer özelliklere sahip bir grup üzerinde yapılacak olan pilot uygulama, anketin güvenilirliği bakımından en önemli aşamasını oluşturur (Mertens, 2005: 182).

Yapılan pilot uygulamada Şırnak ili Silopi ilçesinde görev yapan 30 sınıf öğretmeni seçilmiştir. Araştırmanın pilot uygulama sürecinde öğretmenlerle beraber bulunmaya dikkat edilmiştir. Anketin pilot uygulamasında görev alan öğretmenlerin kişisel durumları incelendiğinde evreni temsil edebilecek özellikleri taşıdığı görülmektedir. Araştırmanın pilot uygulamasına katılanların %50'si kadın, %50'si erkek öğretmenlerden oluşmaktadır. Sınıf öğretmenlerin, %100'ü 1-5 yıl mesleki hizmet süresine sahip eğitim fakültesi mezunudur.

3.3.2.2. Güvenirlik Çalışması

Anket formunun pilot araştırması yapıldıktan sonra anket formundan elde edilen veriler bilgisayar ortamında SPSS-21.0 programına aktarılmıştır. Anketin güvenilirlik analizinde cronbach alpha yöntemi kullanılmıştır. Likert tipi ölçek olarak kullanılan maddeler güvenilirlik analizi 0.844 olarak hesaplanmıştır (Tablo-2).

Güvenirlik İstatistikleri

Cronbach Alpha	Katılımcı Sayısı
0.844	30

Tablo:2 Pilot Uygulamada Elde Edilen Güvenirlik Analizi

Bu sonuçlara göre, anketin güvenilir olduğu söylenebilir. Çünkü Özdamar (2002: 673)'a göre alpha katsayısının 0.81-1.00 arasında olması, araştırma aracından güvenilir sonuçların elde edilebileceğini ve araştırmanın kullanılabilir olduğunu ifade etmektedir.

3.3.3. Kişisel Bilgi Formu

Öğretmenlerin demografik bilgilerine ulaşmak için araştırmacı tarafından bir kişisel bilgi formu (Ek-1) hazırlanmıştır. Anketle birlikte verilen bu formda, araştırma grubuna giren öğretmenlerin cinsiyeti, mezun oldukları fakülte türü ve hizmet sürelerini belirtmeyi gerektiren sorular bulunmaktadır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerine “Sınıf Öğretmenlerini için Tarihi Çizgi Romanlar Anketi” uygulanmıştır. Anket uygulanmadan önce sınıf öğretmenlerine araştırmacı tarafından bilgi verilmiştir. Öğretmenlerle bizzat görüşülerek gönüllülük esasına dayalı olarak 15 dakika süre verilmiştir.

Anket araştırmasında nicel veriler kullanılmasından dolayı, analizinde betimsel istatistik yöntemi kullanılmıştır. Betimleyici veriler genellikle; gözlem, anket, görüşme veya test gibi bilgi toplama yolları ile elde edilir. Betimsel araştırmaların amacı, araştırma konusu ile ilgili ileriye dönük tahmin ve betimlemeler yapmaktır. Araştırmacılar, görüşlerin ve özelliklerin neden kaynaklandığından çok örnekleme-deki bireylere göre nasıl dağıldığıyla ilgilenirler (Alacapınar ve Sönmez, 2011’den aktaran; Akdağ, 2017: 66). Bu nedenle, betimsel verilerin toplanmasında araştırmacıların çoğunlukla kullandıkları anket uygulamasından yararlanılmıştır.

Betimsel verilerin toplanması için oluşturulan anket araştırması, belli bir amaç doğrultusunda hazırlanıp, sunulan ve genellikle likert tipi ölçeklerin kullanıldığı soru listesidir. Anketteki soru sayısı araştırma konusuna göre değişebilir. Anket, genellikle geniş kitlelere uygulanır ve sonuçları üzerinde istatistiksel değerlendirmeler yapılabilir (Karasar, 2005’den aktaran; Akdağ, 2017: 67).

Anket araştırma verilerinin tüm istatistiksel çözümlenmeleri SPSS-21.0 (Statistical Package For The Social Science) paket programı ile çözülmüştür. Anket verilerinin analiz edilmesinden önce değerlendirilecek olan anketlere 1’den başlayarak 130’ a kadar bir anket numarası verilmiştir. Bu süreçte, anketin ikinci bölümünde yer alan ölçme-değerlendirme tekniklerinin kullanılma sıklığına ilişkin 40 maddenin verilerinin SPSS 21.0 programına girilmesinde “tamamen katılıyorum” seçeneği 5, “katılıyorum” seçeneği 4, “fikrim yok” seçeneği 3, “katılmıyorum” seçeneği 2, “hiç katılmıyorum” seçeneği 1 olarak kodlanmıştır. Ankette, seçeneklerin her birine verilen yanıtların frekans (f), yüzde (%) dağılımları alınarak tablolar biçiminde sunulmuştur. SPSS-21.0 programından alınan tablo analiz sonuçları aslına uygun olarak düzenlenmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmanın alt problemlerini ölçmek amacıyla yapılan istatistiksel analizler sonucu elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Tabloların analizleri üç başlık altında incelenmiştir. Birinci başlıkta, çizgi romanlar ile ilgili öğretmen görüşlerinin analizleri yapılmıştır. İkinci başlıkta, çizgi romanların eğitimde bir materyal olarak kullanılmasına dair öğretmen görüşmelerini içeren anket sonuçları yorumlanmıştır. Üçüncü başlıkta ise, tarih ve kültür konularının aktarılmasında tarihi çizgi romanların kullanılmasıyla ilgili öğretmen görüşlerinin analizleri yapılmıştır.

4.1.1. Çizgi Romanlar ile ilgili Öğretmen Görüşlerinin Analizleri

Bu bölümde, sınıf öğretmenlerinin çizgi romanlar hakkındaki görüşlerini belirtmek amacıyla alt probleme uygun, anket formuna ait bulgular yer almaktadır. Araştırma grubunu oluşturan sınıf öğretmenlerinin çizgi romanlar ile ilgili görüşleri göz önünde bulundurulduğunda aşağıdaki tablolar oluşturulmuştur. Edinilen bulgular doğrultusunda tablolar yorumlanarak desteklenmiştir.

Tablo:3 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanlar Okurum” İfadesine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	5	3.8
Katılmıyorum	42	32.3
Fikrim Yok	6	4.6
Katılıyorum	67	51.5
Tamamen Katılıyorum	10	7.7
<i>Toplam</i>	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi romanlar okurum.” maddesine; %7.7’si tamamen katılıyorum, %51.5’i katılıyorum, %4.6’sı fikrim yok, %32.3’ü katılmıyorum, %3.82’i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Yüzdeler dilime bakıldığında, katılımcıların %51.5’i katılıyorum ifadelerini kullanmaktadır. Genel olarak bakıldığında, çizgi romanların öğretmenler tarafından okunduğu ve günümüzde de işlevini devam ettirdiği ifade edilmektedir.

Tablo: 4 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanların Ne Olduğunu Biliyorum” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Katılmıyorum	2	1.5
Fikrim Yok	3	2.3
Katılıyorum	49	37.7
Tamamen Katılıyorum	76	58.5
<i>Toplam</i>	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi romanların ne olduğunu biliyorum.” maddesine; %58.5’i tamamen katılıyorum, %37.7’si katılıyorum, %2.3’ü katılmıyorum, %1.5’i Hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Genel olarak bakıldığında öğretmenlerin çoğunluğu çizgi romanları çok iyi bildikleri anlaşılmaktadır. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde de çizgi romanlar hakkında bilgi sahibi oldukları teyit edilmiştir. Öğretmenlerin bilgi sahibi olduğu materyaller üzerinde çalışma yapılması çalışmaların güvenilirlik ve geçerliliğini olumlu etkilediği bilinmektedir.

Tablo:5 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Denince Akla İlk Gelen, Korku ve Macera Kelimesidir” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	4	3.1
Katılmıyorum	30	23.1
Fikrim Yok	12	9.2
Katılıyorum	71	54.6
Tamamen Katılıyorum	13	10.0
Toplam	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi roman denince akla ilk gelen, korku ve macera kelimesidir.” maddesine; % 10.0’i tamamen katılıyorum, %54.6’sı katılıyorum, %9.2’i fikrim yok, %23.1’i katılmıyorum, %3.1’i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Genel olarak çizgi romanlar korku unsuru olarak görülmüştür. Bu durum çizgi romanların eğitim alanlarında materyal olarak kullanılmasına engel olarak algılanmaktadır. Çizgi romanların içerisinde barındırmış olduğu tür çeşitliği ihmal edildiği gözlenmiştir. Topluma yanlış finansman edilen çizgi romanlar, araştırmacıların çalışmalarıyla öğretim faaliyetlerinde önemli bir yer alabilir. Çizgi romanlar, çocukların yaş seviyelerine uygun ve onların hayal dünyasını geliştirecek eserler de topluma kazandırılabilir. ABD ve Avrupa ülkelerindeki araştırmacılar, çizgi romanlar korku ve macera temalarını işlese de olumlu taraflarının görülmesi gerektiğini ifade etmişlerdir (Yıllar ve Turan, 2015: 178)

Tablo:6 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Denince, Akla İlk Gelen Kahramanlık Kelimesidir” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	4	3.1
Katılmıyorum	41	31.5
Fikrim Yok	25	19.2
Katılıyorum	51	39.2
Tamamen Katılıyorum	9	6.9
Toplam	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi roman denince, akla ilk gelen kahramanlık kelimesidir.” maddesine; %6.9’u tamamen katılıyorum, %39.2’si katılıyorum, %19.2’si fikrim yok, %31.5’i katılmıyorum, %3.1’i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Genel olarak bakıldığında, Türkiye’de yayınlanan çizgi romanların daha çok kahramanlık türlerini içerisinde barındırması; Karaoğlan, Tarkan, Tolga, Kara Murat gibi. Avrupa ve ABD de yayınlanan çizgi romanların ise daha çok toplum hayatını yansıttığı bilinmektedir. Yellow Kid, The Rake’s Progress, Marriage a la Mode, The Gumps, Little Orphan Annie gibi çizgi romanlar bunlara örnek verilebilir (Tuncer,1993: 10-13). Öğretmenlerin iki zıt düşüncede yoğunlaşmaları bu nedenlere bağlanabilir.

Tablo:7 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanlar, Resim ve Yazıyı Birleştiren Bir Sanattır” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	1	0.8
Katılmıyorum	1	0.8
Fikrim Yok	4	3.1
Katılıyorum	62	47.7
Tamamen Katılıyorum	62	47.7
Toplam	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi romanlar, resim ve yazıyı birleştiren bir sanattır.” maddesine; %47.7’si tamamen katılıyorum, %47.7 katılıyorum, %3.1’i fikrim yok, %0.8’i katılmıyorum, %0.8’i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Çizgi roman, resim ve yazının ilişkisi sonucu oluşan sentezdir (Cantek, 2004: 28). Bulgular neticesinde öğretmenlerin, çizgi romanın kaynağının resim ve yazı olduğunu çok iyi bildikleri ve çizgi romanların özellikleri hakkında bilgi ve tecrübe sahibi oldukları görülmüştür.

Tablo:8 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanlar, Edebi Bir Değer Taşımaktadır” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	1	0.8
Katılmıyorum	9	6.9
Fikrim Yok	20	15.4
Katılıyorum	67	51.5
Tamamen Katılıyorum	33	25.4
Toplam	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi romanlar, edebi bir değer taşımaktadır.” maddesine; % 25,4’ü tamamen katılıyorum, %51,5 i katılıyorum, %15,4’ü fikrim yok, %6,9’u katılmıyorum, %0,8’i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Genel olarak bakıldığında çizgi romanlar, edebi tür olarak görülmüştür. Çizgi romanlar, her ne kadar çocuk ve gençlik edebiyatı içerisinde yer almasa da resim ve metnin birlikte kullanılmasıyla çocukların ilgisini çeken kitaplardır (Aytekin, 2016: 252). Çizim romanların da bir çocuk edebiyatı ürünleri olduğunu savunan öğretmenlerin kavram yanılgılarına sahip oldukları da görülmüştür. Çizgi romanlar kendi içerisinde barındırmış olduğu özelliklerle derslerde aktif kullanılması çocukların edebi ürünlere yönelmesini sağlayabilir (Aytekin, 2016: 255).

Tablo:9 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanların Hedef Kitlesi Çocuklardır” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	18	13.8
Katılmıyorum	64	49.2
Fikrim Yok	4	3.1
Katılıyorum	30	23.1
Tamamen Katılıyorum	14	10.8
Toplam	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi romanların hedef kitlesi çocuklardır.” maddesine; %10.8’i tamamen katılıyorum, %23.1’i katılıyorum, %3.1’i fikrim yok, %49.2’si katılmıyorum, %13.8’i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Genel olarak bakıldığında, çizgi romanların hedef kitlesinin sadece çocuklardan oluşmadığı ve dikkate değer bir bulgu olduğu söylenebilir. Bu bulgular ışığında, çizgi romanların ortaöğretim ve yükseköğretimde de kullanılabileceği görüşüne ulaşılabilir.

Tablo:10 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanların Hedef Kitlesi Yetişkinlerdir” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	16	12.3
Katılmıyorum	69	53.1
Fikrim Yok	8	6.2
Katılıyorum	32	24.6
Tamamen Katılıyorum	5	3.8
<i>Toplam</i>	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi romanların hedef kitlesi yetişkinlerdir.” maddesine; % 3.8’i tamamen katılıyorum, %24.6’sı katılıyorum, % 6.2’si fikrim yok, % 53.1’i katılmıyorum, %12.3’u hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Genel olarak bakıldığında, çizgi romanların hedef kitlesinin sadece yetişkinlerden oluşmadığı ve diğer kategoridekileri (çocuklar, gençler ve yetişkinler) de kapsayabileceği söylenebilir. Çünkü çizgi romanlar içerisinde barındırdığı türler itibarıyla zengin hedef kitlelerine sahiptir. Günümüzde bilinçli okuyucu grubuna sahip olan çizgi roman okuyucuları arasında; bilim adamları, aydınlar, sanatçılar da yer almaktadır (Tuncer, 1993: 15-22).

Tablo:11 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanların Hedef Kitlesi, Çocuklar ve Yetişkinlerdir” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	2	1.5
Katılmıyorum	8	6.2
Fikrim Yok	6	4.6
Katılıyorum	49	37.7
Tamamen Katılıyorum	65	50.0
Toplam	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi romanların hedef kitlesi, çocuklar ve yetişkinlerdir.” maddesine; %50.0’ı tamamen katılıyorum, %37.7’si katılıyorum, %4.6’sı fikrim yok, %6.2’si katılmıyorum, %1.5’i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Genel olarak bakıldığında sınıf öğretmenlerinin %50’si bu görüşe tamamen katıldıklarını ifade etmişlerdir. Çizgi romanların hedef kitesinin hem çocuklar hem yetişkinlerden oluştuğu söylenebilir. Hedef kitle oldukça geniş bir tür olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo:12 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanların Kahramanlarını Severim” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	2	1.5
Katılmıyorum	24	18.5
Fikrim Yok	8	6.2
Katılıyorum	74	56.9
Tamamen Katılıyorum	22	16.9
Toplam	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi romanların kahramanlarını severim.” maddesine; % 16.9’u tamamen katılıyorum, %56.9’u katılıyorum, %6.2’si fikrim yok, %18.5’i katılmıyorum, %1.5’i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Çizgi roman okuyanların ilgi odaklarında kahramanlar vardır. Kahramanlar, okuyucunun duygu ve düşünce dünyasına hitap ederek onları esere bağlar. Sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde, çizgi kahramanların çocuklar üzerinde etkili olduğunu belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenleri, öğrencilere kazandırılmak istenen değerlerin, çizgi kahramanlar aracılığıyla yapılmasının daha kolay olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo:13 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Karakterleri, Çocuk ve Gençleri Etkiler” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	1	0.8
Katılmıyorum	8	6.2
Fikrim Yok	2	1.5
Katılıyorum	78	60.0
Tamamen Katılıyorum	41	31.5
Toplam	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi roman karakterleri, çocuk ve gençleri etkiler.” maddesine; %31.5’i tamamen katılıyorum, %60.0’ı katılıyorum, %1.5’i fikrim yok, %6.2’si katılmıyorum, %0.8’i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Okuyucu, özdeşleştiği kahramana – ki iyi ve güçlü olandır- bütün olayların sonunda galip geleceğini bilerek kahraman ile aynı duyguları paylaşır (Tuncer, 1993: 35). Bu kahramanlarla istenen hedef davranışlar, çizgi romanlar aracılığıyla çocuklara ve gençlere kazandırılabilir. Gençlik yıllarındaki bireyler, çevrelerinde kendilerine örnek olabilecek kişilere ihtiyaç duyarlar. Örneğin; kahramanlık teması, tarihî çizgi romanlar ve onların içerisinde yer alan kahramanlar bu ihtiyaç için önemli ve değerlidir.

Tablo:14 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanlar, Günlük Hayat ve Sıkıntılardan Kaçışı Sağlar” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	1	0.8
Katılmıyorum	17	13.1
Fikrim Yok	13	10.0
Katılıyorum	80	61.5
Tamamen Katılıyorum	19	14.6
<i>Toplam</i>	<i>130</i>	<i>100.0</i>

Öğretmenlerin, “Çizgi romanlar, günlük hayat ve sıkıntılardan kaçışı sağlar.” maddesine; % 14.6’sı tamamen katılıyorum, %61.5’i katılıyorum, %10.0’ı fikrim yok, %13.1’i katılmıyorum, %0.8’i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Çizgi romanlar değişik konuları, sürekli heyecan ve gerilim yaratan olayları işleme ve okunmaları kolay olduğundan çocukları esere bağlar. Problemi olan çocuğun bir süre problemden kaçışını yardımcı olur (Enginün, vd., 2000: 252). Çizgi romanlar, içerisinde barındırmış olduğu görseller neticesinde okuyucularda bir film şeridini andırır. Böylece okuyucunun keyifli dakikalar geçirmesine olanak sağlar. Televizyonun günlük hayatta aktif olmadığı zamanlar, bu eserler okuyucuların eğlenme ve dinlenme kaynağı olarak görülmüştür. Öğretmenler ile yapılan bu görüşmelerde, çizgi romanlara verilen önemin artırılmasıyla tekrardan okuyucuların vakit geçirebileceği araçlar arasında yerini bulacağı anlaşılmaktadır.

Tablo:15 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanlar Zararlı Yayınlardır, Boşu Vakit Geçirmekten Başka İşlevi Yoktur” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	53	40.8
Katılmıyorum	46	35.4
Fikrim Yok	5	3.8
Katılıyorum	17	13.1
Tamamen Katılıyorum	9	6.9
<i>Toplam</i>	<i>130</i>	<i>100.0</i>

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi romanlar zararlı yayınlardır, boşa vakit geçirmekten başka işlevi yoktur.” maddesine; %6.9’u tamamen katılıyorum, %13.1’i katılıyorum, %3.8’i fikrim yok, %35.4’ü katılmıyorum, %40.8’i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Olumsuz kötü örneklerine bakıp bir türü kötölemek yanlıştır. Önemli olan nitelikli ve olumlu olanları yayımlamaktır (Nas, 2000: 352). Her türün iyisi-kötüsü, niteliklisi-niteliksizi günlük hayatta yer almaktadır. Çizgi romanlarında zararlı toplumda yerini almıştır. Nasıl niteliksiz bir şiir, öykü, roman yayınlandı diye nitelikli eserleri okumaktan çekinilmiyorsa çizgi romanlar da boş vakitlerin aracı olarak değerlendirilmemelidir (Alsaç,1994: 59). Araştırma bulgularında çizgi romanlar, sınıf öğretmenlerince olumlu düşüncelere sahip olan eserler arasındadır. Bu düşünceler çizgi romanları eğitim ortamına bir adım daha yaklaştırdığı söylenebilir.

Tablo:16 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Kahramanları Çocuğa Dönüşü Sağlar” İfudesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	2	1.5
Katılmıyorum	9	6.9
Fikrim Yok	30	23.1
Katılıyorum	78	60.0
Tamamen Katılıyorum	11	8.5
Toplam	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi roman kahramanları çocuğa dönüşü sağlar.” maddesine; %8.5’i tamamen katılıyorum, %60.0’ı katılıyorum, %23.1’i fikrim yok, %6.9’u katılmıyorum, %1.5’i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Çizgi romanlar çocuğun serüven ihtiyacını karşılar ve saldırgan dürtülerinin önüne geçer. Kısa anlatımıyla çocuğun edebiyat türlerine yönelmesini sağlar. Çocuğun çizgi kahramanı aracılığıyla başarıma duygusunun kazanmasına yardımcı olan eserler arasındadır (Selçuk, 1979’dan aktaran; Nas, 2002: 349). Edinilen

bulgularda çizgi romanlar, çocukların hayal dünyasının keşfedilmesine olanak sağlayan kaynaklar arasındadır. Çocukları yönlendirme ve rehberlik etmesi bakımından da işlevsel bir eser olduğu anlaşılmıştır.

Tablo:17 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Kahramanları, Güç ve Yetenekleri İle Ortak Hayallerimizi Yansıtır” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	1	0.8
Katılmıyorum	11	8.5
Fikrim Yok	21	16.2
Katılıyorum	81	62.3
Tamamen Katılıyorum	16	12.3
Toplam	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi roman kahramanları, güç ve yetenekleri ile ortak hayallerimizi yansıtır.” maddesine; %12.3’ü tamamen katılıyorum, %62.3’ü katılıyorum, %16.2’si fikrim yok, %8.5’i katılmıyorum, %0.8’i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Edinilen bulgularda çizgi kahramanların önemli bir değer olduğu anlaşılmıştır. Köroğlu, Tarkan, Karaoğlan, Kaan, Kara Murat gibi. Bu bulgu, çizgi romanlarda kullanılan kahramanlar, toplumların kültürel yapısıyla da örtüşmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Tablo:18 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Kahramanları, Toplum Değerlerini Yansıtır ve Korur” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	2	1.5
Katılmıyorum	18	13.8
Fikrim Yok	28	21.5
Katılıyorum	72	55.4
Tamamen Katılıyorum	10	7.7
Toplam	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi roman kahramanları, toplum değerlerini yansıtır ve korur.” maddesine; %7.7’si tamamen katılıyorum, %55.4’ü katılıyorum, %21.5’i fikrim yok, %13.8’i katılmıyorum, %1.5’i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Çizgi roman kahramanları toplum değerlerini yansıtan; yardımsever, doğruluk, adalet, hoşgörü, sevgi ve saygı gibi değerlerin korunmasında topluma mesajlar vermektedir. Bu mesajlar toplumların kendilerini bilmesinin önünü açar. Edinilen bulgular bunları doğrulamaktadır.

Tablo:19 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Kahramanlarından Esinlenen Animasyonları İzliyorum” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	2	1.5
Katılmıyorum	22	16.9
Fikrim Yok	9	6.9
Katılıyorum	82	63.1
Tamamen Katılıyorum	15	11.5
Toplam	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi roman kahramanlarından esinlenen animasyonları izliyorum.” maddesine; %11.5’i tamamen katılıyorum, %63.1’i katılıyorum, %6.9’u fikrim yok, %16.9’u katılmıyorum, %1.5’i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Tablo:20 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Kahramanlarından Esinlenen Dizi ve Film İzliyorum” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	4	3.1
Katılmıyorum	24	18.5
Fikrim Yok	8	6.2
Katılıyorum	77	59.2
Tamamen Katılıyorum	17	13.1
Toplam	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi roman kahramanlarından esinlenen dizi ve film izliyorum.” maddesine; % 13.1’i tamamen katılıyorum, %59.2’i katılıyorum, %6.2’i fikrim yok, %18.5’i katılmıyorum, %3.1’i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Özellikle Türkiye’de; Tarkan, Malkoçoğlu, Süper-Man, Batman vb. çizgi romanlardan esinlenerek hazırlanan filmler büyük ilgi görmüştür. Özellikle reklamcılık sektöründe kullanılan çizgi karakterler (Yellow Kid, Süper Man); ürünlerin tanıtılmasında, sevdirmesinde, yaygınlaştırılmasında kullanılmıştır (Tuncer, 1993: 73). Yellow Kid karakteri ile başlayan sinema ve çizgi roman ilişkisi, başka çizgi roman kahramanlarının da sinema ile buluşmasını sağlamıştır. Edinilen bulgularda, öğretmenlerin de çizgi roman kahramanlarından esinlenerek sinemaya uyarlanan film ve animasyonları seyrettikleri görülmüştür.

Tablo:21 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanlar, İçerdiği Şiddet İle Çocuk ve Gençlere Zararlıdır” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	16	12.3
Katılmıyorum	37	28.5
Fikrim Yok	17	13.1
Katılıyorum	48	36.9
Tamamen Katılıyorum	12	9.2
Toplam	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi romanlar, içerdiği şiddet ile çocuk ve gençlere zararlıdır.” maddesine; %9.2’si tamamen katılıyorum, %36.9’u katılıyorum, %13.1’i fikrim yok, %28.5’i katılmıyorum, %12.3’ü hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Yüzdeler dilimlere bakıldığında, öğretmenlerin %36.9’u bu görüşe katıldıkları belirtmiştir. Çizgi romanlar, kendi içerisinde barındırdığı türler bakımından çeşitlilik arz etmektedir. Araştırmada, tarihi çizgi romanların tarih öğretimine önemli katkılar sağlayacağı ve içeriğinin çocukların seviyesine uygun

oldukları tespit edilmiştir. Yaş gruplarına uygun olarak çizilen çizgi romanların okuyucuyu olumsuz etkilemesinden öte okuyucuya yarar sağlayacağı aşikârdır.

Tablo:22 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Kahramanlarının Günümüz Modasını Etkilediğini Düşünüyorum” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	3	2.3
Katılmıyorum	21	16.2
Fikrim Yok	48	36.9
Katılıyorum	44	33.8
Tamamen Katılıyorum	14	10.8
<i>Toplam</i>	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi roman kahramanlarının günümüz modasını etkilediğini düşünüyorum.” maddesine; %10.8’i tamamen katılıyorum, %33.8’i katılıyorum, %36.9’u fikrim yok, %16.2’si katılmıyorum, %2.3’ü hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Tablo:23 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Kahramanları Çocuk Giyiminde Kullanılmaktadır” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Katılmıyorum	13	10.0
Fikrim Yok	28	21.5
Katılıyorum	68	52.3
Tamamen Katılıyorum	21	16.2
<i>Toplam</i>	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi roman kahramanları çocuk giyiminde kullanılmaktadır.” maddesine; %16.2’si tamamen katılıyorum, %52.3’ü katılıyorum, %21.5’i fikrim yok, %10.0’ı katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde son zamanlarda çocuk ve genç giyiminde çizgi roman şekillerinin yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir. Yapılan

görüşmeler neticesinde, çizgi roman kahramanlarının moda dünyasında ve ürün tanıtım sektöründe kullanılması çocukların ve gençlerin ilgisini çekmiştir. Türkiye'nin illerinden Batman'da; turizmi canlandırmak ve tanıtım yapmak amacı ile isim benzerliği nedeniyle dünyaca bilinen çizgi karakter Batman (Yarasa Adam) ile uluslararası kampanya platformu Change.org'da bir kampanya gerçekleştirilmiştir. Sosyal medyada yoğun biçimde kampanyaya katılan kişiler, Batman'ın il sınırlarının Batman'ın (Yarasa Adam) logosuna göre yeniden düzenlenmesini istediler (<http://www.mynet.com/haber/guncel/kampanya-baslattilar-hizla-yayiliyor-batman-in-haritasi-yarasa-gibi-olsun-4300616-1>, Erişim Tarihi:01.08.2018). Bu durum çizgi roman kahramanlarına bilerek ya da bilmeyerek toplumun bir sempati duyduğu ortak görüşler arasındadır.

4.1.2. Eğitimde Çizgi Romanların Kullanılmasına Dair Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde, sınıf öğretmenlerinin, eğitimde çizgi romanların kullanılmasına dair görüşlerini belirtmek amacıyla alt probleme uygun, anket formuna ait bulgular yer almaktadır. Araştırma grubunu oluşturan sınıf öğretmenlerinin eğitimde çizgi romanların kullanılmasına dair görüşleri göz önünde bulundurulduğunda aşağıdaki tablolar oluşturulmuştur. Edinilen bulgular doğrultusunda tablolar yorumlanarak desteklenmiştir

Tablo:24 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Çalışmaları İle Öğrencilere Kazandırılacak Olan Nitelik ve Beceri Açıkça Ortaya Konular” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	3	2.3
Katılmıyorum	23	17.7
Fikrim Yok	19	14.6
Katılıyorum	73	56.2
Tamamen Katılıyorum	12	9.2
<i>Toplam</i>	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi roman çalışmaları ile öğrencilere kazandırılacak olan nitelik ve beceri açıkça ortaya konulur.” maddesine; % 9.2’si tamamen katılıyorum, % 56.2’si katılıyorum. % 14.6’sı fikrim yok, % 17.7’si katılmıyorum, % 2.3’ü hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Öğretmenlerin çoğunluğunun bu görüşe katılması, çizgi romanların anlatılmak istenen konu ve verilmek istenen mesajı açıkça ortaya konduğunu göstermektedir. Bu durum çizgi romanlara olan ilgiyi arttırdığı söylenebilir. Öğretmenler ile yapılan görüşmelerde çizgi romanların eğitimde materyal olarak kullanılması gerektiği ve bu alanda eğitimlerin verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu eğitimler neticesinde çizgi romanların öğrenciler üzerinde istenilen davranışları kolaylıkla kazandırabilecek bilgi ve tecrübelerin elde edilmesine olanak sağlayacağı düşünülmektedir.

Tablo:25 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanlar, Derslerde Tamamlayıcı Etkinlikler Olarak Kullanılabilir” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	1	0.8
Katılmıyorum	6	4.6
Fikrim Yok	2	1.5
Katılıyorum	85	65.4
Tamamen Katılıyorum	36	27.7
Toplam	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi romanlar, derslerde tamamlayıcı etkinlikler olarak kullanılabilir.” maddesine; %27.7’si tamamen katılıyorum, %65.4’ü katılıyorum, %1.5’i fikrim yok, %4.6’sı katılmıyorum, %0.8’i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Yenilenen eğitim programında öğrencilerin derste aktif olması istenmektedir. Bu durum öğretmenlerin, sürekli kendilerini geliştirmeye ve öğrencilere kazandırılacak davranışlar için araştırma yapmaya yöneltmektedir. Anket sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, çizgi romanların derslerde tamamlayıcı etkinlikler

olarak kullanılması istenilen kazanımların öğrenciye aktarılmasında öğretmene kolaylıklar sağlayabilir. Derslerde; boş balon içerisine metin yazma çalışmaları, noktalama işaretleri öğretimi, kendi çizgi romanını oluşturma gibi etkinlikler yapılarak hedef davranışların kazandırılmasını sağlar. Okuması ve yazması yavaş olan çocukların hızlanmasında yardımcı bir materyaldir (Tuncer, 2000: 255-256). Öğrenciler hem derslerde daha aktif hem de anlaşılması zor olan konuları daha iyi anlamlandırmasında kolaylıklar sağlayacağı görüşüne varılmıştır.

Tablo:26 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Çalışmaları Uzak Geçmiş, Yakın Geçmiş ve Günümüz İlişkisinin Öğrencilere Nasıl Verilebileceğine Katkı Sağlar” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	1	0.8
Katılmıyorum	5	3.8
Fikrim Yok	11	8.5
Katılıyorum	81	62.3
Tamamen Katılıyorum	32	24.6
Toplam	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi roman çalışmaları uzak geçmiş, yakın geçmiş ve günümüz ilişkisinin öğrencilere nasıl verilebileceğine katkı sağlar.” maddesine; %24.6’sı tamamen katılıyorum, % 62.3’ü katılıyorum,% 8.5’i fikrim yok, % 3.8’i katılmıyorum, %0.8’i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Çizgi romanları okuyucuya sunmuş olduğu görsel tema ve metin ilişkisi sayesinde geçmiş ve günümüz arasında geçen dönemlerde; kılık kıyafet, dil ve yaşam şekilleri konusunda, öğrencilerin bilgilendirilmesine katkı sağlayacağı öğretmenlerce doğrulanmıştır.

Tablo:27 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanlar, Görsel Anlatımıyla Okumayı Kolaylaştırır” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	2	1.5
Katılmıyorum	2	1.5
Fikrim Yok	2	1.5
Katılıyorum	73	56.2
Tamamen Katılıyorum	51	39.2
<i>Toplam</i>	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi romanlar, görsel anlatımıyla okumayı kolaylaştırır.” maddesine; %39.2’si tamamen katılıyorum, %56.2’si katılıyorum, %1.5’i fikrim yok, %1.5’i katılmıyorum, %1.5’i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Zengin görsel yapısı, heyecanlı, meraklı kurgusu, kahramanların olumlu nitelikleriyle kişinin okuma zevkini arttıran ve görseller yoluyla anlamı kolaylaştıran çizgi romanlarla ilgili öğretmenlerin büyük çoğunluğu olumlu görüş belirtmiştir. Çetin (2010) tarafından yapılan çalışmada, görsel bir materyal olan eğitici çizgi romanların, çocukların okuma alışkanlığı kazanmasında önemli bir materyal olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öğretmen görüşlerinde de çizgi romanlar, ilkökul seviyesindeki öğrencilerin okuma hızlarının artmasında ve okumaların istenilen seviyeye gelmesi bakımından iyi bir materyal olduğu edinilen bulgulardandır

Tablo:28 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanlar Çocuklara Okuma Alışkanlığı Kazandırmada Yardımcı Olur” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	8	6.2
Katılmıyorum	16	12.3
Fikrim Yok	4	3.1
Katılıyorum	58	44.6
Tamamen Katılıyorum	44	33.8
<i>Toplam</i>	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi romanlar çocukların okuma alışkanlığı kazandırmada yardımcı olur.” maddesine; %33.8’i tamamen katılıyorum, %44.6’sı katılıyorum, %3.1’i fikrim yok, %12.3’ü katılmıyorum, %6.2’si hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Öğretmenlerin bu tercihinin nedenlerine bakılırsa şu saptamalara varılabilir. Çizgi romanların okunması kolaydır. Okuyamayan veya yavaş okuyan çocuklar, resimlerden öyküyü izleyip, anlayabilirler. Öykülerin kısa olması çocukların hızlı bir şekilde hareket ve macera isteğini doyurabilir (Larrick, 1958’aktaran; Tuncer, 1993: 51-52). İlkokul, öğrencilerin okumaya adım attığı ilk zamanlar olarak düşünülürse öğrencileri okumaya sevdirmede çizgi romanların etkili bir araç olduğunu edinilen bulgular arasındadır.

Tablo:29 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanlar Sadece Eğlendirme Değil, Bilgilendirme Amacıyla da Kullanılmaktadır” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Değişkenler	f	%
Katılmıyorum	8	6.2
Fikrim Yok	3	2.3
Katılıyorum	73	56.2
Tamamen Katılıyorum	46	35.4
Toplam	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi romanlar sadece eğlendirme değil, bilgilendirme amacıyla da kullanılmaktadır.” maddesine; % 35.4’ü tamamen katılıyorum, %56.2’si katılıyorum, %2.3’ü fikrim yok, %6.2’si katılmıyorum, şeklinde görüş belirtmiştir.

Çizgi romanlar, çocukların keyif alarak öğrenmelerini sağlarken, yaratıcı düşünme becerilerinin gelişmesine ve çocukların derslerdeki etkinliklere aktif olarak katılmalarına olanak sağlar. İstenen hedef davranışlar, çeşitli çizgi roman etkinlikleri ile çok rahat bir şekilde öğrencilere kazandırılabilir. Çizgi romanların içerisindeki fotoğraflar kullanılarak işlenen Sosyal Bilgiler dersi öğrencilerin bilgilendirilmesi

bakımından derin bir etkiye sahiptir (Aküzüm, 2015: 285). Edinilen bulgular bu görüşleri doğrulamaktadır.

Tablo:30 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Çalışmaları, Öğrencilerin İlgilisi Çekerek Öğrenmelerini Canlı Tutmalarına Yardımcı Olur” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Katılmıyorum	1	0.8
Fikrim Yok	7	5.4
Katılıyorum	92	70.8
Tamamen Katılıyorum	30	23.1
<i>Toplam</i>	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi roman çalışmaları, öğrencilerin ilgisi çekerek öğrenmelerini canlı tutmalarına yardımcı olur.” maddesine; %23.1’i tamamen katılıyorum, %78.8’i katılıyorum, %5.4’ü fikrim yok, %0.8’i katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Topkaya ve Şimşek (2015) tarafından yapılan çalışmada vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersinde, eğitici çizgi romanların kullanımının derse yönelik öğrenci tutumlarını incelemiştir. Çalışmanın sonunda eğitici çizgi romanların derslere karşı olumlu bir etki yaptığı sonucuna ulaşmışlardır. Eğitici çizgi romanların bu özelliğinin günümüzde uygulanmakta olan yapılandırmacı eğitim yaklaşım modeline gayet uygun olduğunu ifade etmişlerdir.

Haugaard (1973: 54) ve Koenke (1981: 593) tarafından yapılan çalışmalarda, istendik türden bazı davranış değişikliklerini gerçekleştirilmede, akademik başarıyı arttırmada, derse yönelik motivasyonu üst düzeye çıkarmada, merak duygusunu oluşturmada, okuma güçlüğü çeken veya okumayı sevmeyen çocuklarda okuma alışkanlığını kazandırmada çizgi romanlar gibi öğretim materyallerin önemli olduğunu söylemişlerdir. Bu denli olumlu sonuçları beraberinde getiren eğitici çizgi romanlar hakkında Haugaard (1973: 54), çocukların çizgi romanlara karşı doğal bir ilgilerinin olduğunu ve derslerinde eğitici çizgi roman kullanan öğretmenlerin çizgi

romanların cezbedici ve motive edici özelliğinden fazlasıyla faydalanabileceklerini belirtmiştir.

Tablo:31 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanlar Çocukların Yaratıcı Düşünmesine Katkı Sağlar” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	2	1.5
Katılmıyorum	3	2.3
Fikrim Yok	5	3.8
Katılıyorum	87	67.0
Tamamen Katılıyorum	33	25.4
Toplam	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi romanlar çocukların yaratıcı düşünmesine katkı sağlar.” maddesine; %25.4’ü tamamen katılıyorum, %67.0’ı katılıyorum, %3.8’i fikrim yok, %2.3’ü katılmıyorum, %1.5’i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Öğretmenlerin verdiği cevaplara bakıldığında, çizgi romanların yaratıcı düşünme becerisini geliştirdiği tespit edilmiştir. Araştırma bulgularını destekleyen sonuçlara ulaşılmıştır.

Tablo:32 Sınıf Öğretmenlerinin “Ülkemizde Eğitim Vermekte Olan Öğretmenler, Derslerde Çizgi romanların Kullanımı İle İlgili Yeterli Bilgi, Beceri ve Donanıma Sahiptir” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	17	13.1
Katılmıyorum	65	50.0
Fikrim Yok	26	20.0
Katılıyorum	20	15.4
Tamamen Katılıyorum	2	1.5
Toplam	130	100.0

Sınıf Öğretmenleri, “Ülkemizde eğitim vermekte olan öğretmenler, derslerde çizgi romanların kullanımı ile ilgili yeterli bilgi, beceri ve donanıma sahiptir.”

maddesine; %1.5'i tamamen katılıyorum, %15.4'ü katılıyorum, %20.0'ı fikrim yok, %50.0'ı katılmıyorum, %13,1'i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Sınıf öğretmenlerin görüşlerine bakıldığında dikkate değer bir bulguya ulaşılmıştır. Araştırmanın genel çerçevesinde vurgulandığı üzere, çizgi romanların eğitim alanlarında kullanılabilecek bir materyal olduğu ve çizgi roman çalışmalarının eğitim öğretim faaliyetlerindeki önemine dikkat çekilmiştir. Öğretmenlerin yöntem ve teknik olarak çizgi romanları, eğitim ortamlarında kullanma becerilerinin eksik olduğu tespit edilmiştir.

Tablo:33 Sınıf Öğretmenlerinin “İlköğretim Programında Çizgi Romanlar İle İlgili Çalışmaları Yeterli Buluyorum” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	17	13.1
Katılmıyorum	65	50.0
Fikrim Yok	22	16.9
Katılıyorum	21	16.2
Tamamen Katılıyorum	5	3.8
Toplam	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “İlköğretim programında çizgi romanlar ile ilgili çalışmaları yeterli buluyorum.” maddesine; %3.8'i tamamen katılıyorum, %16.2'si katılıyorum, %16.9'u fikrim yok, %50.0'ı katılmıyorum, %13.1'i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Bu görüş neticesinde ilköğretim programlarında çizgi romanlar ile ilgili çalışmaların çok yetersiz olduğu sonucuna varılabilir. Bu sonuç, Avrupa da çizgi romanların eğitimde bir materyal olarak kullanılması ve yabancı araştırmacılar tarafından birçok faydasının olduğu söylenmesine rağmen, Türkiye de eğitim programlarında yeterli yerini almamış olması büyük bir eksiklik olduğu ifade edilebilir.

Tablo:34 Sınıf Öğretmenlerinin “Programda Çizgi Romanlar İle İlgili Ayrı Bir Bölüm Ayrılmasını, Eğitim Öğretim Açısından Faydalı Buluyorum” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Katılmıyorum	2	1.5
Fikrim Yok	17	13.1
Katılıyorum	86	66.2
Tamamen Katılıyorum	25	19.2
Toplam	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Programda çizgi romanlar ile ilgili ayrı bir bölüm ayrılmasını eğitim öğretim açısından faydalı buluyorum.” maddesine; %19.2’si tamamen katılıyorum, %66.2’si katılıyorum, %13.1’i fikrim yok, %1.5’i katılmıyorum, şeklinde görüş belirtmiştir

Bu maddenin öğretmenler tarafından olumlu karşılanması, ilkökul programlarında çizgi romanlar ile ilgili çalışmalara yer verilmesi gerektiği ve çizgi romanlar ile yapılan çalışmaların eğitime fayda sağlayacağı düşüncesini arttırmaktadır. Eğitimin temel taşı olan öğretmenlerin bu görüşleri, MEB tarafından dikkate alınması gerektiği vurgulanabilir.

4.1.3. Tarih ve Kültür Konularının Aktarılmasında Tarihi Çizgi Romanların Kullanılmasıyla İlgili Öğretmen Görüşlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde, sınıf öğretmenlerinin, tarih ve kültür konularının aktarılmasında tarihi çizgi romanların kullanılmasına dair görüşlerini belirtmek amacıyla alt probleme uygun, anket formuna ait bulgular yer almaktadır. Araştırma grubunu oluşturan sınıf öğretmenlerinin tarih ve kültür konularının aktarılmasında çizgi romanların kullanılmasına dair görüşleri göz önünde bulundurulduğunda aşağıdaki tablolar oluşturulmuştur. Edinilen bulgular doğrultusunda tablolar yorumlanarak desteklenmiştir.

Tablo:35 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Romanlar, Sosyal Bilgiler Dersinin Tarih Bilincinin Zeminini Oluşturur” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Katılmıyorum	19	14.6
Fikrim Yok	41	31.5
Katılıyorum	59	45.4
Tamamen Katılıyorum	11	8.5
<i>Toplam</i>	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi romanlar sosyal bilgiler dersinin tarih bilincinin zeminini oluşturur.” maddesine; %8.5’i tamamen katılıyorum, %45.4’ü katılıyorum, %31.5’i fikrim yok, %14.6’sı katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Öğrenciler; toplumu, yaşadıkları kültürü ve kendilerini tanıyabilmeleri için geçmiş, bugün, gelecek ilişkisi içinde sosyal bilgileri öğrenmektedir (Aladağ, 2015: 334). Araştırma bulgularında çizgi romanların, Sosyal Bilgiler dersi içerisinde geçen tarih ve kültür konularının aktarılmasında ve milli şuur oluşturmada önemli bir kaynak olduğu tespit edilmiştir.

Tablo:36 Sınıf Öğretmenlerinin “İlkokullarda Çizgi Romanların Kullanılması Çocuklarda Tarih Bilinci Oluşturulmasında Faydalı Olduğunu Düşünüyorum” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	2	1.5
Katılmıyorum	3	2.3
Fikrim Yok	11	8.5
Katılıyorum	83	63.8
Tamamen Katılıyorum	31	23.8
<i>Toplam</i>	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “İlkokullarda çizgi romanların kullanılması çocuklarda tarih bilinci oluşturulmasında faydalı olduğunu düşünüyorum.” maddesine; %23.8’si

tamamen katılıyorum, %63.8'i katılıyorum, %8.5'i fikrim yok, %2.3'u katılmıyorum, %1.5'i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Araştırmanın içeriğinde de belirtildiği gibi, tarih soyut bir kavram olmasından ötürü ilkokul yaşlarındaki çocukların bu kavramları anlamlandırmasında iki boyutlu ve üç boyutlu materyallere ihtiyaç vardır. Bu materyallerden çizgi romanlar, içerisinde barındırmış olduğu görsel şov ile çocukların ilgisini ve dikkatini çekmektedir. Öğrencilerin soyut ve karmaşık bulduğu tarih, sosyal ve doğa sorunlarının daha kolay çözümlenebilmesi, yorumlanabilmesi ve somutlaştırılması için eğitici karikatür (Kleeman, 2009'dan aktaran: Aküzüm,2015: 282) ve çizgi romanlar önemli eserlerdir. Edinilen bulgular ışığında tarihi konuların öğretilmesinde çizgi romanlar, etkili bir araç olduğu saptanmıştır.

Tablo:37 Sınıf Öğretmenlerinin “Çizgi Roman Çalışmaları, Sözlü ya da Yazılı Eserler gibi Tarihimize ve Yaşamımıza Katkı Sağlar” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	2	1.5
Katılmıyorum	21	16.2
Fikrim Yok	26	20.0
Katılıyorum	65	50.0
Tamamen Katılıyorum	16	12.3
Toplam	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Çizgi roman çalışmaları sözlü ya da eserler gibi tarihimize ve yaşamımıza katkı sağlar.” maddesine; %12.3'ü tamamen katılıyorum, %50.0'ı katılıyorum, %20.0'ı fikrim yok, %16.2'i katılmıyorum, %1.5'i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Sosyal Bilgiler dersi insan ve insana ilişkin bilgileri konu edinmesi nedeni ile edebi metinler ve türlerini kullanmaya önem vermiştir. Bu doğrultuda birçok araştırmacı Sosyal Bilgiler derslerinde roman, hikâye, deneme, mitoloji gibi eserlerin kullanılmasını savunmuştur (Aküzüm, 2015: 296). Öğretmen görüşleri neticesinde,

çizgi romanların da Sosyal Bilgiler dersinde kullanılabilir, tarih ve yaşama katkı sağlayacak eserler arasında olduğu tespit edilmiştir.

Tablo:38 Sınıf Öğretmenlerinin “Tarkan Çizgi Romanlarını Tüm Öğretmen ve Öğrencilerin Okuması İçin Tavsiye Edilebilir” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	1	0.8
Katılmıyorum	23	17.7
Fikrim Yok	63	48.5
Katılıyorum	36	27.5
Tamamen Katılıyorum	7	5.4
Toplam	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Tarkan çizgi romanları, tüm öğretmen ve öğrencilerin okuması için tavsiye edilebilir.” maddesine; %5.4’ü tamamen katılıyorum, % 27.7’si katılıyorum, %48.5’i fikrim yok. %17.7’si katılmıyorum, %0.8’i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Tarkan çizgi romanlarının okunmasını tavsiye etme bakımından öğretmenler fikirleri olmadıkları yönünde çoğunluklu karar belirtmişlerdir. Tarkan çizgi romanlarını öğretmenlerin tavsiye etmemesi, ilköğretim programında MEB’in çizgi romanlara yönelik çalışmaların olmaması da etkilidir. Bu çalışma neticesinde, tarihi çizgi romanların öğretmenler tarafından tavsiye edilmesi ve eğitim ortamında bir materyal olarak kullanılmasının önü açılmış olacaktır. 1960 ve 1970 yıllarında yoğun okuma kitlesine sahip olan Tarkan çizgi romanları, eğitimcilere doğru anlatıldığı zaman eski görkemli çağına dönebileceği ifade edilebilir

Tablo:39 Sınıf Öğretmenlerinin “Öğretmenlerin ve Öğrencilerin Tarkan Çizgi Romanlarını Okuması Tarih Bilincini Geliştirir” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	4	3.1
Katılmıyorum	11	8.5
Fikrim Yok	46	35.4
Katılıyorum	60	44.2
Tamamen Katılıyorum	9	6.9
Toplam	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Öğretmenlerin ve öğrencilerin Tarkan çizgi romanlarını okuması tarih bilincini geliştirir.” maddesine; %6.9’u tamamen katılıyorum, %46.2’si katılıyorum, %35.4’ü fikrim yok, %8.5’i katılmıyorum, %3.1’i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Tarkan çizgi romanlarının 1500 yıl önce yaşamış Türk devletlerinin kültür ve medeniyet temalarının işlenmesi ve milli duygu ve düşüncelere hitap ettiği aşikârdır. Tarkan çizgi romanlarını çalışmada örnek gösterilmesinde öğretmenlerin olumlu görüşleri katkı sağlamıştır.

Tablo:40 Sınıf Öğretmenlerinin “Tarkan Çizgi Romanları Çocuklarda Tarih Bilinci Oluşturmada Katkı Sağlar” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	2	1.5
Katılmıyorum	14	10.8
Fikrim Yok	48	36.9
Katılıyorum	58	44.6
Tamamen Katılıyorum	8	6.2
Toplam	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Tarkan çizgi romanları çocuklarda tarih bilinci oluşturmada katkı sağlar.” maddesine; %6.2’si tamamen katılıyorum, %44.6’sı

katılıyorum, %36.9'u fikrim yok, %10.8'i katılmıyorum, %1.5'i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

İşlediği tema açısından Tarkan, Batı Hun hakanı Atilla'nın gözde savaşçısı, Tarkan'ın maceraları genellikle Avrupa da cereyan etmekte olup; eserde Romalılar, Vandallar, Vikingler gibi kavimlerle olan mücadeleleri anlatmaktadır. Öğretmenlerin görüşlerine bakıldığında, Tarkan çizgi romanları okumanın tarih bilincini ortaya çıkardığı ifade etmişlerdir. Araştırma içerisinde bu görüşleri teyit eden birçok ifadeye rastlanmaktadır.

Tablo:41 Sınıf Öğretmenlerinin “Tarkan Çizgi Romanları Tarihsel Çevreye Empatiyi Güçlendirir” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Katılmıyorum	5	3.8
Fikrim Yok	47	36.2
Katılıyorum	69	53.1
Tamamen Katılıyorum	9	6.9
Toplam	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Tarkan çizgi romanları tarihsel çevreye empatiyi güçlendirir.” maddesine; %6.9'u tamamen katılıyorum, %53.1'i katılıyorum, %36.2'si fikrim yok, %3.8'i katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılabilecek edebi eserlerin; roman, hikaye, masal, mit, atasözü, seyahatname, destan ve anı bunlardan birkaçıdır. Bu eserler öğrencilerin empati kurmasını, öğrenciyi olayın içerisine sürükleyerek yaparak ve yaşayarak öğrenme fırsatı sağlar (Aküzüm, 2015: 278). Tarkan çizgi romanları tarihsel çevreye empati ruhunun kazandırılmasında önemli bir eser olduğu, sınıf öğretmenlerin görüşleri ile teyit edilmiştir.

Tablo:42 Sınıf Öğretmenlerinin “Tarkan Çizgi Romanları Tarihsel Şahıslara Model Almayı Sağlar” İfadesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hiç Katılmıyorum	1	0.8
Katılmıyorum	8	6.2
Fikrim Yok	49	37.7
Katılıyorum	67	51.5
Tamamen Katılıyorum	5	3.8
<i>Toplam</i>	130	100.0

Sınıf öğretmenleri, “Tarkan çizgi romanları tarihsel şahıslara model almayı sağlar.” maddesine; %3,8’i tamamen katılıyorum, %51,5’i katılıyorum, %37,7’si fikrim yok, %6,2’si katılmıyorum, %0,8’i hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmiştir.

Tarkan çizgi kahramanı, Türk toplumunun çeşitli alanlarda değişim ve gelişim göstermiş kişilerin yetişme tarzlarını, yaşadıkları olayları anlatan bir sembol kahramandır. Sosyal bilgiler dersinde, milletlerin kaderini değiştirmiş, önemli buluşlara imza atmış, liderlik özelliği taşıyan, toplumlara yön veren, büyük şahsiyetlerin hayat hikâyelerinden yararlanarak oluşturulmuş (Kaynakçı ve Er, 2009’dan aktaran: Aküzüm, 2015: 298) çizgi roman karakterleri, okuyucunun tarihsel kahramanları model almasını sağlayacaktır. Edinilen bulgular bu görüşü doğrulamaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan genel sonuç ve bu sonuca dayalı önerilere yer verilmiştir.

5.1 SONUÇ VE TARTIŞMALAR

Eğitim öğretim sürecinde, etkin ve kaliteli bir eğitim sunmanın en önemli unsurlarından bir tanesi de ders materyalleridir. Yapılandırmacı eğitim yaklaşımına göre öğretmenin rehber, öğrencinin daha aktif olduğu bir eğitim sisteminden bahsedilmektedir. Bu yaklaşımla beraber öğrencilerin ve öğretmenlerin sürekli araştırma ve kendilerini geliştirme üzerine çalışmalar yaptıkları görülmektedir. Çizgi romanlar üzerinde yapılan araştırmalar neticesinde etkili ve kalıcı öğrenmeler üzerinde olumlu sonuçlara ulaşılmıştır. Yıldırım (2016), öğretim materyalleri içerisinde görsel ve yazı açıdan zengin bir yapıya sahip olan eğitici çizgi romanların, derslerde kullanılmasının başarılı sonuçları beraberinde getireceğini ifade etmiştir. Beard ve Rhodes (2002) araştırmasında, istenilen hedeflerin öğrencilere kazandırılmasında eğitici çizgi romanların etkili bir ders materyali olduğu sonucuna ulaşmıştır. Sones (1944) tarafından ortaya konulan araştırmada çizgi romanların, düz metinlere göre istenilen davranışların öğrencilere kazandırılmasında çok daha etkili bir ders materyali olduğunu öne sürmüştür.

Yapılan araştırmalarda çizgi romanların eğitimde birçok işlevi yerine getirdiği tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenleri ile yapılan araştırmada çizgi romanların eğitimde kullanılmasının çocuklarda okuma ve anlama becerilerinin geliştireceği yönünde bulgulara ulaşılmıştır. Cary (2004), yapmış olduğu araştırmasında çizgi romanların görsel imgeleleri kullanması ve sürükleyici yapısıyla uzun cümlelerden kaçınması, çocuklarda okuma alışkanlığı kazandırmada önemli görevler üstlenmektedir görüşünü ortaya koymuştur. Yine Ranker (2008) araştırmasında

konuşma, düşünme, yazma becerilerinin geliştirilmesinde çizgi romanların önemli bir araç olduğu sonucuna ulaşmıştır. Görsel unsurlar ile anlatım, okuyucunun görsel zekâsının ilerlemesine, insanlarla olan iletişimlerde; hal ve hareketlerin doğru yorumlama becerisi kazandırabilir. Çünkü; yapılan bilimsel araştırmalarda öğrencilerin; %83'ünün görme, %11'inin işitme, %3,5'inin koklama, %1,5'inin dokunma, %1'inin de tatma duyularıyla öğrenmelerinin gerçekleştiğini ortaya koymuştur (Ulusoy ve Gülüm, 2009: 49). Bilimsel sonuçlar göstermektedir ki; öğretimde görsel materyallerin kullanılmasının kalıcılığa etkisi büyüktür. Bu nedenle çizgi romanlardaki görsel metinler, anlama ve okuma becerileri üzerinde etkilidir. Uzmanların görüşleri araştırmanın sonuçları ile örtüştüğünden, elde edilen verilerin sağlam temellere dayandığını da göstermektedir.

İlkokul Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler dersleri, öğrencilere tarih şuurunun kazandırılmasında önemli bir etkiye sahiptir. Öğrencilere tarihi konuları daha iyi öğretmek amacıyla seçilen tarihi hikâye ve tarihi çizgi romanların anlamlı ve kalıcı öğrenmeleri sağlayacağı tespit edilmiştir. Bu derslerin kazanımlarını aktarırken öğretmenin çocukları belli alanlara yönlendirmesi oldukça önemlidir. Bu yaşlardaki çocuklar somut düşünme evresinde olduklarından bunlara verilecek eğitim de somutlaştırılarak verilmelidir. Keskin (2008) tarafından yapılan anket araştırması verileri sonucunda; tarihi romanların öğrencilere farklı bakış açıları kazandırdığı, empati becerisinin gelişmesine, tarihi bilgilerin öğrenilmesinde ders kitaplarına göre daha çok tercih edilen kaynaklar olduğunu saptamıştır. Ders materyalleri bu noktada önemli işlev görmektedir. Yardımcı kaynak olarak kullanılan hikâye ve çizgi roman türleri, çocukların tarih ve kültüre karşı ilgilerini arttırmakta ve konuları çocuklar nazarında daha ilgi çekici hale getirmektedir.

Tarih anlatımı daha çok soyut bir kavram olması ilkökul yaşlarındaki çocukların birçok olay ve olguları anlamlandırmada güçlük çekebileceğini göstermektedir. Yapılan anket sonuçlarında tarihi konuların öğretiminde çizgi romanların kullanılması öğrencilerde tarih ve kültür birikiminin yerleşmesinde önemli bir yere sahip olabileceği görülmüştür. Çifçi (2011), Öztürk (2002), Şimşek (2006), Keskin (2008) tarafından yapılan araştırmaların sonuçlarında tarihi romanların bir

materyal olarak kullanılmasının öğrenci başarısını artırmada daha etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Düzgün (2008) araştırmasında, Tarih öğretiminde farklı materyallere yer vermek; tarihsel, eleştirel ve problem çözmeye yönelik bir anlayışın yerleşmesi noktasında zorunlu görülmektedir. Günümüzde tarih ve kültür konularının etkili öğretiminde, tarihi çizgi romanların kullanılmasının yararlı olabileceği görüşünü doğrulamaktadır.

Sınıf öğretmenlerinin “Ülkemizde eğitim vermekte olan öğretmenler çizgi romanın öğretimi ile ilgili yeterli bilgi, beceri ve donanıma sahiptir” ifadesine katılmadıkları görülmüştür. Bu noktada sınıf öğretmenlerinin çizgi romanları çok iyi bilmelerine rağmen etkili bir materyal olarak kullanabilecek yeterli becerilere sahip olmadıkları elde edilmiştir. Üniversitelere ve MEB’e çizgi romanların eğitimde bir araç olarak kullanılması bakımından öğretmen adaylarına ve öğretmenlere bu konuda eğitim vermeleri gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Topkaya (2016) araştırmasında üniversite öğrencilerinin, eğitici çizgi romanlar hakkında görüşleri incelenmiş ve olumlu görüşlerin olduğunu tespit etmiştir.

Tarkan çizgi romanları ile ilgili öğretmen görüşlerine bakıldığında, tarih bilincinin geliştirmesinde önemli bir kahraman olduğu ortaya çıkmaktadır. Yavuz (2011) araştırmasında, Tarkan karakteri bir milli bir kimliğin içinde, bir ulusun parçası olarak çizilir. Yani Türk olmak, Türk ulusunun bir parçası olmak önemlidir. Tarkan, Türklüğün içinde daha çok anlam kazanır. Tarkan çizgi romanlarındaki Türk olmak ile örtüştürülen; yiğitlik, dürüstlük, korkusuzluk, vatanına ve milletine sadık olmak gibi Türk kimliğini hakkıyla yansıtmaktadır. Tarkan çizgi romanları, öğrencilerde tarihi kahramanların model alınmasında etkili bir araç olduğu ve tarihsel çevreye empati duygularını geliştirdiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu bağlamda Tarkan çizgi romanlarının ilkökul Sosyal Bilgiler derslerinde kullanılması çocuklarda milli duyguların geliştirmesinde ve tarihi kahramanların örnek alınmasında önemli bir yer teşkil edeceği görülmüştür.

Tarkan çizgi romanları yazarı Sezgin Burak’ın oğlu Tan Burak’ın çalışmalarıyla, 2018 yılı şubat ayında yeniden yayın hayatına giren Tarkan serisi

bayilerdeki yerini almaya başlamıştır. Basım çalışmaları yeniden devam eden Tarkan çizgi romanları, çalışmanın bittiği yıla denk gelmesi ve basıma başlamasıyla araştırmanın doğru alanda yapıldığını teyit etmektedir. Tarkan karakteri Türklerin gelenek, görenek, dürüstlük, yiğitlik gibi temaları işlemesi milli duygu ve düşünceleri geliştirmesi bakımından önemlidir. Görsellik açısından diğer edebi türlere göre daha avantajlı olan çizgi romanlar, eğitim camiasında kültür ve tarih konularının öğretilmesinde önemli bir materyal olduğu yapılan araştırmalar ve elde edilen sonuçlarla desteklenmiştir.

5.2. ÖNERİLER

İlkokullarda tarihi çizgi romanları kullanarak öğrencilerin zihinlerinde milli duygu ve düşünceleri canlı tutma konusunda sınıf öğretmenlerinin bu konuda ciddi eksikliklerinin olduğu görülmüştür. Sınıf öğretmenlerinin çizgi romanları derslerinde daha faal ve fonksiyonel kullanacak öğretim stratejilerine, yöntem ve tekniklerine yeterince hâkim olmadıkları bilgisi ortaya çıkmıştır. İlkokullarda tarihi çizgi romanların milli tarih şuurunun kazanımındaki önemine dayanılarak yapılan bu araştırmanın sonucunda; Üniversitelere, Milli Eğitim Bakanlığı'na ve öğretmenlere aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

5.2.1. Üniversitelere Yönelik Öneriler

- 1) Üniversitelerde sınıf öğretmeni adaylarına, çizgi romanları; anlama, okuma ve yazma becerileri hakkında bilgi verilmelidir.
- 2) Üniversitelerde sınıf öğretmeni adaylarına, gireceği derslerinde çizgi romanların materyal olarak kullanımı hakkında bilgi verilirken, hangi yöntem ve metot üzerinden bunları anlatması gerektiği hakkında bilgi verilmelidir.
- 3) Üniversitelerde, eğitici çizgi romanlar üzerine araştırmalar artırılmalıdır.

5.2.1. Milli Eğitim Bakanlığı'na Yönelik Öneriler

- 1) Öğretmenlere okullarda, çizgi romanlar ile eğitim öğretim faaliyetlerini desteklemek amacıyla öğrencilere; okuma, anlama ve yazma becerilerini kazandırırken kullanılacak yöntem ve metot hakkında hizmet içi eğitim seminerleri verilmelidir.
- 2) Türkiye'de bütün okullarda çizgi roman ve bu çizgi romanların çizgi filme dönüştürülmüş halleri eğitim öğretim faaliyetlerinde yerini almalıdır. Öğrencilere çizgi romanlar ve çizgi roman filmleri konusunda seçici olmaları da öğretilmelidir.
- 3) Bütün okullarda öğrencilere çizgi romanların faydası, okuma ve anlamadaki katkısı ve aynı zamanda öğrencilere kazandırdığı beceriler konusunda ülkemizde araştırmalar yapılmalı ve bu araştırmalar kurumlar tarafından desteklenmelidir.
- 4) Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler dersleri konularının daha etkili bir şekilde öğretilmesi için uzman kişiler tarafından çizgi romanlar hazırlanmalı ve öğretmenler için uygulama kitapları oluşturulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Achugar, M. ve Carpenter, B. D. (2012). Developing Disciplinary Literacy In A Multilingual History Classroom. *Linguistics and Education*, 23, 262-276.
- Akbaba, B. (2003). *Tarih Öğretiminde Tarihi Romanların Kullanılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akdağ, M. (2017). *İlköğretimde Performans Ödevlerinin Kaldırılmasına İlişkin Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun.
- Akgün, Ö. U. (2008). *Kahraman Olgusunun Çizgi Romandan Sinemaya Uyarlamadaki Görünümü: Tarkan ve Conan Örnekleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akkuş, Z. (2007). *Tarih Öğretiminde Edebî Ürünlerin Kullanımının Öğrenci Başarısına Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Aküzüm, C. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılan Öğretim Yöntemleri., Ramazan Sever (Editör). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. (1. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Aladağ, S. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Beceriler., Ramazan Sever (Editör). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. (1. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Alkan, N. (2009). Tarihin Çağlara Ayrılmasında "Üç"lü Sistem ve Avrupa Merkezci Tarih Kurgusu. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(9), 23-42.
- Alsaç, Ü. (1994). *Türkiye'de Karikatür, Çizgi Roman ve Çizgi Film*. (1. Basım). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Anderson, G. (2004). *Fundamentals of Educational Research*. London and New York: Routledge Falmer.

- Argunşah, H. (1990). *Türk Edebiyatında Tarihi Roman*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Arsal, S. M. (1979, 2018). *Milliyetçilik Duygusunun Sosyolojik Esasları*.(4. Baskı). İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Ata, B. (2000). Tarih Öğretiminde Bir Araç Olarak; Tarihi Romanlar, *Türk Yurdu*, 20(153-154), 158-165.
- Atsız, H. N. (2015). *Türk Tarihinde Meseleler*. (12. Baskı). İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Avşar, S. (2007). *Tarih Öğretiminde Karikatür İmgesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aydın, H. (2014). Medya ve Eğitim İlişkisi Üzerine, *Yeni Türkiye Dergisi*, 59, 975-1749.
- Aytekin, H. (2016). *Yabancı Dil Öğretiminde Çocuk ve Gençlik Edebiyatı*. (1.Basım). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ayverdi, S. (2017). *Milli Kültür Mes'eleleri ve Maarif Davamız*. (5. Basım).İstanbul: Kubbealtı Neşriyat
- Azlant, E. (1997). Screen Writing For The Early Silent Film: Forgotten Pioneers. 1897-1911, Film History, *Screen Writers And Screen Writing*, 9(3), 228-256.
- Beard, C. ve Rhodes, T. (2002). Experiential Learning: Using Comic Strips As Reflective Tools İn Adult Learning. *Australian Journal Of Outdoor Education*, 6(2), 58-65.
- Berkes, N. (2018). *Türkiye 'de Çağdaşlaşma*. (24. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Bozkaya, H. (2001). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde 'Tarih Öğretiminin' Önemi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Erzurum.

- Burak, S. (1999a). *Tarkan, Margus Kalesi*. İstanbul: Dünya Yayınları.
- (1999b). *Tarkan, Honoriya'nın Yüzüğü*. İstanbul: Dünya Yayınları.
- (2000a) Tarkan, *Bayraktaki Canavar*. İstanbul: Dünya Yayınları.
- (2000b) Tarkan, *Kuzey Canavarları*. İstanbul: Dünya Yayınları.
- (2010a) Tarkan, *Altın Madalyon*. İstanbul: Turkuvaz Yayınları
- (2010b) Tarkan, *Maryo'nun Kuşları*. İstanbul: Turkuvaz Yayınları.
- (2010c) Tarkan, *Mars'ın Kılıcı*. İstanbul: Turkuvaz Yayınları.
- Çakır, H. (2006). Tarihimizin ilk mizah dergisi Diyojen'in kapatma cezalarına yine mizahi yoldan gösterdiği tepkiler. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 161-172.
- Cantek, L. (2002, 2014). *Türkiye'de Çizgi Roman*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Cantek, L. (2004). *Çizgili Hayat Kılavuzu: Kahramanlar, Dergiler ve Türler*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Cary, S. (2004). *Going graphic: Comics at work in the multilingual classroom*. Portsmouth NH (ABD): Heinemann.
- Ceran, K. (1997). Dünyada Çizgi Roman. *Sanat Dünyamız*, 64, 1-41.
- Cihan, N. (2014). Eğitsel Araç Olarak Çizgi Romanın İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Konularına Uyarlanması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 313-321.
- Ciravoğlu, Ö. (2000). *Çocuk Edebiyatı*.(1.Baskı).İstanbul: Esin Yayınevi.
- Cohan, M. (1975). Comic Books İn The Classroom. *Social Education*, 39, 324-325.
- Çelik, C. (2006). Gökalp'in Bir Değişim Dinamiği Olarak Kültür-Medeniyet Teorisi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 43-63.
- Çetin, Y. (2010). Okutan Çizgiler. *Milli Folklor*, 85,193-198.
- Çeviker, T. (1985). Türkiye'de Çizgi Roman. *Hürriyet Gösteri*, 61.69-70.

- Çifçi, T. (2011). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Tarihi Romanların Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarısı Üzerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çilenti, K. (1988). *Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*. Ankara: Yargıcı Matbaası.
- Demiray, K. (1971). *Türkçe Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Demirel, Ö. Seferoğlu, S.S. Yağcı, E. (2004). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Pegem A.
- Demircioğlu, İ. H. ve Demircioğlu, E. (Editörler). (2017). *Türkiye'de Tarih Eğitimi Araştırmaları El Kitabı*. (1.Baskı). İstanbul: Pegem A. Yayınları.
- Demirtaş, H. (2014). *Türk Sinemasında 1960-1980 Yılları Arasında Çizgi Roman Uyarlaması Fantastik Filmlerde Erkek Kahraman Temsili*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Deniz, K. ve Uysal, B. (2010). Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni ve Yurt Dışındaki Türk Çocukları İçin Türkçe ve Türk Kültürü Öğretim Programı. *TÜBAR*, XXVII, 239-261.
- Doğan, Y. (2014). Yabancılara Türkçe Kelime Öğretiminde Market Broşürlerinden Yararlanma. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 10 (1), 89-98.
- Dursun, F. (2006). Öğretim Sürecinde Araç Kullanımı. *İlköğretmen Dergisi*, 1, 8-9.
- Düzgün, H. (2008). *Tarih Öğretiminde Tarihi Romanların Yeri Mehmed Niyazi'nin Romanları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Eisner, W. (2001). *Comics and Sequential Art*. Florida: Poorhouse Press.
- Enginün, İ., Göknil, C., Gönen, M., Oğuzkan, F., Oktay, A., Oral, F., Şirin, M. R., Tuncer, T. (2000). *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*. (1. Baskı). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.

- Erol, K. (2012). Tarih Edebiyat İlişkisi ve Tarihi Romanların Tarih Öğretimine Katkısı. *Dil ve Edebiyat Eğitim Dergisi*, 1(2), 59-70.
- Ertemsir, E. (2011). *Yüksek Öğretimde Yöneticilik Eğitimi ve Yeni Bir Öğretim Yöntemi Olarak İnteraktif Çizgi Roman: Yöntemin Yarattığı Faydalılık Algısı Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Esmer, B. (2014). *Çizgi Romanların Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Gökalp, Z. (1976). *Türkçülüğün Esasları*. (1. Basım). İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Gökşen, E. N. (1980). *Örnekleriyle Çocuk Edebiyatımız*. (1. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Güdü, Y. (2014). *Tarih Öğretiminde Grafiklerin Etkili ve Yerinde Kullanımının Öğrenci Başarısına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güleryüz, H. (2006). *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı*. (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Gündüz, U. (2004). *Bir Popüler Kültür Ürünü Olarak Çizgi Romanın Kültürel Toplumsal ve Siyasal İşlevleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Güngör, E. (2007). *Türk Kültürü ve Milliyetçilik*. (18. Baskı). İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Gürdağcık, S. (1982). 8'inci Sanat: Çizgi Romanın Öyküsü. *Bravo*, 17, 75-82.
- Gürel, T. (1997). Türkiye'de Çizgi Romanlar. *Sanat Dünyamız*, 64, 41-77.

- Halis, İ. (2002). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. (1. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Haugaard, K. (1973). Comic books: Conduit stoculture?. *Reading Teacher*, 27, 54-55.
- Horn, M. (1989). Çizgi Romanın Kısa Tarihi. *Argos*, 7, 141-143.
- Işıkyıldız, M. (2011). *Çizgi Romanların Yabancı Dil Olarak Fransızca Öğretimindeki Yeri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ankara.
- İlhan, G. O. (2016). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Çizgi Romanların Kullanımı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- İşçi, M. (2000). *Kültür Sömürgeciliği ve Eğitim*. (1. Basım). İstanbul: D&R Yayınları.
- Karabay, M. A. (2013). *Türk Sinemasında Çizgi Roman Uyarlamaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Karataş, S. ve Yapıcı, M. (2006). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersinin İşlenişi ve Uygulama Örnekleri*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(2), 2006. (URL:<http://www.aku.edu.tr/aku/dosyayonetimi/sosyalbilens/dergi/VIII2/myapici.pdf> adresinden erişilmiştir.)
- Karataş, T. (2004). *Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözcüğü*. (2. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Keçe, M. (2013). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yararlanılan Sınıf İçi Tarihi Roman Kullanım Tekniklerinin Öğrencilerin Tarih Okuryazarlığı Düzeylerine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Keskin S. (2008). *Romanlarla Tarih Eğitimi ve Öğretimi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kıbrıs, İ. (2000). *Uygulamalı Çocuk Edebiyatı*. (1.Baskı). Ankara: Eylül Yayınevi.
- Kılıç, A. ve Acat, M.B. (2007). Öğretmen Adaylarının Algılarına Göre Öğretmen Yetiştirme Programlarındaki Derslerin Gerekliklik ve İşe Vurukluk Düzeyi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 17, 21-37.
- Kıymaz. M. S. (2010). Millî Hafıza Açısından Kahramanlık Hikâyeleri: "İleri Yavrutürk" Dergisi Örneği, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4, 103-117.
- Kireççi, Ü. (2008). *Çizgi Roman Senaryosu*. (1. Baskı). İstanbul: Crea Yayınları.
- Koenke, K. (1981). The Care Fuluse Of Comic Books. *Reading Teacher*, 34, 592-595.
- Koşar, E. vd. (2004). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Gelistirme*. (3. Baskı). Ankara: Öğreti-Pegem A Yayınları.
- Kozanoğlu, A. Z. (1969). *Arena Kraliçesi*. (1. Basım), İstanbul: Atlas Kitabevi.
- Köksal, H. (2010). *Tarih Öğretiminde Epik Şiirlerin Kullanılması, Tarih Nasıl Öğretilir*. (Editör: Mustafa Safran). İstanbul: Yeni İnsan Yayınları.
- Köseoğlu, K. (1994). *İlköğretime Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Öğretim Elemanı Yeterliklerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kösoğlu, N. (1997). *Türk dünyası ve Türk Medeniyeti Üzerine Düşünceler*. (3. Baskı). İstanbul: Ötüken yayıncılık.
- Langman, L. (1998). *American Film Cycles: The Silent Era*. Westport (ABD): Greenwood Publishing Group.
- Larrick, N. (1958). *A Parent's Guide to Children's Reading*. New York: Pocket Books.

- Levine, L. W. (1992). The Folklore of Industrial Society: Popular Culture and its Audiences. *The American Historical Review*, 97(5), 1369-1399.
- Mertens, D. M. (2005). *Research and Evaluation in Education and Psychology*. (2nd Edition). London: Sage Publications.
- Mills, C. W. (2000). *Toplum Bilimsel Düşün* (Çev. U. Oskay). İstanbul: Der Yayınları.
- Moffatt, M. P. (1957). *Sosyal Bilgiler Öğretimi* (Çev. N. Oran). İstanbul: Maarif Vekaleti Yayınları.
- Nalçacı, A. ve Ercoskun, M. H. (2005). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Materyaller. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 141-154.
- Nas, R. (2002). *Örneklerle Çocuk Edebiyatı*. Bursa: Ezgi Kitapevi Yayınları.
- Oğuzkan, A. F. (2001). *Çocuk Edebiyatı*. (6. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Orçan, A. (2013). *Çizgi-Roman Tekniği İle Geliştirilen Bilim-Kurgu Hikâyelerinin Öğrencilerin Yaratıcı Düşünme Becerilerinin ve Fiziğe İlişkin Tutumlarının Gelişimine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ankara.
- Öktem, A. (2010). Mizah Dergileri ve Edebiyat, *Varlık Dergisi*. 1230, Mart, 3-8
- Önder, S. (2013). *Seçilen Bir Çizgi Romanın Okuduğunu Anlama Üzerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Öz, C. (2013). *Moda Tasarımı Eğitimi Alan Öğrencilerin Popüler Kültür Ürünü Olan Çizgi Roman ve Kahramanlarının Günümüz Modası ve Yaratıcılıklarına Etkilerine Dair Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Özakupınar, Y. (1997). *İslâm Medeniyeti ve Türk Kültürü*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyat.
- Özdamar, K. (2002). *Spss Paket Programları ile İstatistik Veri Analizi*. (2. Baskı). Eskişehir: Kaan Kitapevi
- Öztaş, S. (2008). Tarih Öğretimi ve Filmler, *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 16(2), 543-556
- Öztürk, A. (2002). *Tarih Öğretiminde Tarihi Romanların Kullanılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Öztürk, İ. H. (2011). Tarih Öğretmeni Eğitiminde Tarihsel Romanların Kullanımı: Bir Eylem Araştırması, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 12(4), 277-301.
- Özyiğit, C. (2010). *Tüketim Mallarında Çizgi Roman Kahramanlarının Kullanılmasının Marka Bilinirliğine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Paras, E., Piche, B., Nillas, L. (2010). The Use of Primary Sources in High School History Classrooms. *The Teaching With Primary Sources Journal*, 1(2).
- Polat, H. A. (2006). *Süreç Odaklı Bir Bakışla Türkiye’de Çizgi Roman Çevirileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ranker, J. (2008). Using Comic Books As Read-Alouds: Insights On Reading Instruction From An English As A Second Language Classroom. *Reading Teacher*, 61(4), 296-305.
- Safran, M. (2010). *Tarih Nasıl Öğretilir? "Tarih Öğretmenleri İçin Özel Öğretim Yöntemleri"*. (3.Baskı). Ankara: Yeni İnsan Yayınları.
- Scognamillo, G. ve Demirhan, M. (2005). *Fantastik Türk Sineması*. (2. Baskı). İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

- Sezen, Y. (2015). *Kültür ve Din: Türk İslam Örneği*. (2. Baskı). İstanbul: İz Yayıncılık.
- Sones, W. (1944). The Comics And Instructional Method. *Journal of Educational Sociology*, 18,232-240.
- Şahin, T. ve Yıldırım, S. (1999). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Anı Yayınevi.
- Şimşek, A. (2006). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde Tarihsel Hikâyeye Yönelik Öğrenci Görüşleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(1), 187-202.
- Şimşek, A. (2010). *Tarih Öğretiminde Destanlar ve Efsaneler: Tarih Nasıl Öğretilir*. (Editör: Mustafa Safran). İstanbul: Yeni İnsan Yayınları.
- Şimşek, N. (2002). *Derste Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Şimşek, U. (2002). *İlköğretimde "Doğru Bilinç" Oluşturmada Tarih Eğitiminin Rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Şirin, M. R. (2007). *Çocuk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış*. (1. Baskı). Ankara: Kök Yayınları.
- Tokdemir, A. M ve Demircioğlu İ.H.(2008). Tarih Öğretimi ve Değerler Eğitimi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(15), 69-88.
- Tombs, P. (2004). *Fantastik Filmler*. (Çev. Nilgün Birgül). İstanbul: Kabalıcı Yayınevi. (Eserin Orijinali 1998'de yayınlandı).
- Topçu, N. (2017). *Türkiye'nin Maarif Davası*. (17.Baskı). İstanbul: Dergâh Yayınları.

- Topkaya, Y. (2014). *Vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersinde eğitici çizgi roman kullanımının bilişsel ve duyuşsal öğrenmelere etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Topkaya, Y. (2016). Doğal Çevreye Duyarlılık Değerinin Aktarılmasında Kavram Karikatürleri ile Eğitici Çizgi Romanların Etkililiğinin Karşılaştırılması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 34(13), 259-272.
- Topkaya, Y. (2016). Eğitici Çizgi Romanların Çevre Sorunlarına Yönelik Bilişsel ve Duyuşsal Öğrenmeler Üzerindeki Etkisi. *Türk Eğitim Derneği Dergisi*. 41(187), 199-219.
- Topkaya, Y. ve Şimşek, U. (2015). Impact of Instructional Comics on the Attitudes Towards Citizenship and Democracy Education. *Journal Of Computer and Education Research*, 3(6),152-167.
- Tuncer, N. (1993). *Çizgi Roman ve Çocuk*. (1. Baskı). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Tural, S. K. (1993). Tarihi Roman Geleneği ve Cezmi: *Doğumunun 150. Yılında Namık Kemal*. (1. Baskı). Ankara: AKM Yayınları.
- Turan, O. (2003). Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi: *Türk Dünya Nizamının Milli, İslâmî ve İnsani Esasları*. (20. Baskı). İstanbul: Ötügen Yayınları.
- Turhan, M. (2006). *Kültür Değişmeleri Sosyal Psikolojik Bakımdan Bir Tetkik*. (1. Baskı). İstanbul: Çamlıca Yayınları.
- Türk Dil Kurumu. (2012). *Türkçe sözlük (genişletilmiş baskı)*. Ankara: TDK.
- Türkümlü, S. A. (2002). *Bireyi Tanıma Teknikleri: "Anket tekniği"*. (Editör: Gürhan Can). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları. 111-132.
- Tütengil, C. O. (1981). *Sosyal Bilimlerde Araştırma ve Metod*. (5. Baskı). İstanbul: Ayro Yayınları.

- Ulusoy, K. ve Gülüm, K. (2009). Sosyal Bilgiler Dersinde Tarih ve Coğrafya Konuları İşlenirken Öğretmenlerin Materyal Kullanma Durumları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 85-99.
- Ülken, H. Z. (2015). *Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi*. (1. Baskı). İstanbul: İş Bankası Yayınları.
- Üstten, A. (2014). *Gençlik edebiyatı*. (1. Basım). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Üstten, A. ve Pilav, S. (2016). Temel Seviyede Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Çizgi Romanların Öğrenme Düzeyine Etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(4), 599-606.
- Varol, E. (2003). *Uzakdoğu Kültüründe Japonya Örneğinde Çizgi Roman Sanatının Gelişimi ve Bir Çizgi Roman Denemesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Yağlı, A. (2016). Gençlere Tarih Bilincinin Aktarılmasında Tarihi Çizgi Romanların Önemi: Suat Yalaz'ın Enver Paşa Efsanesi Adlı Çizgi Romanı Örneği. *Turkish Studies*, 11(10), 693-706.
- Yalaz, S. (1982). *Karaoğlan: Asya Kapları*. (Haz: Güneri Civaoglu). Ankara: Güçlü Yayınevi.
- Yalçinkaya, E. (2009). *İkinci Kademedeki Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki Ölçme ve Değerlendirme Tekniklerinin İncelenmesi (Erzurum Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Yalın, H. İ. (2007). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. (19. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yavuz, D. (2011). *Red Kit Ve Tarkan Çizgi Romanlarının Yapısal Açısından Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yılar, Ö. ve Turan, L. (2015). *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*. (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Yıldırım, E. (2016). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Eğitici Çizgi Roman Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(11), 52-70.
- Yıldız, R. (Editör). (2002). *Öğretim Teknolojisi ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Mikro Yayınları.
- Yörüköğlü, K. (2003). *15-17 Yaş Çocukların Benlik Kavramları ve Beden Algılarına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

İNTERNET SİTELERİNDEN YARARLANILAN KAYNAKLAR

- <http://birgunbirverde.blogspot.com.tr>, 16.08.2017.
- http://www.mevzuat.meb.gov.tr/html/ilkveokuloncyon_0/yonetmelik.pdf, 15.05.2017.
- <http://www.tarkansitesi.com>, 18.09.2015.
- http://www.tarkansitesi.com/eserler/tarkan/tarkan_isim_A_TR.htm, 15.09.2015.
- http://www.tarkansitesi.com/sezginburak/SB_main_A_TR.htm, 18.09.2015.
- <http://www.tersninja.com/atil-kurtun-izinde-tarkan>, 07.05.2017.
- <http://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=7d53ed97e31a>, 05.05.2015 ile 20.07.2018 tarihleri arası yararlanılmıştır.
- <https://previews.123rf.com>, 05.04.2017.
- <https://www.anime.gen.tr/vazi.php?id=152#cra>, 14.05.2017.
- <http://www.muharebe.org/milli-suur-nedir.html>, 07.07.2018.
- <http://www.pervinkaplan.com/detay/duygularini-anlatmak-icin-sec-bir-emoji/983>, 21.07.2018
- <http://www.mynet.com/haber/guncel/kampanya-baslattilar-hizla-yaviliyor-batman-in-haritasi-yarasa-gibi-olsun-4300616-1>, 01.08.2018.

EKLER

Ek-1 Kişisel Bilgi Formu

SINIF ÖĞRETMENLERİ İÇİN TARİHİ ÇİZGİ ROMANLAR ANKETİ

Değerli Meslektaşım,

Bu araştırmanın amacı, ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin çizgi romanlar ve tarihi çizgi romanların milli şuur kazandırmada önemi ile ilgili görüşlerini ortaya koymaktır. Ankette bulunan sorulara vereceğiniz cevaplar tarafımda saklı tutulacak ve tamamen bilimsel amaçlı olarak kullanılacaktır.

Bu anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm kişisel bilgilerin elde edilmesi amacıyla hazırlanan sorulardan; ikinci bölüm ise, çizgi romanlar ile ilgili görüş ve düşüncelerinizi belirleme amacıyla hazırlanan sorulardan meydana gelmektedir.

Anket sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için soruları samimi ve doğru olarak yanıtlamanız gerekmektedir. Lütfen anketlerin üzerine isim belirtmeyiniz.

İlgi ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

M. Said SARIBIYIK

BİRİNCİ BÖLÜM

Cinsiyet	Bayan ()	Erkek ()			
Mezuniyet Durumu	Eğitim Fakültesi ()	Fen Edebiyat Fakültesi ()	Eğitim Enstitüsü ()	Lisansüstü ()	Diğer...
Mesleki Deneyim	1-5 Yıl ()	5-10 Yıl ()	10-15 Yıl ()	15-20 Yıl ()	20 Yıl Üzeri ()

Ek-2 Anket Formu

İKİNCİ BÖLÜM

Bu bölümde, tarihi çizgi romanlara ilişkin görüşlerinizi öğrenmek amacıyla çeşitli sorular verilmiştir. Lütfen bu soruları kendi düşünceleriniz doğrultusunda:
1-Hiç Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Fikrim Yok, 4-Katılıyorum, 5-Tamamen Katılıyorum,
 seçeneklerinden birini çarpı (X) koyarak cevaplandırınız.

SORU NO	SORULAR	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1.	Çizgi roman okurum.					
2.	Çizgi romanların ne olduğunu biliyorum.					
3.	Çizgi roman denince akla ilk gelen korku ve macera kelimesidir.					
4.	Çizgi roman denince akla ilk gelen kahramanlık kelimesidir.					
5.	Çizgi romanlar resim ve yazıyı birleştiren bir sanattır.					
6.	Çizgi romanlar edebi bir değer taşımaktadır.					
7.	Çizgi romanların hedef kitlesi çocuklardır.					
8.	Çizgi romanların hedef kitlesi yetişkinlerdir.					
9.	Çizgi romanların hedef kitlesi çocuklar ve yetişkinlerdir.					
10.	Çizgi romanlar ve kahramanlarını severim.					
11.	Çizgi romanlar ve karakterleri çocuk ve gençleri etkiler					
12.	Çizgi romanlar günlük hayat ve sıkıntıdan kaçışı sağlar.					
13.	Çizgi romanlar zararlı yayınlardır boşa vakit geçirmekten başka işlevi yoktur.					
14.	Çizgi roman kahramanları çocuğa dönüşü sağlar.					
15.	Çizgi roman kahramanları güç ve yetenekleri ile ortak hayallerimizi yansıtır.					
16.	Çizgi roman kahramanları toplum değerlerini yansıtır ve korur.					
17.	Çizgi roman ve kahramanlarından esinlenen animasyonları izliyorum.					
18.	Çizgi roman ve kahramanlarından esinlenen dizi ve filmler izliyorum.					
19.	Çizgi roman içerdiği şiddet ile çocuk ve gençlere zararlıdır.					
20.	Çizgi roman kahramanlarının günümüz modasını etkilediğini düşünüyorum.					
21.	Çizgi roman kahramanları çocuk giyiminde kullanılmaktadır.					

Devam Ediyor...↓

22.	Çizgi roman çalışmaları ile öğrencilere kazandırılacak olan nitelik ve beceri açıkça ortaya konulur.					
23.	Çizgi romanlar derslerde tamamlayıcı etkinlikler olarak kullanılabilir.					
24.	Çizgi roman çalışmaları uzak geçmiş, yakın geçmiş ve günümüz ilişkisinin öğrencilere nasıl verilebileceğine katkı sağlar.					
25.	Çizgi roman görsel anlatımıyla okumayı kolaylaştırır.					
26.	Çizgi romanlar çocukların okuma alışkanlığı kazanmasında yardımcıdır.					
27.	Çizgi romanlar sadece eğlendirme değil bilgilendirme amacı ile de kullanılmaktadır.					
28.	Çizgi roman çalışmaları öğrencilerin ilgisi çekerek öğrenmelerini canlı tutmalarına yardımcı olur.					
29.	Çizgi romanlar çocukların yaratıcı düşünmesine katkı sağlar.					
30.	Ülkemizde eğitim vermekte olan öğretmenler çizgi romanın öğretimi ile ilgili yeterli bilgi, beceri ve donanıma sahiptir.					
31.	İlköğretim programındaki çizgi roman ile ilgili çalışmaları yeterli buluyorum.					
32.	Programda çizgi roman ile ilgili ayrı bir bölüm ayrılmasını eğitim öğretim açısından faydalı buluyorum.					
33.	Çizgi romanlar Sosyal Bilgiler dersinin Tarih bilincinin zeminin oluşturur.					
34.	İlkokullarda çizgi romanlar ile çocuklarda tarih bilinci oluşturmada faydalı olduğunu düşünüyorum.					
35.	Çizgi roman çalışmaları sözlü ya da yazılı eserler gibi tarihimize ve yaşamımıza katkı sağlar.					
36.	Tarkan Çizgi romanları tüm öğretmen ve öğrencilerin okuması için tavsiye edilebilir.					
37.	Öğretmenlerin ve öğrencilerin Tarkan çizgi romanlarını okuması tarih bilincini geliştirir.					
38.	Tarkan çizgi romanları tarih bilinci oluşturmaya katkı sağlar.					
39.	Tarkan çizgi romanı tarihsel çevreye empatiyi güçlendirir.					
40.	Tarkan çizgi romanı tarihsel şahıslara model almayı sağlar.					

Ek-3 Anket Çalışması Onay Formu Fotoğrafi

T.C.
ŞIRNAK VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 94423626-300-E.5201807
Konu : Anket Çalışması

14/04/2017

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Giresun Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 23.03.2017 tarihli ve 56021829-422-2730 sayılı yazısı.

Giresun Üniversitesinin Sosyal Bilimler Enstitüsü öğrencisi Mustafa Said SARIBIYIK "Çizgi Romanlar ve Çizgi Romanların Tarih Öğretimindeki Önemi ile İlgili Bilgi, İlgisi ve Tutumlarının Değerlendirilmesi" ile ilgili anket çalışması ilimiz Sılopi ilçesinde bulunan ilkököl 3 ve 4 sınıf öğretmenlerine yönelik uygulamayı planlamaktadır.

İlgi yazı ve ekleri incelenmiş olup, söz konusu anket çalışmasının yapılmasında müdürlüğümüzce herhangi bir sakınca görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Nurettin YILMAZ
İl Millî Eğitim Müdürü

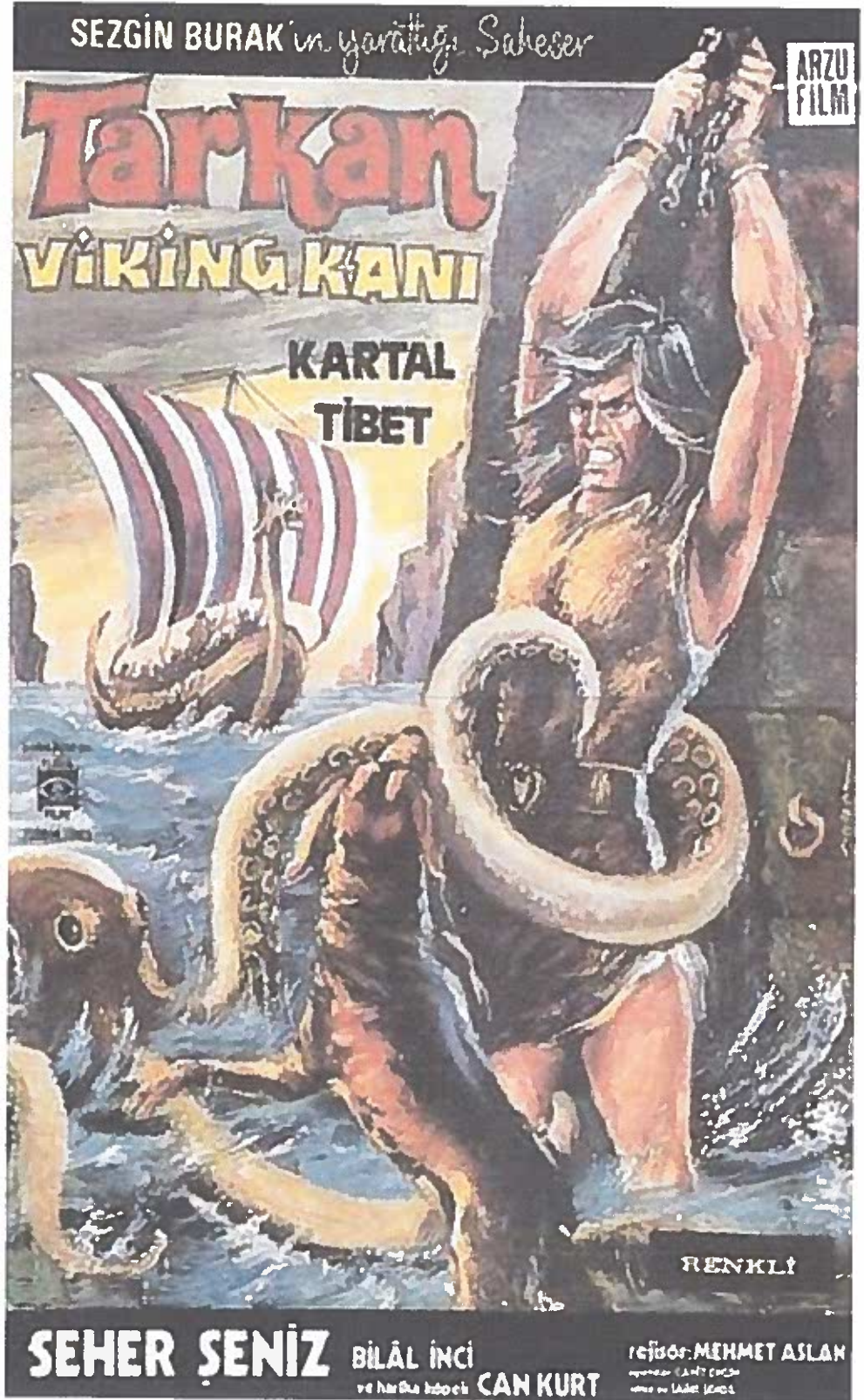
OLUR
14/04/2017
Ali ARIKAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:İlgi yazı ve ekleri (10 sayfa)

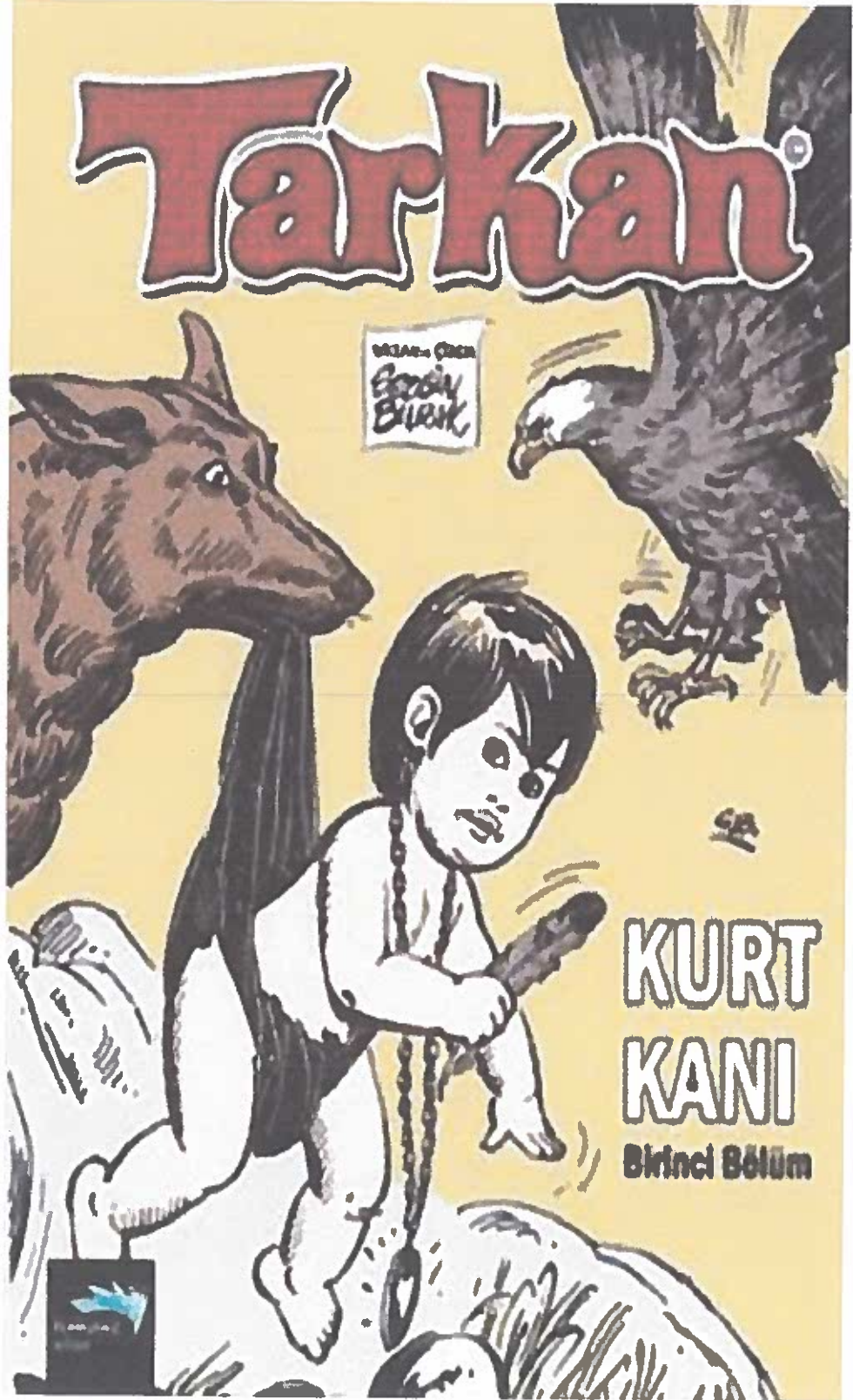
Yazışma Yolu: Mah. Fatih At. Başkale Karayolu, Şirnak
İlçesi, 63000 Şirnak
E-posta: 94423626@meb.gov.tr

17.04.2017
Şirnak İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Yazışma Yolu: Mah. Fatih At. Başkale Karayolu, Şirnak
E-posta: 94423626@meb.gov.tr

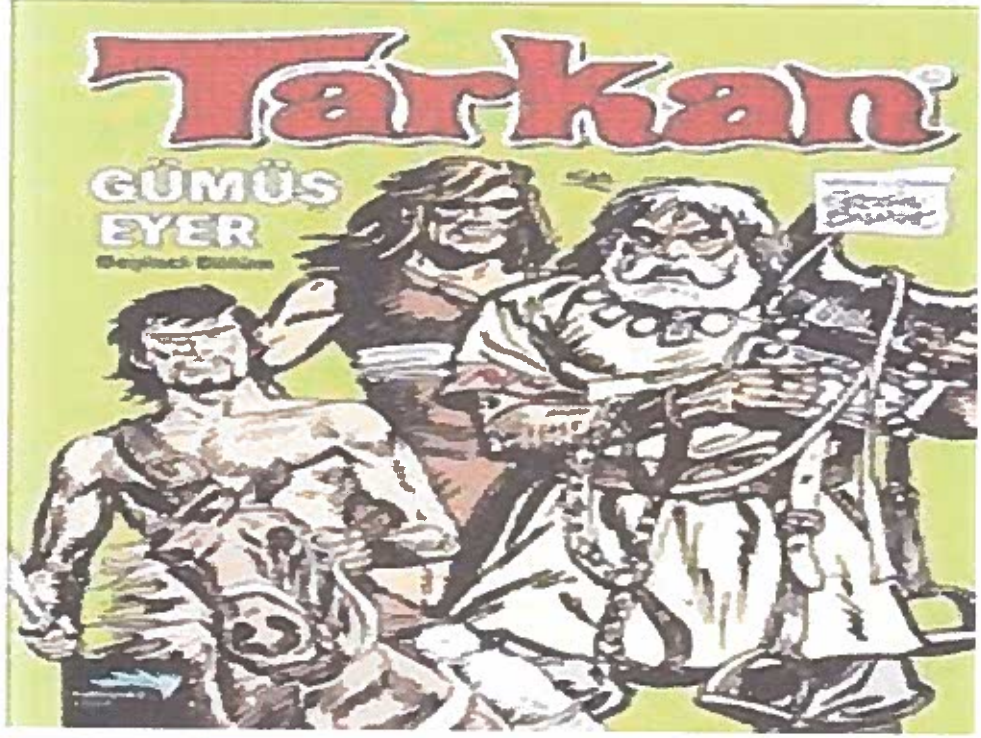
Ek-4 Tarkan: Viking Kanı

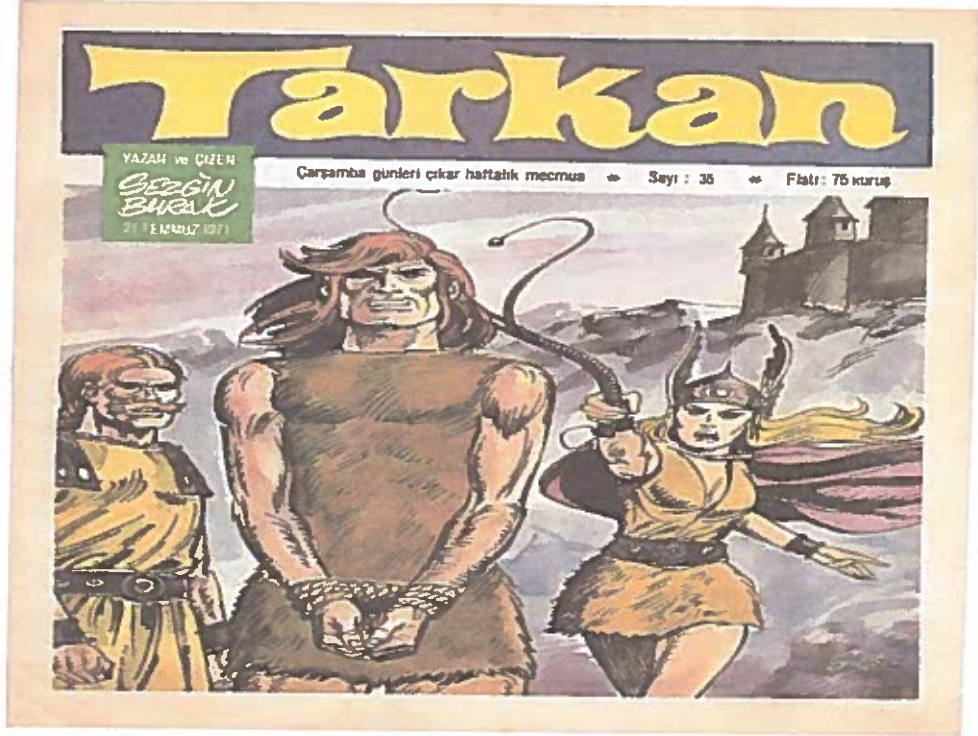
Ek-5 Tarkan: Kurt Kani

Ek-6 Tarkan: Gümüş Eğer ve Kuzey Canavarları

Ek-7 Tarkan

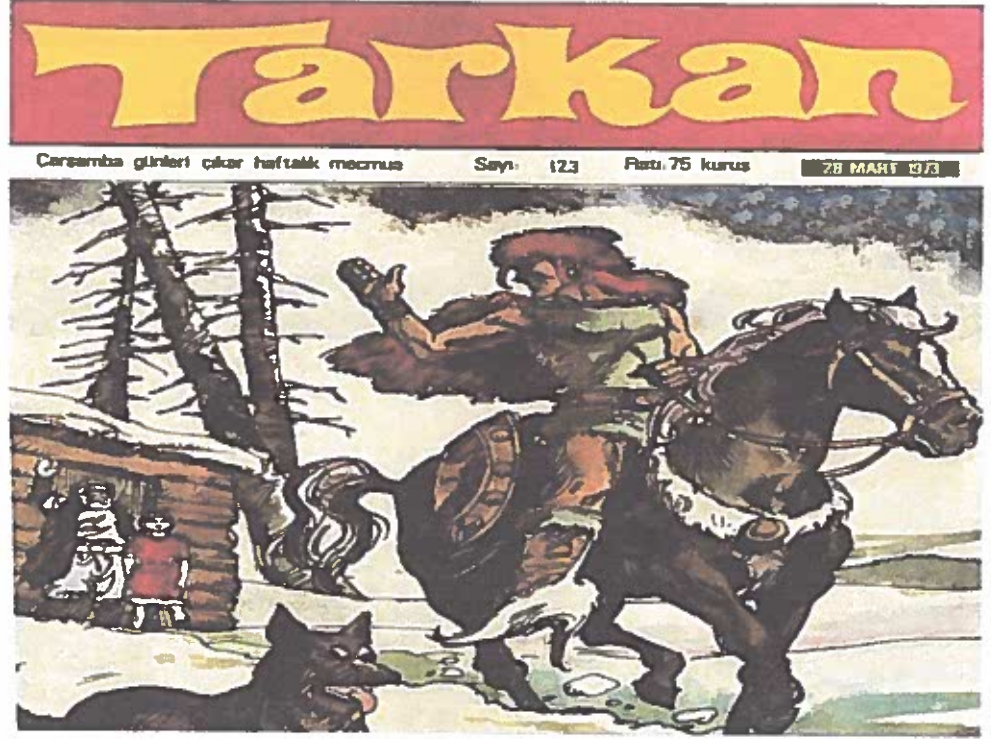

2018'de Yeni Maceraya
HAZIR OLUN!

ATIL KURT!

Ek-8 Tarkan: Mars'ın Kılıcı

ÖZGEÇMİŞ

Adı-Soyadı: Mustafa Said SARIBIYIK,18.09.1990 Kahramanmaraş Andırın doğumludur. İlkokulu 1996-2001 yılları arasında Andırın Yeniköy İlkokulu, Andırın Atatürk İlkokulu ve Andırın Yatılı Bölge ilkokulunda tamamladı. 2001-2004 yılları arasında Andırın Cumhuriyet İlköğretim Okulunda ortaokul öğretimini gördü. 2004-2008 yılları arasında Andırın Anadolu Lisesinde lise eğitimini tamamladı. Üniversite eğitimini 2009-2013 yılları arasında Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümünde tamamladı. 2014 yılında kadrolu öğretmen olarak Şırnak ili Silopi ilçesi Süleyman Demirel İlkokuluna sınıf öğretmeni olarak atandı. 2014 yılı güz döneminde Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalında Yüksek Lisans eğitimine başladı. Evli ve bir çocuk babası olup halen Şırnak ili Silopi ilçesi Cumhuriyet İlkokulunda müdür yardımcısı olarak görev yapmaktadır.

